

การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก
อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
กীরติ บุญประภาศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กันยายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก
อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
กิริติ บุญประภาศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กันยายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนายเกียรติ บุญประกาศรี แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....	ประธานกรรมการ
(ผศ.ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม)	(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)
.....	กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ น้อยฤทธิ์)	(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)
.....	กรรมการ
(รศ.สมนึก ภัททิยธนี)	(อาจารย์บัณฑิตศึกษากายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ.ดร.ประวิทย์ เอรารวรรณ์)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ.ดร.ณฐนนท์ ตราชู)
ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 24 เดือน ก.ย. พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนืองเฉลิม ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์สมนึก ภัททิยธนี กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ แก่ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัย มนตรี ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อาจารย์วารุณันท์ รินลา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสามสวน และอาจารย์ กุหลาบ ร่มศรี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนภูเขียว ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระและให้คำแนะนำเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และมีส่วนช่วยเหลือ รศ.สมนึก ภัททิยธนีในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนิสิตปริญญาโท สาขาวิชา บริหารการศึกษา รุ่น 4 ศูนย์ชุมแพทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือมาตลอด

ประโยชน์ และคุณค่าจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอบูชา พระคุณบิดา มารดา ที่ได้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และให้ความรัก ความอบอุ่น แก่ผู้ศึกษาค้นคว้า และบูรพาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้การศึกษาอบรมสั่งสอน ส่งผลให้ผู้ศึกษาค้นคว้า ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

กิริติ บุญประภาศรี

ชื่อเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร
จังหวัดชัยภูมิ

ผู้ศึกษาค้นคว้า นายกิริติ บุญประภาศรี

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์

ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2555

บทคัดย่อ

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดและที่สังคมต้องการ จากสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพของโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ มีการจัดสารสนเทศที่ยังไม่ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัว สภาพการปฏิบัติงาน การนิเทศติดตาม ผลการดำเนินงานยังไม่ต่อเนื่องตามปฏิทินการนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจมีน้อย ทำให้การบริหารงานไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้ทำการศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า (หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ) หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยจัดกระทำข้อมูลการตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนา

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) การดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ มีการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ มีการพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา มีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และมีการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก รับทราบ ได้บรรลุตามเป้าหมาย 2) ด้านการจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ (KM) เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นควาร่วมจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม

ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่สะสมไว้ในแต่ละบุคคล มาจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศเป็นหมวดหมู่และเป็นปัจจุบัน มีการระดมสมอง แรงกาย แรงใจ จนสามารถจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศเป็นหมวดหมู่และเป็นปัจจุบันได้บรรลุตามเป้าหมาย สำหรับกลยุทธ์การนิเทศภายใน เพื่อให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้มอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนางานแก่ครูตามความรู้ ความสามารถ และความสนใจ ร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมกับกลุ่มเต็มความสามารถในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากการปฏิบัติงานด้วยความร่วมมืออย่างจริงจังมากขึ้น สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้วิธีการหลายรูปแบบ ได้แก่วิธีการ การจัดการความรู้ (KM) วิธีการประชุมปรึกษาหารือ หรือวิธีการพบปะพูดคุย วิธีการให้คำแนะนำ วิธีการศึกษาเอกสารวิชาการ วิธีการสนทนาทางวิชาการ วิธีการเยี่ยมชั้นเรียน และวิธีการสังเกตการสอน การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน จึงทำให้การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพัฒนาขึ้นตามลำดับและบรรลุความมุ่งหมายทั้งหมด

โดยสรุปการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเมื่อสิ้นสุดทั้ง 2 วงรอบ โดยภาพรวมผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในจากหน่วยงานต้นสังกัดอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ตามกรอบงานหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จึงมีความคล่องตัว บรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จึงขอเสนอแนะให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ จะทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
หลักการบริหารการศึกษา	7
การประกันคุณภาพการศึกษา	12
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	17
กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา	27
การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า	47
การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	49
บริบทโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
งานวิจัยในประเทศ	56
งานวิจัยต่างประเทศ	60
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล	63
ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
4 ผลการศึกษาค้นคว้า	75
การดำเนินการพัฒนาในวงจรรอบที่ 1	75
การสะท้อนผลการพัฒนาในวงจรรอบที่ 1	93
การดำเนินการพัฒนาในวงจรรอบที่ 2	94
การสะท้อนผลการพัฒนาในวงจรรอบที่ 2	98

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	99
สรุปผล	99
อภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	109
ภาคผนวก ข ภาพประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการประกันคุณภาพภายใน	122
ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า	130

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แผนปฏิบัติการวงรอบที่ 1 พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ	65
2 แผนปฏิบัติการวงรอบที่ 2 พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ	69
3 ผลการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการการประกันคุณภาพภายใน	76
4 ผลการสังเกตการจัดการความรู้ (KM) การพัฒนาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน	79
5 ผลการจัดการความรู้ (KM) การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	80
6 ผลการสอบถามการตรวจสอบรายการการนิเทศภายในการพัฒนาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	92
7 ผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยคณะกรรมการ ประเมินจากต้นสังกัด สพม. เขต 30	95

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ตัวแปรที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงสู่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	20
2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	22
3 สารสำคัญของรายงานประจำปี	26
4 โมเดลปลาทุ	39
5 ขั้นตอนการจัดการความรู้	41
6 แนวทางปฏิบัติของสถานศึกษา	42

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวนี้คือ คุณภาพของคน (ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. 2549 : 64)

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และได้กำหนดหลักการสำคัญข้อหนึ่ง คือ ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาที่กำหนดไว้ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญหมวดหนึ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อีกทั้งต้องเป็นไปตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 บัญญัติว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” ที่กำหนดว่า ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในร่างกฎกระทรวงนั้นได้นำไปสู่การจัดกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2546 และมีการปรับปรุงใหม่ โดยรวมระบบการประกันคุณภาพภายในขององค์กร หลักการที่รับผิดชอบการศึกษาในแต่ละระดับและระบบการประกันคุณภาพภายนอกเข้าด้วยกัน โดยในส่วนการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นระบุไว้ว่าให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประกอบด้วย มาตรา 48 บัญญัติว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544) กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 กำหนดในหมวด 1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ข้อ 2 ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

จากผลการประเมินคุณภาพนักเรียน (National Test) ของสำนักทดสอบการศึกษาสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แม้บางวิชาจะเพิ่มขึ้นบ้างแต่ก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ผลการทดสอบการศึกษารวบรวมระดับชาติ (ONET : Ordinary National Education Test) ก็มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเกือบทุกวิชา สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติ (PISA) ที่ประเทศไทยเข้าร่วมการประเมินกับกลุ่ม OECD ด้วย พบว่า นักเรียนไทยที่มีอายุ 15 ปี มีแนวโน้มการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่านต่ำลงเรื่อย ๆ อย่างน่าวิตกและพบว่านักเรียนไทยมีระดับสมรรถนะของทั้งสามด้านอยู่ที่ระดับ 1 และต่ำกว่า 1 จาก 6 ผลการประเมินภายนอกโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ก็มองสาเหตุได้ว่าเกิดจากมาตรฐานผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ (มาตรฐานที่ 4) ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (มาตรฐานที่ 6) และมาตรฐาน ครูที่ยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีเท่าที่ควร อันส่งผลมาจากการที่สถาน ศึกษาจัดหลักสูตรและสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นน้อย (ไพวัลย์ พิทักษ์สาลิ. 2552 : 74)

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดและที่สังคมต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 183) แม้ว่าการพัฒนาให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาจะผ่านไปแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง คือ รอบทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542 – 2551) กระแสสังคมก็ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษายังไม่เข้มแข็งสถานศึกษาไม่ได้สร้างระดับคุณภาพให้เกิดอย่างจริงจัง มุ่งเน้นการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและต้องมีการดำเนินงาน 8 ประการ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ 1) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผน 5) ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) ประเมินคุณภาพภายใน 7) จัดทำรายงานประจำปีเสนอบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนถึง 8) มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ยั่งยืนคู่มือการประเมินคุณภาพภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1)

โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 417 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 183 คน มีนักเรียนทั้งหมด 600 คน มีผู้บริหาร 2 คน ครูทั้งหมด 27 คน พนักงานราชการ 3 คน นักการภารโรง 3 คน ได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองในการดำเนินงานของโรงเรียนที่จะปฏิบัติให้ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนในท้องถิ่นนั้น โรงเรียนจึงได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามขั้นตอนดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยได้ดำเนินการตามระบบของการประกันคุณภาพการศึกษา มีการประเมินตนเองและได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีและในปีการศึกษา 2551 ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบที่ 2 จำนวน 14 มาตรฐาน ผลการประเมินการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาประสบปัญหาหลายประการตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน ดังนี้ 1) ควรสอนซ่อมเสริมกลุ่มสาระที่มีผลการเรียนต่ำทุกกลุ่มเพื่อความเป็นเลิศสู่ห้องเรียนคุณภาพ 2) จัดทำหลักสูตร ออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน 3) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) พัฒนาระบบ ICT ให้เป็นระบบ และ 5) จัดทะเบียนแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2551 : 2) จากสภาพปัญหาในเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้า ในฐานะเป็นครูผู้สอน โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก ได้ร่วมกับคณะครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความเห็นร่วมกัน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาภายใต้กรอบและนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดเอาระบบของการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการพุทธศักราช 2553 ต้องพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก โดยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และสามารถดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในให้โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และพร้อมรับการประเมินภายนอก รอบ 3 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหน้าที่ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการประชุมกลุ่มย่อย ให้แนวทางในการดำเนินงานแก่บุคลากรในโรงเรียน แต่บุคลากรในโรงเรียนดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอย่างไม่เป็นระบบขาดการประเมินผล การนิเทศติดตาม และจากเหตุผลข้างต้นจึงให้ความสนใจในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ
รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ให้มีข้อมูลสารสนเทศครอบคลุม
ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นการแก้ปัญหา การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ
รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ
2. เป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบท
มีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ที่เอื้อต่อการพัฒนาการ
ดำเนินงานประกันคุณภาพ มีข้อมูลสารสนเทศครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน
3. โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศ สำหรับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าและยินดีเข้าร่วมศึกษา
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 30 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า (หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ)
 - 1.1.2 หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 4 คน
 - 1.1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน
 - 1.1.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 18 คน
 - 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน
 - 1.2.2 ผู้แทนชุมชน จำนวน 3 คน
 - 1.2.4 ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
จำนวน 1 คน
2. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้กรอบ
การศึกษาค้นคว้า ดังนี้

 - 2.1 กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา มีดังนี้
 - 2.1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - 2.1.2 การจัดการความรู้ (KM)

2.1.3 การนิเทศภายใน

2.2 ขอบเขตเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้กรอบเนื้อหาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ดังนี้คือ

2.2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.1.1 ศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้

2.2.1.2 พิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

2.2.1.3 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

2.2.1.4 ประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบ

2.2.2 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2.2.2.1 จัดโครงสร้างหรือระบบการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.2.2.2 กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึงและการให้บริการ หรือการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต้นสังกัด

2.2.2.3 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน

3. วิธีการศึกษาค้นคว้า

วิธีการศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988 : 11-15) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิโดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflecting)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

วงรอบที่ 1 ตั้งแต่ 3 กุมภาพันธ์ 2555 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2555

วงรอบที่ 2 ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2555 ถึง 8 มีนาคม 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การปฏิบัติงานของสถานศึกษา การประเมินตนเองของสถานศึกษา และรายงานการประเมินตนเอง ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 มาตรฐาน 62 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยมาตรฐาน 5 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ ของสถานศึกษาและด้านมาตรการส่งเสริม เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะให้ผลผลิตของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

2. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพใน หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง สภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เพื่อให้บรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflecting)

3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพ การศึกษา สำหรับสถานศึกษาที่นำไปใช้เป็นเป้าหมายหรือกรอบทิศทางการกำหนดมาตรฐานของ สถานศึกษา

4. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงาน ของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และกำหนด ผู้รับผิดชอบและจัดทำระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึง และการให้บริการ หรือการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต้นสังกัด

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแก่บุคลากร ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โดยใช้กิจกรรม การบรรยายของผู้ทรงคุณวุฒิ การแบ่งกลุ่มศึกษาไปความรู้ ดำเนินกิจกรรมตามใบงาน และการ นำเสนอในที่ประชุม

6. การจัดการความรู้ (KM) หมายถึง เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ความรู้ขององค์กรที่ สามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA ให้มีการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานอย่างเหมาะสม มีการพิจารณาข้อมูลต่างๆของโรงเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆของการปฏิบัติงาน

7. การนิเทศภายใน หมายถึง การแนะนำ การวางแผน และปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาดำรงเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการบริหารการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
3. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. กลยุทธ์ในการพัฒนา
5. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
7. บริบทของโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ในการบริหาร ภาพรวมของการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมและบรรลุเป้าประสงค์ของสถานศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีผู้ให้ ความหมายของการบริหาร การศึกษาอย่างหลากหลายดังนี้

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่าโดยมีหลายท่านได้ระบุดังนี้

Drucker (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2542 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Drucker. 1997) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

Simon (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2542 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Simon. 2003) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 31) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร(Administration) หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน แต่กิจกรรมนั้นเป็นในลักษณะแตกต่างกัน คือ มีฝ่ายเป็นผู้ทำหน้าที่

ตัดสินใจสั่งการ อีกฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่บุคคลในองค์การร่วมกันวางไว้โดยมีระเบียบแบบแผน ธรรมเนียมแนวปฏิบัติ มีการใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2540 : 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่าหมายถึง ความที่พยายามที่จะสั่ง และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ ซึ่งมีจุดรวมอยู่ที่จุดหมายปลายทาง หรือเป้าหมายบางอย่าง การบริหารเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในองค์การ ซึ่งมีหน้าที่สั่งให้ความสะดวกในการทำงานของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน

จากความหมายของการบริหารการศึกษาพอสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารโรงเรียนที่มีบุคลากรตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุเป้าหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะ ของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะ ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่

1. คน (Man)
2. เงิน (Money)
3. วัสดุสิ่งของ(Materials)
4. การจัดการ (Management)

3. กระบวนการบริหารการศึกษา

จากหลักการบริหารทั่วไป 14 ข้อของ Fayol ทำให้ต่อมา Luther Gulick ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันดีในตัวย่อที่เรียกว่า “POSDCoRB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดองค์การในต้นยุคของศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- P – Planning หมายถึง การวางแผน
- O – Organizing หมายถึง การจัดองค์การ
- S – Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน
- D – Directing หมายถึง การสั่งการ
- Co – Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ
- R – Reporting หมายถึง การรายงาน
- B – Budgeting หมายถึง งบประมาณ

4. ความหมายของทฤษฎีและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็น เซต(Set) ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนาและอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏทั่วไปและชี้แนะการวิจัย

4.1 ทฤษฎีทางการบริหารและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษา

4.1.1 ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1887 – 1945 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2542 : 10) ยุคนักทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The Classical organization theory) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่มดังนี้

4.1.1.1 กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของ เทย์เลอร์ (Scientific Management) ของ เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์คือ จัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์กรได้ เจ้าของตำรับ “The one best way” คือประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

- 1) เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)
- 2) ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)
- 3) หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

เทย์เลอร์ ก็คือผลผลิตของยุคอุตสาหกรรมในงานวิจัยเรื่อง “Time and Motion Studies” เวลาและการเคลื่อนไหว เชื่อว่ามีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุด เขาเชื่อในวิธีแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อบรรยากาศ เทย์เลอร์ เสนอระบบการจ้างงาน (จ่ายเงิน) บนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปหลักวิทยาศาสตร์ของ เทย์เลอร์ สรุปง่าย ๆ ประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

- 1) การแบ่งงาน (Division of Labors)
- 2) การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)
- 3) การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive payment)

4.1.1.2 กลุ่มการบริหารจัดการ(Administration Management) หรือ ทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ(Formal Organization Theory) ของ อังรี ฟาโยล (Henri Fayol) บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหาร ทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน + วิธีการทำงาน ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ก็ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2542 : 17) Fayol ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป 14 ประการ แต่ลักษณะที่สำคัญ มีดังนี้

- 1) หลักการทำงานเฉพาะทาง (Specialization) คือการแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง
- 2) หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด
- 3) หลักเอกภาพของบังคับบัญชา (Unity of Command)

4) หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล (Span of control) ผู้ดูแลหนึ่งคนต่อ 6 คนที่จะอยู่ใต้การดูแลจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

5) การสื่อสารแนวดิ่ง (Vertical Communication) การสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง

6) หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญชายืดยาว หลายระดับมากเกินไป

7) หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชาและสายเสนาธิการ (Line and Staff Division)

4.1.1.3 ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ(Bureaucracy) มาจากแนวคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการประกอบด้วย

- 1) หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย
- 2) การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์
- 3) การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง
- 4) การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว
- 5) มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

จะอย่างไรก็ตามระบบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้าน ข้อเสีย คือ สายบังคับบัญชายืดยาวการทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เรียกว่า ระบบ “Red tape” ในด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก การบังคับบัญชา การเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ทำให้เริ่มมีปัญหา

4.1.2 ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1945 – 1958 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2542 : 10) ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) Follette ได้นำเอาจิตวิทยามาใช้และได้เสนอการแก้ปัญหาความขัดแย้ง(Conflict) ไว้ 3 แนวทางดังนี้

4.1.2.1 Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ ไม่ดีนัก

4.1.2.2 Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม

4.1.2.3 Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง (ชนะ ชนะ)

4.1.3 ระยะที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 1958 – ปัจจุบัน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2542 : 11) ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร(Administrative Theory)หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science Approach) ยึดหลักระบบงาน + ความสัมพันธ์ของคน + พฤติกรรมขององค์การ ซึ่งมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่หลายคนได้แสดงไว้ดังต่อไปนี้

4.1.3.1 เซสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I Barnard) เขียนหนังสือชื่อ The Function of The Executive ที่กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหารโดยให้ความสำคัญต่อบุคคล ระบบของความร่วมมือองค์การ และเป้าหมายขององค์การ กับความต้องการของบุคคลในองค์การต้องสมดุลกัน

4.1.3.2 ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow – Hierarchy of needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพ – นับถือ และประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self actualization) คือมีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

4.1.3.3 ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของแมคกรีเกอร์ (Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y) เขาได้เสนอแนวความคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ทฤษฎี X(The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานดังนี้

- 1) คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
- 2) คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้การสั่ง
- 3) คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร
- 4) คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
- 5) คนมักโง่ และหลอกง่าย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of Individual and Organization Goal) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสราภาพ

4.1.3.4 อุชิ (Ouchi) ได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (U of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X , Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กรสรุปเพื่อออกมาสองทฤษฎี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
- 2) การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 4) การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีผู้ให้ ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลายดังนี้

วันชัย ศิริชนะ (2537 : 12) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือกลไกใดๆ ที่เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วจะทำให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของผู้เรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง ตลอดจน สังคมโดยรวม ทั้งนี้ รวมถึงกระบวนการกลไกใด ๆ ที่ริเริ่มขึ้นภายในสถาบันการศึกษาเอง หรือ หน่วยงานภายนอกก็ได้

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2540 : 10) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงการรับประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารของโรงเรียนว่าได้มีการวางแผนการทำงาน และ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้บริการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 15) ได้ให้คำจำกัดความของการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการ ดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็น การสร้างความมั่นใจ ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของ สถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกัน ไม่ให้เกิดการทำงาน ที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

จรัส นองมาก (2544 : 12) ได้ให้ความหมาย ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะโดยรวมของผลผลิตหรือการบริการที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่ บัณฑิต นักเรียน นักศึกษา ผู้ใช้สังคม

เรียงชัย จงพิพัฒน์สุข (2546 : 12) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การรับรองว่าจะดำเนินการ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ ซึ่ง มาตรฐานคุณภาพการศึกษา นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงหรือ เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม มาตรฐาน คือ สิ่งที่ถือเอาเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2546 : 49) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงกลไกหรือกระบวนการในการจัดการศึกษาที่ได้มีการวางแผนและจัดระบบไว้เป็นอย่างดี ซึ่งทำ ให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จ การศึกษาที่มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ และฝ่ายที่จะทำให้ การประกันคุณภาพการศึกษาเกิดประสิทธิภาพ นั่นก็คือสถานศึกษา

Murgatroyd Stephen และ Morgan Colin (ศิริ ถีอาสา. 2549 : 51 ; อ้างอิงมาจาก Murgatroyd Stephen and Morgan Colin. 1994 : 97) การประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และกระบวนการ ตรวจสอบ หรือการประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร

ดังนั้นการประกันคุณภาพ หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2. แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลภายนอกแต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินผลภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานอยู่ในสายการบริหาร ของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน

แนวคิดตามหลักการบริหาร ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ หลักการและหลักการบริหารดังกล่าว เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จโดยจะต้องมีกระบวนการวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอเพื่อให้การทำงานได้ผลและมีคุณภาพดี ในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการก็มีการใช้กระบวนการนี้ในการบริหารเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้า สามารถขายสินค้าได้ และมีกำไร สำหรับศึกษานั้นไม่เหมือนธุรกิจ เพราะการศึกษาไม่ได้หวังผลกำไรเป็นตัวเงิน แต่ผลที่ได้เป็นคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของคน อย่างไรก็ตาม กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาก็สามารถนำแนวคิดและกระบวนการข้างต้นมาใช้ได้ โดยปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาคน

กระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษา เปรียบเหมือนการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิก ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการ และเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จเลย ไม่ต้องทำต่อ แต่กระบวนการสร้างคนนั้น ผู้ที่เป็นสถาปนิก คือ ครู และผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคลากรภายในจะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้ดี มีคุณภาพ และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา มีการร่วมมือกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไร และถ้าจะให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ก็ต้องช่วยกันคิด และช่วยกันวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำ

อย่างไร แล้วช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม

การประกันคุณภาพการภายในสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย และวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญแนวคิดการทำงานที่เป็นระบบเช่นนี้จะช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ภายในสถานศึกษา เกิดความรู้สึกว่าเป็นงานปกติ เป็นการมองตนเองและประเมินตนเอง ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีฐานข้อมูลที่มั่นคงเป็นจริง พร้อมเสนอต่อการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

3. ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 183-187) การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการ หลักการในการดำเนินการประกันคุณภาพศึกษามี 3 ประการคือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงการตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และให้อิสระแก่ผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตนเอง รับผิดชอบ และจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน และสังคมให้มากที่สุด

2. การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) โดยให้หน่วยงานทั้งภาครับ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ชุมชนบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม

3. ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) โดยสถานศึกษาและคณะกรรมการ สถานศึกษาร่วมการกำหนดเป้าหมาย (Goals) และจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา (Four Areas) เช่น ภายในช่วง 3 ปีนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ต้องสูงขึ้นจากพื้นฐานเดิม ร้อยละ 5 – 10 หรือในปีการศึกษาหน้า ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างคล่องแคล่ว หรือภายใน 2 ปี สถานศึกษาจะต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับเรื่องการรักษาระบบนิเวศน์ เป็นต้น จากเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาดังกล่าว มีการร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา (School Improvement) เลือกลยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาให้เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลแก้ปัญหาเป็นรูปธรรม สถานศึกษาจะต้องประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาตลอดจนแผนพัฒนาสถานศึกษาให้ทุกฝ่าย

ได้เรียนรู้ทั้งเพื่อเป็นสัญญาประชาคม และเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์ 3 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (ทั้งระดับชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเพิ่มเติมตามบริบทหรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษา) หัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ คือ การสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานอย่างมีระบบ และทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำข้อมูลสารสนเทศในส่วนที่รับผิดชอบ ใช้ข้อมูลสารสนเทศนั้นให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเป็นประจำ มีการรวบรวมข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบการพัฒนาคณาจารย์ สถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดนั้น ต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ที่ทุกกิจกรรม/โครงการ/งานมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน มีการพัฒนาด้านปัจจัยให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรรหาให้เพียงพอ ดูแลรักษาให้ใช้ได้อยู่เสมอและปลอดภัยในการใช้ ประการสำคัญต้องมีระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งติดตามกำกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับ ติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินงานในแต่ละระบบ ได้ดังนี้

2.1 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงาน/โครงการ ตลอดปีการศึกษาทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดทำเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาได้ทันทั่วถึง และเป็นข้อมูลสำหรับประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบสถานศึกษา เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สถานศึกษาทุกแห่งควรได้รับการติดตามตรวจสอบคุณภาพจากเขตพื้นที่การศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี (ตามร่างกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2545) สำหรับสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกย่องสถานศึกษาที่มีรูปแบบการพัฒนาที่ดีให้เป็นตัวอย่างแก่สถานศึกษาแห่งอื่นได้ ส่วนสถานศึกษาที่มีคุณภาพผู้เรียนต่ำหรือมีแนวโน้มต่ำลงอันเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ เขตพื้นที่การศึกษาควรตั้งคณะทำงานเข้าไปช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องทำรายงานติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทราบด้วย

2.3 การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมระดับประเทศ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กำหนดมาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพการศึกษาให้บริหารและจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่

3. การประเมินและรับรองคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการการศึกษาของสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกันดังนี้

3.1 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาในข้อ 2.1 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (ตามระดับการศึกษาที่จัดตั้ง หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย) จัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และรายงานต่อสาธารณชน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินในส่วนนี้เป็นการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่ประเมินและให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในทุก ๆ 5 ปี ผลจากการประเมินในภาพรวมจะนำเสนอรัฐบาล เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติ

การดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบคุณภาพ สามารถดำเนินการได้ทั้งในส่วนการพัฒนาคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า มีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาเชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพ
2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาอย่างทั่วถึง
3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลัง ที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการศึกษาตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพ และเป็นการสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องอันประกอบด้วยการวางแผนการดำเนินงานการ ประเมินผลและการปรับปรุงการดำเนินการ โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่ สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการที่กำหนดใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษา และเป้าหมาย/ปรัชญาธรรมนุญสถานศึกษากำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจนติดตามผลการ ทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการ ดำเนินการเน้นการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แก่บุคลากรใน สถานศึกษาผู้ปกครองบุคลากรของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ชุมชน มีการจัดทำรายงานผลการ ประกันคุณภาพภายในเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 6) มีผู้ให้ความหมายการประกันคุณภาพ ภายในดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 8-9) ได้กล่าวว่า การประกัน คุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่ต้องการเป็นกระบวนการที่บุคลากรฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมายและ วิธีการลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอนมีการบันทึกและติดตามตรวจสอบผลงานหา จุดเด่น จุดที่ต้อง ปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ สถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จำรัส นองมาก (2544 : 34) และรุ่ง แก้วแดง (2544 : 104) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายในสอดคล้องกันว่า หมายถึง การประเมินผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง เป็นกระบวนการบริหาร จัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการเป็นกระบวนการที่ บุคลากรฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอนมี การบันทึกและติดตามตรวจสอบผลงานหา จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. แนวคิดและความเป็นมาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าว ส่วนหนึ่งจะมาจากการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากระบบสถานศึกษา ในขณะที่สังคมโลกพัฒนา เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาในระบบโรงเรียนจำเป็นต้องสนองต่อการพัฒนาศักยภาพของ เยาวชนให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวดังนั้น การศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการอยู่ขณะนี้จะต้องเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนไทย โดยให้ทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาว่า จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับให้ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การศึกษาามีคุณภาพ ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และกระบวนการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโรงเรียน โดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น ดังนั้นการที่โรงเรียนประเมินตนเองและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประเมินมาตรฐานโรงเรียน จึงเป็นการประกันคุณภาพภายใน

2. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาการประเมินความพร้อม ความหมายของการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงส่วนที่แตกต่างในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ แต่ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นกระบวนการพัฒนาที่โรงเรียนร่วมกับชุมชนดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังที่ได้สร้างข้อตกลงร่วมกันได้

กระบวนการในพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการสำคัญคือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยโรงเรียนต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจว่า การบริหารองค์กรของโรงเรียนสามารถประกันได้ว่ามีคุณภาพ มีการดำเนินงานและการประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง นั่นก็คือ ในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนจะประกอบด้วย 4 กระบวนการที่สำคัญ คือ 1) การจัดทำแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียน 2) การดำเนินการตามแผนหรือธรรมนูญโรงเรียน 3) การติดตามตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงาน และ 4) การประเมินตนเอง

การปฏิบัติงานประกันคุณภาพของโรงเรียนจะบรรลุผลได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียน คือผู้บริหารและครูเป็นหลัก โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีระบบที่เหมาะสมเข้ามาควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรของตนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเหตุที่การประกันคุณภาพ

ภายในมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานั้น เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการทำงาน (Process) ไม่ได้เน้นที่ผลลัพธ์ (Output) แต่เพียงปัจจัยเดียวอย่างในอดีตที่เน้นควบคุมคุณภาพคือ ตรวจสอบผลลัพธ์มากกว่าที่จะตรวจสอบองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วยเหตุว่าถ้าควบคุมให้ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการทำงาน (Process) ไม่แปรปรวนแล้ว ผลลัพธ์ย่อมไม่แปรปรวนตามไปด้วย โดยเน้นให้ได้ผลลัพธ์แปรปรวนไปจากที่ลูกค้าต้องการให้น้อยที่สุด (วรภัทร์ ภูเจริญ. 2544 : 16)

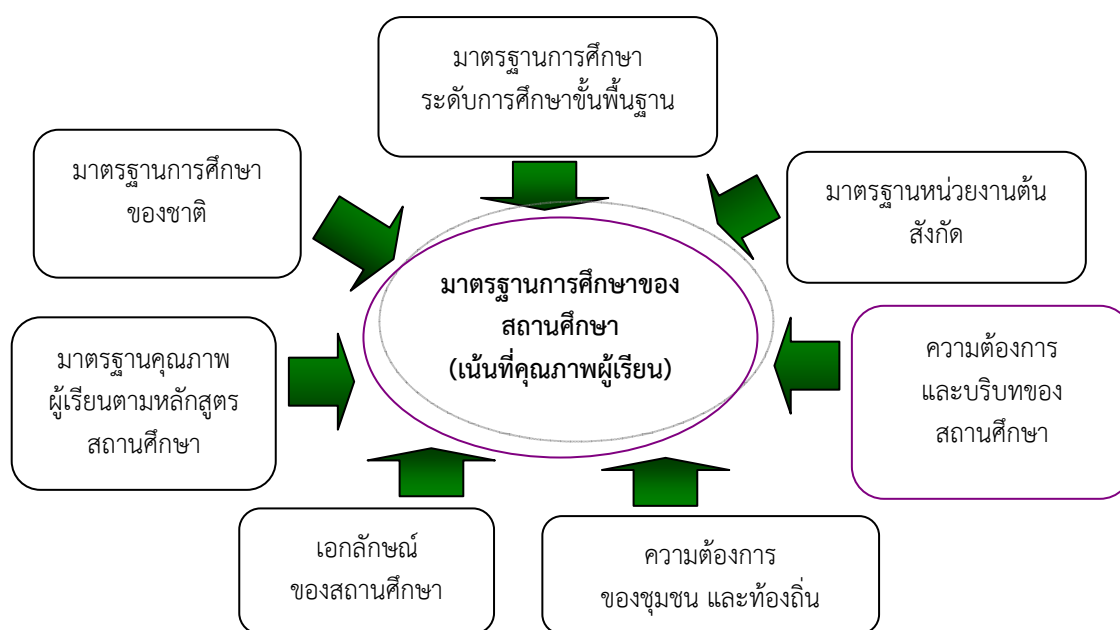
ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพ ผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้มีความสามารถและมีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

3. หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 10) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทั้งภายในให้สถานศึกษาดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลายระดับ เช่น มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีการกำหนดมาตรฐานขึ้นหลายประเภท เช่น มาตรฐานการแนะแนว มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาตรฐานลูกเสือและเนตรนารี มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นต้น แต่หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจะเห็นว่ามาตรฐานทั้งหลายนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะและมีเป้าหมายคือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนั้นตามกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งระดับปฐมวัย มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา นโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง คุณลักษณะพิเศษของผู้เรียนที่สถานศึกษา ท้องถิ่นและชุมชนคาดหวัง เช่น ความมีสำนึกรักบ้านเกิด การเป็นยุวเกษตรกร การอนุรักษ์อาชีพท้องถิ่น/พื้นบ้าน การมีทักษะในอาชีพ (อาชีพใดอาชีพหนึ่ง) ความสามารถเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น นำมาสังเคราะห์หลอมรวมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างไรก็ตามสถานศึกษาต้องพึงตระหนักเสมอว่ามาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ตัวแปรที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงสู่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดขึ้นนั้นควรมีการระบุตัวชี้วัดที่เป็นองค์ประกอบของมาตรฐานนั้น ๆ ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการวัดและประเมินและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานนั้น ควรประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแห่งนั้น ๆ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย/แหล่งความรู้ใกล้เคียง เจ้าของกิจการ/สถานประกอบการในชุมชน บุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ควรร่วมกันพิจารณาว่าจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน เมื่อทุกคนที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันว่าคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนดจึงมีความเต็มใจและยินดีที่จะผลักดัน สนับสนุนและทำงานร่วมกับสถานศึกษาให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายได้ในเวลาอันรวดเร็วและยั่งยืน

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แผน (Plan) เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ กิจกรรม วิธีการที่ได้ผ่านการคิดมาแล้วล่วงหน้า โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดและพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ สำหรับเป็นเครื่องชี้นำการดำเนินการใด ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร การวางแผนมักมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกรอบเวลาของการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน ในสถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผน 2 ประเภท คือ

1. แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนที่มีรอบระยะเวลาการพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อาจเป็นแผน 3 ปี แผน 4 ปี หรือแผน 5 ปี แล้วแต่ความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา แผนประเภทนี้จะสะท้อนกระบวนการวางแผน

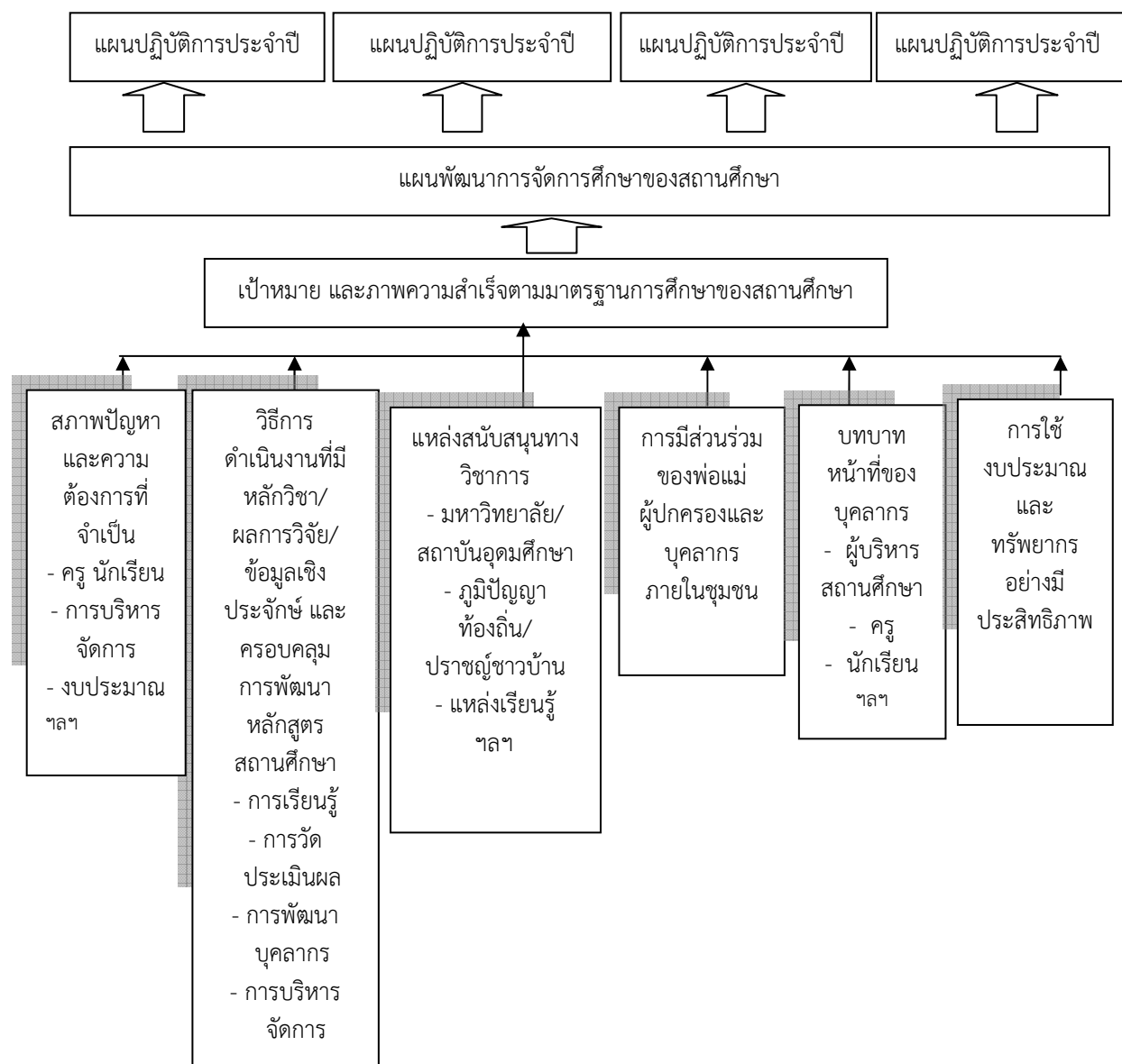
เชิงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่วางไว้ (Strategic Plan / Improvement Plan)

2. แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan/Operation plan) ซึ่งแตกออกมาจากแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานเป็นรายปี แผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีควรมีจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมนอกจากความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลา สถานที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบและ สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ราบรื่น คล่องตัว มีการประเมินตนเอง อันนำไปสู่การได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปเขียนรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องผ่านการคิดและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์มาแล้วอย่างรอบด้านและรอบคอบโดยอาจใช้วิธี SWOT Analysis, Balanced Scorecard หรือวิธีการอื่น ๆ ที่สถานศึกษาเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเป็นเข็มทิศชี้้นำการดำเนินงานตามกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาวางเป้าหมายไว้ส่วนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีการระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การจัดสรรทรัพยากรและกรอบเวลาของการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน

ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถตรวจสอบตนเองได้ว่าเป็นแผนพัฒนาที่มีคุณภาพหรือไม่โดยพิจารณาจากประเด็นที่กฎกระทรวงกำหนดให้ต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษา
อย่างเป็นระบบ
 2. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและความสำเร็จของการพัฒนาไว้
อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม
 3. กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่
อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการ
เรียนรู้การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ
เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้
 4. กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
 5. กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนรับผิดชอบและ
ดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
 6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา
ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน
 7. กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ดังแผนภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทศวรรษหน้านั้นสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเข้าใจบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ทั้งผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินภายนอก ผลการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการทดสอบระดับชาติ รวมทั้งผลการวิจัยจากการทำวิจัยชั้นเรียนของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน โครงการ/กิจกรรมหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและความต้องการใช้แหล่งวิทยาการที่อยู่ใกล้เคียงให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งคือบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีจิตสำนึกร่วมในการจัดการศึกษาให้ถึงเป้าหมายที่หวังไว้ร่วมกัน

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดระบบการบริหารสถานศึกษาและระบบสารสนเทศเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาสามารถจัดระบบบริหารโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น การใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA : Plan Do Check Act) ของเดมิ่ง (Deming Cycle) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (TQM) เป็นต้น การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการแบ่งงานเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้ การบริหารงานตามโครงสร้างของสถานศึกษาสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษจำเป็นต้องมีคณะกรรมการหลายระดับหลายฝ่ายนับตั้งแต่ระดับบริหาร/อำนวยการ ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น หรือมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานเป็นคราว ๆ ไป สถานศึกษาขนาดกลางซึ่งจะมีความคล่องตัวมากที่สุดก็จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่เหมาะสม เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมให้มากที่สุดสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กควรเน้นลักษณะการทำงานแบบบูรณาการ เช่น รวมงานวิชาการและงานงบประมาณไว้ด้วยกันเพราะทุกงานต้องเกี่ยวข้องกับการใช้เงิน หรือรวมงานวิชาการกับงานบุคลากร เพราะการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับครู ครูทุกคนต้องทำงานบริหารทั่วไปได้ เป็นต้น การทำงานในรูปคณะกรรมการอาจมีความจำเป็นน้อยมากสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กเพราะบุคลากรมีอยู่เพียงไม่กี่คน ดังนั้น ทุกคนจึงต้องมีแผนการทำงานของตนเองควบคู่กับแผนการสอนด้วยเพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานเป็นระยะตามวงจรคุณภาพมีการปรับปรุงงานทันทีที่ไม่ทำงานดั่งคำ จึงมีเวลาให้การพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มที่

2. การจัดระบบสารสนเทศ

สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบดูแลสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบโดยมีการกำหนดกรอบการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นวางแผนการเก็บข้อมูลซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายความตระหนักถึงความจำเป็นในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้ข้อมูลที่ต้องการ ข้อมูลและสารสนเทศทั้งหลายล้วนต้องได้จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งสิ้นเมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องต้องการได้มาซึ่งข้อมูลก็จะต้องมีความถูกต้องและได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

การศึกษาของสถานศึกษามีหลายด้าน เช่น ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน วิธีการ/รูปแบบ/นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของครู วิธีการ/รูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาการมีส่วนร่วมพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สถิติและผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษาวิธีการ/จำนวนครั้ง/จำนวนโครงการที่สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลและสารสนเทศที่นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่สุดคือ ข้อและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนสถานศึกษาจะต้องจัดเก็บข้อมูล

และสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและต้องทำให้เป็นปัจจุบันในทุกภาคเรียนเพื่อการวางแผน และปรับปรุงการดำเนินงานได้ทันเหตุการณ์ การมีระบบข้อมูลและสารสนเทศจึงจะนับว่าได้ประโยชน์ อย่างแท้จริง

การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศสามารถจัดเก็บในรูปของแฟ้มเอกสารหรือจัดเก็บ โดยใช้ระบบต่าง ๆ จากคอมพิวเตอร์ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษาปัจจุบัน สถานศึกษาขนาดใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกข้อมูลประมวลผล แล้วสรุปเป็นสารสนเทศเพื่อ การใช้งานได้ทันทีเช่นเดียวกันสถานศึกษานขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรไม่เพียงพอควรใช้ คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเช่นเดียวกัน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยลดภาระในเรื่องนี้ ได้อย่างมาก

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเปรียบเสมือนเข็มทิศชี้ทางการ ทำงาน เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ไม่ขัดแย้งกันแต่แผนจะไม่มี ความหมายถ้าการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ภาวะผู้นำทางวิชาการควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรมย่อมสร้างคนที่มี คุณภาพให้เกิดขึ้นได้ไม่ยากนักผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแล กำกับ ติดตามและนิเทศงาน ของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่ายเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้ความสำคัญ การดำเนินงานและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัยครูต้องทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนอย่างเต็ม ศักยภาพและเต็มเวลา แบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้อย่างเหมาะสมและบรรลุผลสำเร็จตามแผนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานซึ่งทุกคน ที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทของตนเองอย่างดีที่สุดและภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำในการ ปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรทุกคน/ทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ กำหนดไว้

5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบ ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมถึงการจัดทำรายงานการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษานั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ต่อเนื่องเพื่อให้เห็น แนวโน้มการปฏิบัติงานว่าดีขึ้นหรือกำลังถอยลงและควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเร่งพัฒนาในเรื่องใดบ้าง การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงควรกระทำทุกปี ถือเป็นการประเมินตนเอง ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องการดำเนินงานทำได้ทั้งระหว่างและหลังการ ดำเนินงานโดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน การติดตามตรวจสอบ

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียนเป็นอันดับแรกและเชื่อมโยงถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ รวมถึงเอกลักษณ์ของสถานศึกษาด้วย

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในแต่ละครั้งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ กฎกระทรวงยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่งด้วยโดยให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีทั้งนี้ในส่วนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาภายในเขตการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพและได้รับประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบครบถ้วน กรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาใดมีสถานศึกษาในความดูแลรับผิดชอบจำนวนไม่มาก ควรมีการติดตามตรวจสอบเป็นประจำทุกปี ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบจำนวนมากไม่สามารถตรวจสอบให้ครบได้ภายใน ๓ ปี ก็ควรมีการประสานงานโดยอาศัยบุคลากร/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถร่วมปฏิบัติการได้ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานในการออกติดตามตรวจสอบมีการกำหนดกรอบการตรวจสอบที่ชัดเจนซึ่งประเด็นการตรวจสอบต้องสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการแจ้งผลการตรวจสอบให้สถานศึกษาทราบเปิดเผยผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชนทราบด้วยประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษาอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือแม้แต่ผู้เรียนเองรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาและหาทางปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกัน รวมทั้งนำผลการตรวจสอบคุณภาพไปปรับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปีและใช้เป็นข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการเพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การประเมินภายในถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษาหรือการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลักแต่อย่างไรก็ตามควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนอย่างน้อย 2 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน กลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่

เป็นไปตามที่พึงประสงค์เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่อันนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้วในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น

7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

จากการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาสถานศึกษาสามารถสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและถือว่าเป็นรายงานประจำปีของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่ให้สถานศึกษาต้องมีการะในการจัดทำรายงานหลายเล่ม การจัดทำรายงานประจำปีถือเป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องจัดทำหลังการจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปี ทั้งนี้ นอกจากเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วสถานศึกษาต้องเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชนด้วย รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

สถานศึกษาสามารถกำหนดรูปแบบของรายงานประจำปีได้ตามความเหมาะสม โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายนำเสนอทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สารสำคัญอาจแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) แผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) ผลการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา และ 4) สรุปผลการพัฒนาและการนำผลไปใช้ ดังภาพประกอบ 3

ส่วนที่ 1	ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา นักเรียน บุคลากร ทรัพยากร ชุมชน เกียรติยศชื่อเสียง และจุดเด่นของสถานศึกษา เป็นต้น	
ส่วนที่ 2	แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นต้น	
ส่วนที่ 3	ผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	
ส่วนที่ 4	สรุปผลการพัฒนาและการนำผลไปใช้	

ภาพประกอบ 3 สารสำคัญของรายงานประจำปี

8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความยั่งยืนของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในผลการตรวจสอบคุณภาพ ผลประเมินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานวางแผนพัฒนาทุกระยะหรือทุกรอบการพัฒนา กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นสถานศึกษาต้องยึดคุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเองจัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนด้วยจิตสำนึกที่ว่า “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นภาระงานปกติที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบที่เกิดขึ้นร่วมกัน การดำเนินงานมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนทั้งสถานศึกษา” การทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นสถานศึกษาควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. สร้างจิตสำนึก การพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา
2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างเด่นชัด เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา ร่วมกันจัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนโดยเน้นระบบคุณภาพมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
3. นำผลประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากการประเมินตนเองหรือจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างชาญฉลาด
4. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ รู้จักพัฒนาตนเอง ใฝ่เรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ตลอดเวลาเกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลายจนได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรอื่น ๆ มีนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ มีกลยุทธ์ในการพัฒนา ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.1 ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

พนัส หันนาคินทร์ (2539 : 146) ให้ความหมายการประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การพบปะการประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติ ในระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาร่วมกันประโยชน์ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ ผลของงานจะนำไป ใช้ประโยชน์ทันที ครูเองก็ได้เพิ่มพูน ความรู้ความสามารถ ทำสิ่งใหม่สำหรับตนเอง ก็จะก่อให้เกิดกำลังใจในอันที่จะทำให้ความก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการ

จึงเป็นการประชุมที่มีการลงมือกระทำ เพื่อแก้ปัญหาหรือมีการปฏิบัติจริงระหว่างผู้มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว อาจมีวิทยากรมาให้ความรู้เป็นพื้นฐานที่ตรงกันก่อนลงมือกระทำหรือปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยเน้นผู้เข้าร่วมรับการประชุมเชิงปฏิบัติการ กลับไปเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานของตน

สมเกียรติ ศรีจักรวาล (2543 : 3-147) ให้ความหมายการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การจัดประชุมเพื่อเพิ่ม หรือเสริมทักษะ บางเรื่องให้แก่ผู้เข้าประชุมโดยเฉพาะ วิธีการอาจประกอบด้วยการบรรยาย หรืออภิปรายเนื้อหาต่าง ๆ ติดตามด้วยการลงมือปฏิบัติ ภายใต้การดูแลและให้คำแนะนำของที่ปรึกษา

นงนุช วงษ์สุวรรณ (2543 : 181) ให้ความหมายการประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นรูปแบบหนึ่งของการฝึกอบรม ที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การฝึกอบรมวิธีนี้เน้นทางด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติการ โดยเน้นทางด้านปฏิบัติการมากกว่าการพูดสัมมนา

จันทร์ธานี สงวนนาม (2544 : 55) ให้ความหมาย การประชุมเชิงปฏิบัติการ มักใช้กับการฝึกอบรมกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่ง ที่มีความสนใจในปัญหาเดียวกันมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันสมคิด บางโม (2544 : 92) ได้กล่าวถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติจริง โดยทั่วไปจะมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงลงมือปฏิบัติอาจเป็นการฝึกการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ประชุมเพื่อช่วยกันสร้างคู่มือหรือประชุมเพื่อสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การปฏิบัตินิยมให้รวมกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ มากกว่าปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล

จากความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการ จึงสรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ ไว้ ดังนี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การจัดประชุมเพื่อเพิ่ม หรือเสริมทักษะ บางเรื่องให้แก่ผู้เข้าประชุมโดยเฉพาะ วิธีการอาจประกอบด้วยการบรรยาย หรืออภิปรายเนื้อหาต่าง ๆ ติดตามด้วยการลงมือปฏิบัติ ภายใต้การดูแลและให้คำแนะนำของที่ปรึกษา

1.2 หลักการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ชาญชัย อาจิณสมจาร (2535 : 62-64) ได้กล่าวถึง หลักการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ และเป็นไปอย่างมีระบบ ควรมีรูปแบบ ดังนี้

1. การวางแผนประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการศึกษามุ่คณะ เกิดจากความต้องการและวัตถุประสงค์ที่ถูกต้องขึ้น โดยเริ่มศึกษาเป็นหมู่คณะ หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการควรเตรียมการก่อน การวางแผนเป็นสิ่งจำเป็น ผู้นำจะต้องรู้ถึงปัญหา เวลา สถานที่ ระยะเวลา และจำนวนครั้งของการประชุมที่จะมีขึ้น

2. การกำหนดปัญหา หลังจากที่ได้วางแผนการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดปัญหาซึ่งผู้ร่วมงานจะได้ปฏิบัติงานกันต่อไป ปัญหาที่กำหนดควรเป็นปัญหาของครู การอภิปราย เป็นหมู่คณะควรนำไปสู่ปัญหาร่วม เป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วม ตลอดจนแผนและวิธีการที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการแก้ปัญหา การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาควรเป็นการตัดสินใจที่เห็นพ้องกัน ปัญหาที่กำหนดควรมีลักษณะต่อไปนี้

- 2.1 ปัญหาจะต้องตั้งอยู่ภายในขอบเขตอำนาจของผู้บริหารและครู ปัญหาที่อยู่นอกขอบเขตย่อมไม่ได้รับความสนใจ การดำเนินงานย่อมทำให้เสียเวลาและทรัพยากร เพราะข้อสรุปของปัญหาดังกล่าวจะไม่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียน

2.2 ปัญหาควรมีลักษณะที่สามารถแก้ปัญหาได้โดยวิชาชีพ และจะต้องมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ เมื่อถึงขั้นแก้ปัญหาประสบการณ์ที่ได้รับจากการปรึกษาหารือ หรือจากการศึกษาดำรงทางวิชาชีพย่อมสามารถช่วยให้เกิดความพอใจ

2.3 ปัญหาจะต้องทำให้ผู้ร่วมประชุมสร้างปรัชญาการศึกษาขึ้นได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากที่สุด ให้รู้ว่าอะไรที่เรา กำลังทำอยู่ กระทำอย่างไร และทำไม สิ่งทั้งหมดเหล่านี้คือปรัชญาในระหว่างที่ตั้งปัญหา คำถามเกี่ยวกับอะไร อย่างไร และทำไม จะต้องได้รับการพิจารณาล่วงหน้าเพื่อประกันว่าผลที่ออกมาประสบผลสำเร็จ

2.4 ปัญหาจะต้องสามารถนำไปใช้ได้ทันที ผู้นำจะต้องสามารถใช้ความสำคัญของความสำเร็จเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจขึ้น การนำการแก้ปัญหาแบบใช้งานได้จะส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาของตนต่อไป

2.5 คำตอบของการแก้ปัญหาสามารถแสดงให้เห็นได้ง่ายโดยใช้ภาษาที่รัดกุมในรูปแบบของรายงานเพื่อการอ้างอิงในอนาคต หลังจากที่ได้เลือกปัญหาที่เหมาะสมแล้วซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการให้คำจำกัดความอย่างแจ่มแจ้ง โดยปราศจากการกำกวม ข้อความของปัญหามีความสำคัญข้อความทั่วไปหรือข้อความที่กำกมย่อมนำไปสู่ความสับสนได้ในอนาคต

3. การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อได้ปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการวิเคราะห์ปัญหาแต่ละปัญหาประกอบด้วยหน่วยเล็ก ๆ ปัญหาเหล่านี้จะต้องถูกกำหนดแนวทางในการแก้ไข แผนจะต้องกำหนดโดยสมาชิกในหมู่คณะ ผู้นำจะต้องไม่บรรยายหรือแนะนำแนวทางใด ๆ ในการแก้ปัญหาแก่หมู่คณะหน้าที่ของผู้นำคือการแนะนำให้ค้นคว้า และได้มาซึ่งความเห็นที่ตรงกันถ้าผู้นำมีความคิดเห็นแตกต่างไปจากหมู่คณะก็พร้อมที่จะให้คณะดำเนินการทดลองต่อไป เพื่อหาข้อถูกต้องและข้อผิดพลาด

4. การให้งานขั้นต่อไป คือ การให้คณะกรรมการ หรือกรรมการกลุ่มย่อยนำปัญหาไปศึกษา งานที่ทำโดยคณะกรรมการมีความสำคัญ เพราะทำให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันแก้ปัญหา จุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือการเพิ่มทักษะของผู้ร่วมงานในหมู่คณะ ควรเน้นแลกเปลี่ยนทางสังคม กิจกรรมในการวางแผนและสร้างแผน มีวัตถุประสงค์เบื้องต้น คือต้องการให้ผู้ร่วมงานทุกคนได้มีโอกาสทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยให้ร่วมทำงานกับวิทยากร เมื่อให้ทำงานแล้ว กลุ่มย่อยต่าง ๆ ควรเริ่มทำงานในปัญหาของตนเอง ส่วนเวลาที่กำหนดในการทำงานอาจมีการยืดหยุ่นบ้างเล็กน้อย

5. การนำการแก้ปัญหาออกปฏิบัติ หลังจากที่ได้กำหนดปัญหาและแบ่งปัญหาให้แก่สมาชิกในกลุ่มแล้ว ผู้นำต้องเป็นผู้ประสานงาน เป็นวิทยากรทำหน้าที่จูงใจและแนะนำสมาชิกในกลุ่ม และเป็นผู้ชี้แนะให้ตระหนักถึงความคิดทางวิชาชีพ และแนะนำเอกสารต่าง ๆ กลุ่มผู้ร่วมงานจะต้องพบปะกันบ่อย ๆ เพื่อเลือกวัสดุ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการค้นพบของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มควรเตรียมรายงานในงานของตน และเสนอรายงานดังกล่าวแก่สมาชิกของหมู่คณะ ดังนั้นจึงควรมีการแบ่งเวลาการประชุมให้กับกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ คณะกรรมการของแต่ละกลุ่มย่อยจะนำผลการศึกษาของตนมารายงานให้ที่ประชุมทราบ ส่วนการติดตามผลเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อที่จะได้นำประสบการณ์ ที่ได้รับการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งต่อไป

6. การประเมินผล กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ควรมีการประเมินผลร่วมกันโดยผู้เข้าร่วมประชุมการประเมินผล อาจการทำโดยคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคคลที่มี

ประสบการณ์ การประเมินผลควรเป็นการประเมินกระบวนการ แนวทางการทำงานร่วมกันและผลผลิตที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ความสำเร็จของการประชุมเชิงปฏิบัติการต้องมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่

- 6.1 ได้มีการกระทำกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การทำงาน การพักผ่อน การร่วมคิดการอภิปรายร่วมกัน และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นต้น
- 6.2 ทุกคนมีโอกาสเป็นผู้นำ ผู้นำที่แท้จริงจะอยู่เบื้องหลัง
- 6.3 แนวทางการสื่อความหมายระหว่างสมาชิกได้ถูกจัดตั้งขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความคิดเห็น ความสนใจ และเจตคติร่วมกัน
- 6.4 อุดมการณ์ ความเชื่อ และการกระทำของกลุ่มจะต้องกลมกลืนเข้าด้วยกัน
- 6.5 คำตอบของปัญหาจะต้องมีประโยชน์และใช้ได้
- 6.6 แรงจูงใจการประชุมเชิงปฏิบัติการ จะทำให้ผู้ร่วมการประชุมปรับปรุงโรงเรียนและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- 6.7 สมาชิกแต่ละคนจะเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการดำเนินการประชุมปฏิบัติการ และการจัดตั้งนโยบายตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ
- 6.8 สมาชิกแต่ละคนจะต้องเป็นบุคคลที่มีวุฒิภาวะในเรื่องความคิดและการกระทำ สมาชิกแต่ละคนจะกลับไปพร้อมด้วยประสบการณ์น่าพึงพอใจ

7. การรายงานความก้าวหน้าของงานกลุ่มจะต้องเผยแพร่ไปให้สมาชิกทุกคนทราบอาจทำได้โดยการออกข่าวสารแจกจ่ายสมาชิก ส่วนรายงานผลครั้งสุดท้ายของการปฏิบัติงานควรเขียนให้ง่ายและชัดเจน การรายงานมีประโยชน์คือ ในรายงานจะมีข้อมูลอ้างอิงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตลอดงาน ส่วนการติดตามผลควรกระทำโดยสมาชิกทุกคน สิ่งดังกล่าวจะช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาที่ตนประสบโดยอาศัยรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

สมพงษ์ เกษมสิน (2536 : 2-9) ได้กล่าวถึง หลักการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

1. ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของเทคนิคที่จะนำมาใช้ต้องเหมาะสมกับหัวข้อวิชาที่จะนำมาอภิปราย เช่น บรรยายกรณีตัวอย่าง
2. ต้องพิจารณาถึงสภาพของกลุ่มผู้ที่จะเข้าพิจารณา
3. ต้องพิจารณาถึงลักษณะของกลุ่มผู้รับการพัฒนามีพื้นฐานความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
4. ต้องพิจารณาเวลา และอุปกรณ์ที่นำมาใช้
5. ต้องพิจารณาถึงงบประมาณที่มีอยู่
6. ต้องพิจารณาและประเมินค่าเกี่ยวกับเจตคติของผู้เข้ารับการพัฒนา

จากหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการ พอสรุปได้ว่า หลักการการประชุมเชิงปฏิบัติการควรดำเนินการอย่างมีระบบ คือ มีการวางแผน การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การลงมือปฏิบัติ นำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการไปใช้ในการปฏิบัติ และมีการประเมินผล โดยจะต้องมีหลักในการพิจารณาเช่น เวลา อุปกรณ์ งบประมาณ ตลอดจนการพิจารณาประเมินค่าเกี่ยวกับเจตคติของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.3 ประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการในหน่วยงานเป็นอย่างมาก ได้มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการประชุมปฏิบัติการไว้ต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

พัฒนา สุขประเสริฐ (2544 : 15) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการมี ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อบุคคลเป้าหมาย เช่น บุคคลเป้าหมายได้เรียนรู้จากวิทยากร ประหยัดเวลาในการเรียนรู้ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลเป้าหมาย ได้พัฒนาภาวะความเป็นผู้นำสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้งการทำงานเป็นกลุ่มเพิ่มขีดความสามารถ ลดความเบื่อหน่ายในการทำงาน เพิ่มความรับผิดชอบ มีความรู้ ความสามารถมากขึ้น เข้าใจความสัมพันธ์ การประสานงาน ลดความขัดแย้ง เพิ่มความพึงพอใจในการทำงานให้สูงขึ้น สร้างนิสัยในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีการปรับปรุงงานให้เป็นที่ยอมรับ

2. ประโยชน์ต่อหน่วยงานของบุคคลเป้าหมาย เช่น เพิ่มผลผลิตแก่หน่วยงาน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จะทำให้หน่วยงานมีความมั่นคง มีผลงานและบริการได้มากและดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ และลดปัญหาในการทำงาน

3. ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เช่น ทำให้บุคคลในหน่วยงานมีคุณสมบัติเหมาะสมกับหน้าที่ มีความเชื่อมั่นในการทำงาน มีการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ มีความพร้อมในการทำงาน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน จนทำให้หน่วยงานมีคุณภาพ

วิชุดา หุ่นวิไล (2542 : 239) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ระบบมีวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น
2. เป็นวิธีการทำให้เกิดการประหยัดทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ
3. ทำให้ลดเวลาในการเรียนรู้งานน้อยลง
4. ช่วยลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา
5. เป็นการแนะแนวทางในความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของบุคคล

จากประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ จึงสรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการประชุมกลุ่มบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อหน่วยงาน และหน่วยงานที่จัดการประชุม ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

1.4 กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ชูชัย สมิติไกร (2540 : 29) ได้กล่าวถึง กระบวนการของการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่บุคลากรและหน่วยงานมากที่สุด ซึ่งได้แบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 3 ประการ คือ

1. การวิเคราะห์องค์การ (Organizational Analysis) เป็นการวิเคราะห์ที่เริ่มต้นด้วยการตรวจสอบเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งแนวโน้มต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายของหน่วยงานจะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางของการวางแผนการประชุมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์หน่วยงาน ยังเป็นการตรวจสอบบรรยากาศการทำงานในหน่วยงาน

2. การวิเคราะห์ภารกิจและคุณสมบัติ (Task and Knowledge, Skill and Ability Analysis) ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความต้องการในการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ การวิเคราะห์ภารกิจ ซึ่งบุคลากรจะต้องปฏิบัติภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์นี้จะบ่งบอกว่าผู้ปฏิบัติงานจะต้องทำอะไร อย่างไร เพราะเหตุใด

3. การวิเคราะห์บุคคล (Person Analysis) การวิเคราะห์ในขั้นนี้จะช่วยให้ทราบว่าผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีความรู้ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับการทำงานอยู่ในระดับใด การวิเคราะห์บุคคลจึงมีความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การวิเคราะห์บุคคลจะมุ่งไปที่ระดับความดีเลวของการปฏิบัติงานของบุคคลแต่ละคน เพื่อพิจารณาว่าบุคลากรจำเป็นต้องได้รับการแนะนำเพิ่มเติมหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการในขั้นตอนแรก จะเป็นสิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการประชุมเชิงปฏิบัติการต่อไป และยังเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการประเมินโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกและออกแบบโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการขั้นตอนนี้เป็นการคัดเลือกและออกแบบโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจะนำไปสู่ เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมีความละเอียดอ่อนและต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเป็นอย่างมาก ผู้ดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการจะต้องมีความรู้ในด้านหลักการเรียนรู้และการเลือกสรรสื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินการสร้างเกณฑ์ (Criteria) สำหรับการประเมินผลควรที่จะได้กระทำควบคู่ไปกับการคัดเลือกและออกแบบโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นจะอิงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการจะต้องดำเนินการ เกี่ยวกับสถานที่ของการประชุมเชิงปฏิบัติการให้เรียบร้อยไม่ว่าจะเป็นด้านของโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ แสงสว่าง อุณหภูมิ อาหาร หรือที่เข้าพักสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการกระบวนการของการประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 2 ชนิดด้วยกัน คือ การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล และการวัดผลโดยใช้วิธีการทดลอง (Experimental) หรือวิธีการที่ไม่ใช่การทดลอง (Non-Experimental) เพื่อตรวจสอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

จากกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ จึงสรุปได้ว่า กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการทำงานในองค์กรหรือหน่วยงานดำเนินการไปในทิศทางที่ต้องการ เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนด

2. การจัดการความรู้ (KM)

2.1 ความหมายของการจัดการความรู้

วิจารณ์ พานิช (2548 : 18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม โดยมีเป้าหมายพัฒนางานและคน

พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547 : 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้

วีระเดช เชื้อนาม (2548 : 42) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง วิธีการจัดการข้อมูลที่เป็นความรู้ให้เป็นระเบียบครบถ้วนตามที่ต้องการ และง่ายต่อการค้นหา เพื่อเป็นการเก็บรักษาความรู้ให้ครบคู่กับองค์กรตลอดไป ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบที่รวดเร็วสะดวกต่อการค้นหาและตัดสินใจ

ปณิดา พันภัย (2544 : 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึงกระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลผล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างความรู้ หรือ นวัตกรรมและจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่ก็จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วทั้งองค์กรอย่างสมดุล

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2550 : 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากการปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์สะสมไว้ในตัวบุคคล ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวบรวมจัดระบบนำไปสู่การพัฒนา สร้างองค์ความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการจัดการความรู้ต้องใช้ระยะเวลาและมีผู้เกี่ยวข้องมากมายการจัดการความรู้เป็นกระบวนการซึ่งเป็นการจัดระเบียบเพื่อสร้างสรรค์องค์กรและใช้ความรู้เพื่อสนับสนุนและปรับปรุงการจัดการความรู้เป็นระบบข้อมูลข่าวสาร ทักษะที่จะช่วยปรับปรุงองค์กรในยุคการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่องเกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เป้าหมายคือ การพัฒนางานและพัฒนาคนโดยมีความรู้และกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ

วีระวุธ มาฆะศิริานนท์ (2541 : 19-29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะทำให้เป็นคนที่มีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รู้ว่าควรทำอะไรไม่ควรทำอะไรในช่วงเวลาไหน รับรู้ถึงข้อดีข้อเสียจากการเลือกปฏิบัติในแนวทางใดทางหนึ่ง ซึ่งความสามารถต่าง ๆ เหล่านี้เองที่จะสะท้อนถึงคุณค่า(Value) ของตัวบุคคลในฐานะของพนักงานอาจไม่เห็นผลชัดเจนในช่วงเวลานี้ แต่หากเจริญเติบโตก้าวหน้าเป็นผู้บริหารแล้วความสามารถต่าง ๆ นี้จะทำให้

ให้มีข้อได้เปรียบเหนือกว่าคนอื่น และนั่นก็หมายความว่า เป็นผลการปฏิบัติงานที่ดี และมีศักยภาพในการทำงานในตำแหน่งงานที่สูงขึ้นต่อไป

Thomas (2003 : 40) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้หมายถึง การจัดการองค์กรเพื่อให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ที่จะเป็นองค์กรพื้นฐานความรู้ ซึ่งหมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ในการสนับสนุนโครงสร้างขององค์กร อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกขององค์กร การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เน้นการทำงานเป็นทีม และการแพร่กระจายความรู้

Agbejule (2006 : 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กิจกรรมที่เน้นในการรวบรวมความรู้จากประสบการณ์ของตนเองและประสบการณ์ของผู้อื่น เพื่อความเหมาะสม เพื่อประยุกต์ใช้ความรู้ที่จะตอบสนองพันธกิจขององค์กร ซึ่งกิจกรรมต่างๆ จะสำเร็จได้ด้วยการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีและโครงสร้างขององค์กร และการกำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้สติปัญญา และต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้ความรู้ในการสร้างความรู้ใหม่ๆ ความพยายามที่จะทำให้ดีขึ้นโดยใช้ระบบปัญญาในการแสวงหา จัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้สำหรับการเรียนรู้ แก้ปัญหาและการตัดสินใจ

Cepeda (2007 : 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นการประเมินทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นจุดเด่น เป็นงานที่ต้องวิเคราะห์และมีศักยภาพ ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการเผยแพร่ความรู้ไปยังผู้ใช้ ยังเป็นการป้องกันทุนทางปัญญาที่จะถดถอยลง จึงต้องแสวงหาโอกาสในการตัดสินใจให้ดีขึ้นในเรื่องสินค้าและบริการ ผ่านการเพิ่มทุนทางปัญญาเพิ่มคุณค่าและความยืดหยุ่น

John (2008 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ การวิเคราะห์สารสนเทศ การวางแผนในสารสนเทศ การใช้เทคนิคในการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ความรู้ แหล่งความรู้ในองค์กร ซึ่งการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์และวางแผนทางความรู้

จากความหมายของการจัดการความรู้ จึงสรุปได้ว่า การจัดการความรู้หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากการปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์สะสมไว้ในตัวบุคคล ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวบรวมจัดระบบนำไปสู่การพัฒนางาน สร้างองค์ความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการจัดการความรู้ต้องใช้ระยะเวลาและมีผู้เกี่ยวข้องมากมายการจัดการความรู้เป็นกระบวนการซึ่งเป็นการจัดระเบียบเพื่อสร้างสรรค์องค์กรและใช้ความรู้เพื่อสนับสนุนและปรับปรุงการจัดการความรู้เป็นระบบข้อมูลข่าวสาร ทักษะที่จะช่วยปรับปรุงองค์กรในยุคการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่องเกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เป้าหมายคือ การพัฒนางานและพัฒนาคนโดยมีความรู้และกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ

2.2 ความสำคัญของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เด่นชัดเป็นที่ยอมรับและมีความตระหนักถึงความสำคัญมากขึ้น เพราะองค์กรใดมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบแล้ว ก็จะทำให้การลงทุนในธุรกิจมีความเสี่ยงน้อยลง เพราะความรู้ที่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบนั้นเปรียบเสมือนองค์กรมีผู้เชี่ยวชาญหรือมีความรู้ที่มีประสิทธิภาพผ่านประสบการณ์ที่มีผลสำเร็จ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ผ่านการทดลองใช้มาแล้ว เนื่องจากการเติบโตของความรู้และองค์กรธุรกิจมีความต้องการใช้ความรู้มากขึ้น ทำให้ลักษณะของการทำงานในองค์กรเปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของงานเปลี่ยนแปลงไปเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจากเดิมในสังคมอุตสาหกรรม มนุษย์เป็นเพียงกรรมกรที่ใช้แรงงานซึ่งไม่มีทักษะอะไรมากมาย แต่ในสังคมความรู้

ความรู้เป็นสินทรัพย์ที่สำคัญ และมีอยู่ในสมองของมนุษย์ โลกยุคเกษตรกรรมนั้นอาวุธที่เป็นฐานอำนาจสำคัญก็คือ ที่ดิน และแรงงาน โลกในยุคอุตสาหกรรมเงินทุนถือได้ว่าเป็นฐานอำนาจหลัก เพราะต้องใช้เงินทุนเป็นปัจจัยในการจ้างแรงงาน ซื้อเครื่องมือ เครื่องจักรแต่เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคสารสนเทศนั้น โลกต้องใช้ความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญ

ความรู้ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความมั่งคั่งเป็นปัจจัยใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะกำหนดโฉมหน้าของสมรภูมิการแข่งขัน ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543 : 4)

คนที่มีความรู้ (Knowledge Workers) จะกลายเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่ทรงพลังในองค์กรและตลาดแรงงาน อันเนื่องมาจากการมีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะตน ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีค่านิยมและวัฒนธรรมการทำงานเปลี่ยนแปลงไป ความภักดีต่อองค์กรในรูปแบบเดิมลดน้อยลงมีความเป็นปัจเจกชนนิยมสูงขึ้น คุณค่าการทำงานจะอยู่ที่การได้ทำงานที่มีความอิสระสร้างสรรค์ คนกลุ่มนี้พร้อมที่จะโยกย้ายองค์กรได้หากไม่ได้รับงานที่ท้าทาย และไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้และยกระดับความรู้ของบุคลากรและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นในองค์กร

การจัดการความรู้ เป็นแนวทางการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงใน ปัจจุบัน เนื่องจากการเป็นกำลังสร้าง ค้นหา และแลกเปลี่ยนความรู้ต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในองค์กร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันได้ การจัดการความรู้เป็นเรื่องสำคัญและถูกกล่าวถึงหรือสอดแทรกอยู่ในกรอบแนวคิด การบริหารจัดการองค์กรชั้นนำและเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงองค์กร เพราะทรัพยากรความรู้สร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (อัญญา โพธิยานนท์. 2551 : 1)

สังคมที่มีความรู้เป็นสังคมที่มีทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง การพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เพื่อการแข่งขัน และเสริมสร้างความเข้มแข็งเป็นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการพัฒนาประเทศในระบบเศรษฐกิจจะให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนความรู้เป็นนวัตกรรมโดยอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 มิติ (พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547 : 12)

1. นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงความรู้
2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการสร้างการกระจายและการนำความรู้ไปใช้
3. เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการประมวลผล การเก็บรักษา การถ่ายโอน และการสื่อสารข้อมูลทั้งที่อยู่ในรูปของข้อความ เสียงและภาพ
4. สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ อันได้แก่ นโยบายทางกฎหมายและเศรษฐกิจของรัฐบาล

2.3 องค์ประกอบของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนสู่คน และคนสู่ข้อมูลข่าวสารในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่เป็นเครื่องมือที่เพิ่มมูลค่าของกิจการ องค์กร กลุ่มคน หรือ เครือข่ายของกลุ่มบุคคล หรือ องค์กรอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับการประมวลข้อมูล

สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล เพื่อสร้างเป็นความรู้ นวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้ โดยอาศัยช่องทางต่าง ๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ให้แพร่กระจายและไหลเวียนทั่วทั้งองค์กรอย่างสมดุลและเป็นไปเพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาผลผลิตขององค์กร (พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547 : 32-33) การที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการความรู้ต้องผสมผสานการทำงานของคน(People) กระบวนการ (Organization Process) และ เทคโนโลยี (Technology)

1. ด้านคน หมายถึง ความสามารถของคนในองค์กร โดยมุ่งเน้นที่พนักงานเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะถึงแม้องค์กรจะมีระบบบริหารจัดการ ที่ดีเลิศ แต่ถ้าขาดพนักงานที่มีคุณภาพ หรือทุ่มเทให้กับการทำงาน ก็จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นการพัฒนาให้พนักงานมีความรู้ ความสามารถ และมีขวัญกำลังใจในการทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การจัดการความรู้จึงเป็นการพัฒนาคนในองค์กร โดยมีกระบวนการ การรวบรวมความรู้การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2. ด้านกระบวนการ เป็นกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วยแนวทาง และขั้นตอนของการจัดการความรู้ ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้มี 4 ขั้นตอนหลัก คือ การจัดหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บและการค้นคืนความรู้ การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547 : 42-48)

2.1 การแสวงหาความรู้(Knowledge Acquisition) องค์กรจะต้องแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคล และองค์กร ได้แก่

1) แหล่งความรู้ภายนอกองค์กร การเป็นผู้นำในการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเพื่อปรับปรุงผลงาน และสร้างให้เกิดความคิดใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอเพราะการแข่งขันขององค์กร ต้องอาศัยความคิด และการสร้างสรรค์ ด้วยข้อมูลสารสนเทศจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่นการใช้มาตรฐานเปรียบเทียบ (benchmarking) กับองค์กรอื่น การจ้างปรึกษา การตรวจสอบแนวโน้มเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี การรวบรวมข้อมูลจากลูกค้า และคู่แข่ง การร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อสร้างพันธมิตรและการร่วมลงทุน และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ งานวิจัย บทความ โทรทัศน์ เป็นต้น 2) แหล่งความรู้ภายในองค์กรความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่ในองค์กรกลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งสำหรับการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร การได้มาซึ่งความรู้ต่างๆ สามารถทำได้หลากหลาย เช่น การให้ความรู้กับพนักงาน การสอนงาน การฝึกอบรมสัมมนา การประชุม การแสดงผลงาน ระบบพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากประสบการณ์การลงมือปฏิบัติ และใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2.2 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) เป็นขั้นตอนของการพัฒนาและการสร้างความรู้ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ (Generative) จากทักษะและความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กรเป็นวิธีการพัฒนาความรู้ของแต่ละคนในกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Socialization)การสร้างความรู้ใหม่เกี่ยวข้องกับการหยั่งรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลทุก ๆ คนสามารถเป็นผู้สร้างความรู้ได้ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การวิจัยและการพัฒนา การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้จากประสบการณ์และวิธีการระดมความคิด

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในกลุ่ม ซึ่งหมายความว่าทุก ๆ คน สามารถเป็นผู้สร้างความรู้ได้โดยการสร้างความรู้มีหลายรูปแบบ เช่น การถ่ายทอดความรู้จากการทำงานกันอย่างใกล้ชิด การนำความรู้ที่องค์กรมีอยู่ผนวกเข้ากับความรู้ของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่และมีการแบ่งปันทั่วทั้งองค์กร

2.3 การจัดเก็บและการค้นคืน (Knowledge Storage and Retrieval)

องค์กรต้องกำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ และต้องพิจารณาถึงวิธีการในการรักษา และการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ องค์กรต้องเก็บรักษาสิ่งที้องค์กรเรียกว่าเป็นความรู้ไว้ให้ดีที่สุดไม่ว่าจะเป็นข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนผลสะท้อนกลับ การวิจัยและ การทดลอง การจัดเก็บเกี่ยวกับด้านเทคนิคเช่น การบันทึกเป็นฐานข้อมูล หรือการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน รวมทั้งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางมนุษย์ด้วย เช่น การสร้างและการจดจำของปัจเจกบุคคล เป็นต้น ทั้งนี้การสะสมความรู้องค์การควรคำนึงถึง โครงสร้างการจัดเก็บความรู้ ควรเป็นระบบที่สามารถค้นหาและส่งมอบได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทันเวลาและเหมาะสมกับความต้องการ และจัดให้มีการจำแนกรายการต่าง ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานความจำเป็นในการเรียนรู้ องค์กรต้องพิจารณาความแตกต่างของกลุ่มคนในการค้นคืนความรู้ ต้องมีการจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ตามวัตถุประสงค์ของงาน ความชำนาญของผู้ใช้ เป็นต้นและองค์กรต้องหาวิธีทำให้พนักงานทราบถึงช่องทางหรือวิธีการสำหรับค้นหาความรู้ เช่น การทำสมุดจัดเก็บรายชื่อ และทักษะของผู้เชี่ยวชาญ เครือข่ายการทำงานตามลำดับขั้น การประชุม การฝึกอบรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การถ่ายทอดความรู้ในองค์กร

2.4 การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge transfer and Utilization)

การถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากความรู้ มีความจำเป็นสำหรับองค์กร เนื่องจากองค์กรจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อความรู้มีการกระจายและถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็ว และเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร การถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากความรู้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับกลไกด้านอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้การเคลื่อนที่ของสารสนเทศ และความรู้ระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งนั้นเป็นไปได้โดยตั้งใจ เช่น การสื่อสารโดยการเขียน การฝึกอบรม การประชุมภายใน การสื่อสารภายในองค์กร การหมุนเวียนเปลี่ยนงาน และระบบพี่เลี้ยง ส่วนการถ่ายทอดความรู้โดยไม่ตั้งใจ เช่น การหมุนเวียนงาน ประสบการณ์หรือเรื่องราวที่เล่าต่อกันมา คณะทำงาน และเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ

3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการความรู้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ในองค์กรให้เป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อบุคคลนั้น ในเวลาและรูปแบบที่บุคคลนั้นต้องการ เรียกว่าระบบบริหารความรู้ องค์ประกอบของระบบบริหารความรู้ ได้แก่ เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดเก็บสารสนเทศ เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย จัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการเผยแพร่เนื้อหาข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4 กระบวนการจัดการความรู้

แรงจูงใจแท้ ต่อการดำเนินการจัดการความรู้ คือ เป้าหมายที่งาน คน และองค์กรเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในระดับที่เป็นหัวใจสู่ความสำเร็จในการจัดการความรู้

แรงจูงใจเทียม ต่อการดำเนินการจัดการความรู้ในสังคมไทย มีมากมายหลายแบบ เป็นต้นเหตุที่นำไปสู่การทำการจัดการความรู้แบบเทียม และนำไปสู่ความล้มเหลวในที่สุด เช่น ทำเพราะถูกบังคับตามข้อกำหนด กล่าวคือ ทำเพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่าทำ หรือทำเพื่อชื่อเสียง ทำให้ภาพลักษณ์ขององค์กรดูดี หรือมาจากความต้องการผลงานของหน่วยย่อยภายในองค์กร เช่น หน่วยพัฒนาบุคลากร (HRD) หน่วยสื่อสารและสารสนเทศ (ICT) หรือหน่วยพัฒนาองค์กร (OD) ต้องการให้

การจัดการความรู้ในการสร้างความเด่น หรือสร้างผลงานของตน หรืออาจมาจากคนเพียงไม่กี่คน ที่ชอบของเล่นใหม่ๆ ชอบกิจกรรมที่ดูทันสมัย เป็นแฟชั่น แต่ไม่เข้าใจความหมายและวิธีการดำเนินการจัดการความรู้อย่างแท้จริง

2.5 ประเภทความรู้

2.5.1 ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสาร หรือวิชาการ อยู่ในตำรา คู่มือปฏิบัติงาน

2.5.2 ความรู้ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน เป็นภูมิปัญญา

โดยที่ความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้มีวิธีการจัดการที่แตกต่างกัน การจัดการ ความรู้เด่นชัด จะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ก็นำมาสรุปไว้ เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป ส่วนการจัดการ “ความรู้ซ่อนเร้น” นั้นจะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

2.6 SECI Model

เป็นการสร้างองค์ความรู้ ด้วยการขยายผลจากชนิดของความรู้คือ ความรู้ที่มีอยู่ในสมองคน (Tacit Knowledge) กับความรู้ที่สามารถหาได้จากสื่อภายนอก (Explicit Knowledge) โมเดลดังกล่าวมีชื่อว่า “SECI- Knowledge Conversion Process” ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

6.1 Socialization เป็นการถ่ายทอดความรู้โดยตรงระหว่างกลุ่มคนหรือบุคคล โดยไม่ผ่านการเขียน เรียกว่า การเสวนาธรรม กลุ่มคนที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากคนหนึ่งไป อีกคนหนึ่ง กลุ่มคนที่มาเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้กันนี้มักจะมีพื้นฐานความรู้ที่สอดคล้องกัน หรือเคยมีประวัติอดีตที่คล้ายคลึงกัน จะมีคลื่นความถี่ที่ใกล้เคียงกันสามารถสื่อสารและทำความเข้าใจกันได้ โดยง่าย TK → TK ถ่ายทอดจากคนสู่คน

6.2 Externalization เป็นการถ่ายทอดความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถในการสอนผ่านสื่อต่าง ๆ จากประสบการณ์ในสมองของเขาออกมาสู่ภายนอกแก่ผู้อื่น TK → EK

6.3 Combination การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง และมีการศึกษาเรียนรู้จากความรู้ภายนอก ซึ่งแนวคิดจะมีความหลากหลายมากต้องสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงความรู้อันหลากหลายให้ได้ และถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ ให้กับองค์กรของตน EK → EK

6.4 Internalization การนำความรู้ใหม่มาลงมือปฏิบัติจริง ผู้ปฏิบัติจะเกิดการเรียนรู้ให้เกิดเป็นความรู้ประสบการณ์และปัญญา เป็นประสบการณ์อยู่ในสมองในเชิง Tacit Knowledge ต่อไป EK → TK

2.7 โมเดลปลาทู

ภาพประกอบ 4 โมเดลปลาทู

1. ส่วน หัวปลา (Knowledge Vision- KV) หมายถึง ส่วนที่เป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือทิศทางของการจัดการความรู้ โดยก่อนที่จะทำการจัดการความรู้ ต้องตอบให้ได้ว่าเราจะทำ KM ไปเพื่ออะไร โดยหัวปลา นี้จะต้องเป็นของคุณกิจ หรือผู้ดำเนินกิจกรรม KM ทั้งหมด โดยมีคุณเอื้อ และคุณอำนวย คอยช่วยเหลือ
2. ส่วน ตัวปลา (Knowledge Sharing-KS) เป็นส่วนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญ ซึ่ง คุณอำนวย จะมีบทบาทมากในการช่วยกระตุ้นให้ คุณกิจ มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ความรู้ โดยเฉพาะความรู้ซ่อนเร้นที่มีอยู่ในตัว คุณกิจ พร้อมอำนวยให้เกิดบรรยากาศในการ เรียนรู้แบบเป็นทีม ให้เกิดการหมุนเวียนความรู้ ยกระดับความรู้ และเกิดนวัตกรรม
3. ส่วน หางปลา (Knowledge Assets-KA) เป็นส่วนของ คลังความรู้ หรือ ขุมความรู้ ที่ได้จากการเก็บสะสม “ เกร็ดความรู้” ที่ได้จากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตัวปลา ซึ่งเราอาจเก็บส่วนของ หางปลา นี้ด้วยวิธีต่างๆ เช่น ICT ซึ่งเป็นการสกัดความรู้ที่ซ่อนเร้นให้เป็นความรู้ ที่เด่นชัด นำไปเผยแพร่และแลกเปลี่ยนหมุนเวียนใช้ พร้อมยกระดับต่อไป

2.8 คนสำคัญที่ดำเนินการจัดการความรู้

2.8.1 ผู้บริหารสูงสุด (CEO)

จัดได้ว่า โชคดีที่สุด สำหรับวงการจัดการความรู้ ถ้าผู้บริหารสูงสุดเป็นแชมเปียน (เห็นคุณค่า และดำเนินการผลักดัน KM) เรื่องที่ว่ายากทั้งหลายก็ง่ายขึ้น ผู้บริหารสูงสุดควรเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมจัดการความรู้ โดยกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่ คุณเอื้อ (ระบบ) ของ KM ซึ่งควรเป็น ผู้บริหารระดับสูง เช่น รองอธิบดี, รองผู้อำนวยการใหญ่ (Vice President)

2.8.2 คุณเอื้อ (Chief Knowledge Officer-CKO)

ถ้าการริเริ่มมาจากผู้บริหารสูงสุด คุณเอื้อ ก็สลายไปเปละหนึ่ง แต่ถ้าการริเริ่ม ที่แท้จริงไม่ได้มาจากผู้บริหารสูงสุด บทบาทแรกของคุณเอื้อ ก็คือ เอาหัวปลาไปขายผู้บริหารสูงสุด ให้ผู้บริหารสูงสุดกลายเป็นเจ้าของ หัวปลา ให้ได้ บทบาทต่อไปของคุณเอื้อ คือ การหา คุณอำนวย และร่วมกับ คุณอำนวย จัดให้มีการกำหนด เป้าหมาย/หัวปลา ในระดับย่อย ๆ ของ คุณกิจ/ ผู้ปฏิบัติงาน คอยเชื่อมโยง หัวปลา เข้ากับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ขององค์กร,

จัดบรรยากาศแนวราบ และการบริหารงานแบบเอื้ออำนาจ (empowerment) ร่วม share ทักษะในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจัดการความรู้โดยตรง และเพื่อแสดงให้เห็น คุณค่าของทักษะดังกล่าวจัดสรรทรัพยากรสำหรับใช้ในกิจกรรมจัดการความรู้ พร้อมคอยเชื่อมโยงการจัดการความรู้เข้ากับกิจกรรมสร้างสรรค์อื่นๆ ทั้งภายในและนอกองค์กร ติดตามความเคลื่อนไหวของการดำเนินการ ให้คำแนะนำบางเรื่อง และแสดงท่าที ชื่นชมในความสำเร็จ อาจจัดให้มีการยกย่องในผลสำเร็จและให้รางวัลที่อาจไม่เน้นสิ่งของ แต่เน้นการสร้างควมภาคภูมิใจในความสำเร็จ

2.8.3 คุณอำนวย (Knowledge Facilitator-KF)

เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้ ความสำคัญของ คุณอำนวย อยู่ที่การเป็นนักจุดประกายความคิด และการเป็นนักเชื่อมโยง โดยต้องเชื่อมโยงระหว่างผู้ปฏิบัติ (คุณกิจ) กับผู้บริหาร (คุณเอื้อ) เชื่อมโยงระหว่าง คุณกิจ ต่างกลุ่มภายในองค์กร และเชื่อมโยงการจัดการความรู้ภายในองค์กรกับภายนอกองค์กร โดยหน้าที่ที่ คุณอำนวย ควรทำ คือ

1. ร่วมกับ “คุณเอื้อ” จัดให้มีการกำหนด หัวปลา ของ คุณกิจ อาจจัดมหกรรม หัวปลา เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของ หัวปลา
2. จัดตลาดนัดความรู้ เพื่อให้ คุณกิจ นำความสำเร็จมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดความรู้ออกมาจากวิธีทำงานที่นำไปสู่ความสำเร็จนั้น เพื่อการบรรลุ หัวปลา
3. จัดการดูงาน หรือกิจกรรม เชิญเพื่อนมาช่วย (Peer Assist) เพื่อให้บรรลุ หัวปลา ได้ง่าย หรือเร็วขึ้น โดยที่ผู้นั้นจะอยู่ภายในหรือนอกองค์กรก็ได้ เรียนรู้วิธีทำงานจากเขาเชิญเขามาเล่า หรือสาธิต
4. จัดพื้นที่เสมือนสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสำหรับเก็บรวบรวม ขุมความรู้ที่ได้ เช่น ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งเว็บไซต์ เว็บบอร์ด เว็บบล็อก อินทราเน็ต จดหมายข่าว เป็นต้น
5. ส่งเสริมให้เกิด ชุมชนแนวปฏิบัติ (CoP – Community of Practice) ในเรื่องที่เป็นความรู้ หรือเป็นหัวใจในการบรรลุเป้าหมายหลักขององค์กร
6. เชื่อมโยงการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กร กับกิจกรรมจัดการความรู้ภายนอก เพื่อสร้างความศรัทธา และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภายนอก

2.8.4 คุณกิจ (Knowledge Practitioner-a KP)

คุณกิจ หรือผู้ปฏิบัติงาน เป็นพระเอก หรือนางเอกตัวจริงของการจัดการความรู้ เพราะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมจัดการความรู้ประมาณร้อยละ 90 – 95 ของทั้งหมด คุณกิจ เป็นเจ้าของ หัวปลา โดยแท้จริง และเป็นผู้ที่มีความรู้ (Explicit Knowledge & Tacit Knowledge) และเป็นผู้ที่ต้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไข หาคำ สร้าง แปลง ความรู้เพื่อการปฏิบัติให้บรรลุถึง เป้าหมาย/ หัวปลา ที่ตั้งไว้

2.8.5 คุณประสาน (Network Manager)

เป็นผู้ที่คอยประสานเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงที่กว้างขึ้น เกิดพลังร่วมมือทางเครือข่ายในการเรียนรู้และยกระดับความรู้แบบทวีคูณ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3. 2553 : เว็บไซต์)

2.9 แนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ

2.9.1 การจัดการความรู้ 4 ขั้นตอน

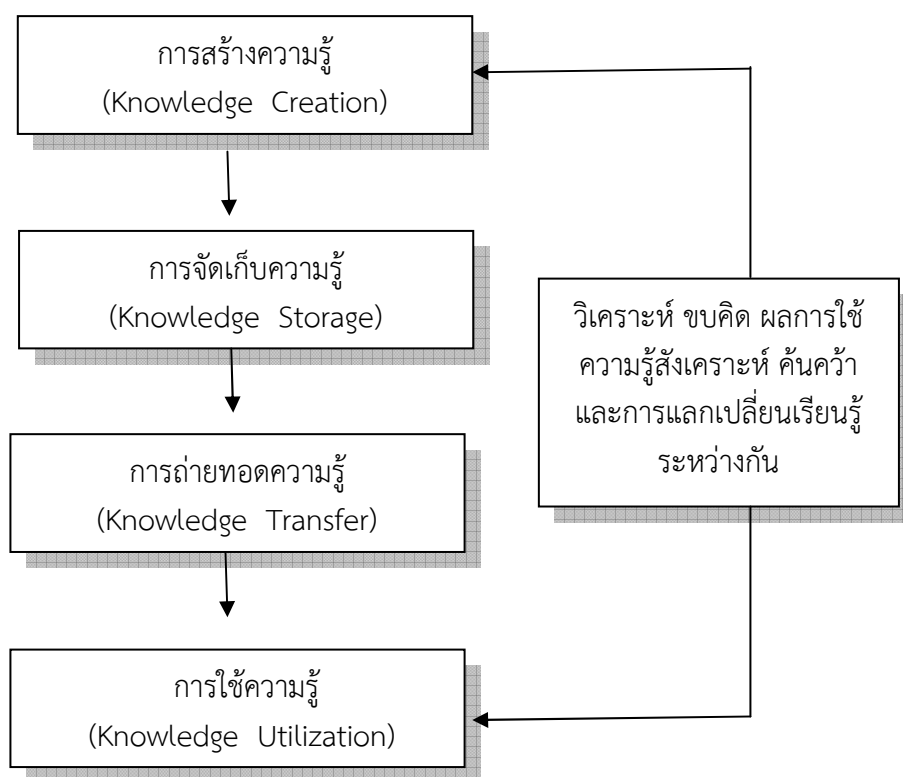
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) เป็นขั้นตอนการได้มาซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ วิธีการได้มาของความรู้ได้แก่ การประชุม การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน ตลอดจนการค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และรายงานผลการประเมินด้านต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storage) เป็นขั้นตอนการจัดเก็บ รักษาองค์ความรู้ที่ได้จากการสร้างในขั้นตอนที่ 1 ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม สามารถสืบค้น หยิบจับ หรือนำมาใช้ได้อย่างสะดวก เช่น การจัดเก็บในรูปแบบรายงาน การจัดทำแฟ้มเอกสาร การบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ หรือความรู้ที่อยู่ในตัวคน

ขั้นตอนที่ 3 การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) เป็นขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูล หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบต่างๆที่สามารถถ่ายทอดจากแหล่งหนึ่งไปยังแหล่งหนึ่งด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุม การนำเสนอผลงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ หรือกระบวนการทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้ประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ดังภาพประกอบ 5

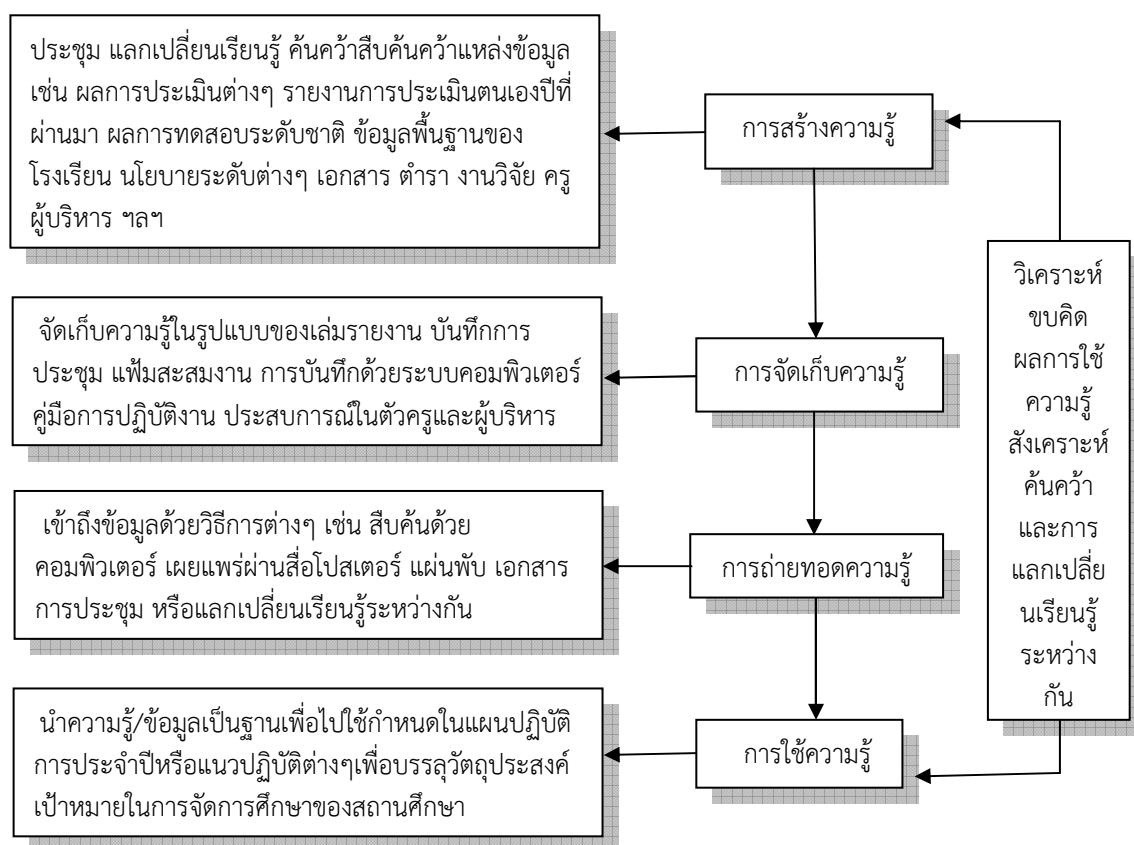

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการจัดการความรู้

ขั้นตอนการจัดการความรู้ทั้ง 4 ขั้น จะมีการดำเนินการหรือปฏิบัติเป็นวัฏจักรต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อมีการดำเนินการหรือปฏิบัติตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการสร้างความรู้จนถึงขั้นที่ 4 คือ ขั้นการใช้ความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายก็จะได้ผลที่สะท้อนให้เห็นว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขบคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือหาข้อมูลใหม่เพิ่มเติมเพื่อมาสนับสนุนหรืออธิบายผลที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นปัญหาและที่ประสบความสำเร็จ การอธิบายที่เกิดขึ้นดังกล่าวก็คือความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่นั้นเอง และเมื่อมีการนำความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ไปผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการความรู้อีกครั้งและเป็นวงจรต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

2.9.2 แนวทางปฏิบัติของสถานศึกษา

สถานศึกษาสามารถประยุกต์ขั้นตอนการจัดการความรู้ไปใช้ได้ตามความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แนวทางปฏิบัติของสถานศึกษา

3. การนิเทศภายใน

3.1 ความหมายของการนิเทศภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 51) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศภายใน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือ การสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้เต็มตามวัยและตามศักยภาพโดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

อนุศักดิ์ เกตุสิริ (2541 : 3-4) กล่าวว่า การนิเทศภายใน หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้นิเทศที่จะช่วยปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น เป็นความพยายามอันหนึ่งในอันที่จะปรับปรุง และส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในแต่ละสถาบัน

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2545 : 285) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมกระบวนการที่ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้นเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครูในทุกด้าน รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 153) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายใน หมายถึง การนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารโรงเรียนและครู ตลอดจนบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของโรงเรียนและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่พึงพอใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศได้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรภายในโรงเรียนทุกคน

สงัด อุทรานันท์ (2545 : 19) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสัมฤทธิ์ผลสูง

สำนักงานการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 35) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจาก ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับบุคลากรภายในโรงเรียน ให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน โดยการแนะนำ ช่วยเหลือ การวางแผนร่วมกันเพื่อปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้น การนิเทศภายใน หมายถึง การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารโรงเรียนและครู ตลอดจนบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของโรงเรียนและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่พึงพอใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศ ได้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรภายในโรงเรียนทุกคน

3.2 ความสำคัญ และความจำเป็นในการนิเทศภายใน

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2545 : 285-286) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศภายใน ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน
2. การนิเทศจะช่วยให้ครู อาจารย์ ได้รับการพัฒนาด้านวิชาการและการสอน

3. การนิเทศจะช่วยให้ครูสามารถจำแนก ความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ ของครูอาจารย์ และช่วยให้การตัดสินใจปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้

4. การนิเทศจะช่วยให้ครู อาจารย์มีความคิดสร้างสรรค์ เกิดแนวคิดใหม่ และนำการวิเคราะห์ วิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน

5. การนิเทศช่วยให้ครู อาจารย์ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

6. การนิเทศช่วยให้ครู อาจารย์ เข้าใจปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์เป้าหมาย ของโรงเรียน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

7. การนิเทศช่วยให้ครู อาจารย์ เกิดขวัญและกำลังใจ มีความรู้สึกปลอดภัย ความรัก ภูมิใจในวิชาชีพครู

ธีระวุฒิ ประทุมพนรัตน์ และคณะ (2532 : 17) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในว่า สำคัญมาก เพราะสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ สูงสุดทั้งผู้ให้และผู้รับการนิเทศ รู้จักมักคุ้นกันดีอยู่แล้วไม่ต้องเสียเวลาสร้างสายสัมพันธ์หรือสมานจิต และทุกฝ่ายนั่งอยู่ในปัญหาอยู่แล้ว ไม่ต้องเสียเวลาในการเข้าพบกับปัญหามากนักสามารถดำเนินการ นิเทศได้เป็นระยะ กระทำได้ทั้งการป้องกัน การแก้ไข และการพัฒนา ช่วยให้บุคลากรในโรงเรียน รู้สึกภูมิใจว่าตนเองมีความสำคัญ ตนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน

ไมเนอร์ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2537 : 241 ; อ้างอิงมาจาก Minor. 1974 : 27-31) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศภายใน ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเด็กมากขึ้น
2. เพื่อช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อช่วยเหลือครูในการจัดหาและเลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียน การสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน
4. เพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน
5. เพื่อสร้างลักษณะความเป็นผู้นำแก่ครูโดยการนำเอาความรู้ความสามารถ พิเศษและประสบการณ์เข้ามาใช้ให้เป็นประโยชน์

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน พัฒนางาน ประสานสัมพันธ์ สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ผลงานบรรลุเป้าหมายสูงสุด ของหน่วยงานที่กำหนดไว้

3.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายใน

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 153) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานหลักสูตรตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ ของชุมชนและสังคม ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน
4. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาวิชาชีพ

5. เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมชื่นชมผลงาน

6. เพื่อให้เกิดการประสานงาน และความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคมและวัฒนธรรม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายใน สรุปได้ว่า โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่ช่วยเหลือ ประสานงานในด้านวิชาการภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคลากรหลายฝ่ายในโรงเรียนให้สามารถจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศภายในมีลักษณะสำคัญคือ

1. เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและผู้บริหาร ซึ่งต้องดำเนินการ เป็นขั้นตอนครบขั้นตอนการทำงาน

2. เป็นการทำงานร่วมกัน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำบุคลากรอื่นในโรงเรียน ร่วมทำงานครบกระบวนการ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน และร่วมรับผลการทำงานแต่ละชั้น บุคลากรในโรงเรียนอาจอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาช่วยเสนอแนะแนวทางด้วยก็ได้

3. มีเป้าหมายของการทำงาน คือ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรืองานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของครู

3.4 ประโยชน์ของการนิเทศภายใน

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 154) กล่าวถึงประโยชน์ของการนิเทศภายในโดยสรุป ดังนี้

1. ทำให้ครูสามารถสอนได้ตรงตามเป้าหมาย เพราะผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นิเทศ จะช่วยเหลือครูในการตรวจสอบ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา มิให้การแก้ปัญหาและ อุปสรรคการสอนเกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

2. ผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการ และทำหน้าที่นิเทศภายใน จะทำให้ความ เคลื่อนไหวทางวิชาการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา

3. ทำให้บุคลากรในโรงเรียนมองเห็นความสำคัญของงานวิชาการและปฏิบัติงาน โดยเน้นคุณภาพของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารโรงเรียน

4. การนิเทศภายในจะช่วยให้โรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 52-53) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1. การนิเทศภายในจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอน กระบวนการนิเทศ

2. บุคลากรเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาของโรงเรียน คือ ผู้บริหารต้องเปิดโอกาส ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3. การนิเทศภายใน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นในการพัฒนา ครูของโรงเรียน และสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครู

4. เป้าหมายสำคัญของการนิเทศ คือ การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจหลัก คือ การสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านให้เต็มตามวัย และตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า หลักการและแนวคิดของการนิเทศภายในบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมมือประสานใจในการดำเนินงานอย่างโปร่งใสเป็นระบบ มีความเจริญก้าวหน้า พัฒนาโรงเรียนเสริมขวัญและกำลังใจ ตั้งใจทำงานอย่างสร้างสรรค์ ยึดมั่นประชาธิปไตย เพื่อนำไปใช้สู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3.5 บทบาทของผู้นิเทศภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 14-15) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศภายใน ดังนี้

1. กำหนดนโยบายของการนิเทศภายในโรงเรียน
2. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน หลักสูตรการสอน และเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ของครู
3. กระตุ้นให้ครูเกิดความตื่นตัวทางวิชาการอยู่เสมอด้วยวิธีการต่าง ๆ
4. ร่วมกับคณะครูดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ
5. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการต่าง ๆ
6. ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายใน

3.6 กระบวนการนิเทศภายใน

การนิเทศภายใน เป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาตนเองในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยกระบวนการนิเทศภายใน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 54) ได้เสนอกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
- ขั้นที่ 2 วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา
- ขั้นที่ 3 การหาแนวทางเลือกในการพัฒนา
- ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ
- ขั้นที่ 5 การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

3.7 ขั้นตอนของการนิเทศภายใน

สุรศักดิ์ ปาแฮ (2543 : 23-28) ได้สรุปถึงขั้นตอนของการนิเทศภายในว่า การนิเทศภายในเป็นรูปแบบการทำงานเป็นคณะหรือ Teamwork ซึ่งการดำเนินงานจะมีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้

1. **ขั้นเตรียมการ**
 - 1.1 ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานนิเทศภายในโรงเรียน
 - 1.2 ร่วมศึกษา วิเคราะห์รายละเอียดต่างๆ ที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้
 - 1.3 ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วม (Stakeholders) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกัน
 - 1.4 จัดเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการนิเทศ
 - 1.5 สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้ครูอาจารย์ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. **ขั้นดำเนินการนิเทศภายใน** อาจกำหนดได้ใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้
 - 2.1 การนิเทศภายในเป็นกลุ่ม สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น
 - 2.1.1 การประชุมชี้แจงให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของการปฏิรูปการศึกษา
 - 2.1.2 การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ
 - 2.1.3 การจัดอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ให้ก้าวหน้า
 - 2.1.4 การร่วมสัมมนาลักษณะสมาคมเครือข่ายวิชาชีพ
 - 2.1.5 การเยี่ยมสถานศึกษา/ครูต้นแบบแห่งอื่น ๆ
 - 2.2 การนิเทศเป็นรายบุคคล สามารถทำได้หลายวิธี เช่น
 - 2.2.1 การตรวจบันทึกการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนทำการสอน
 - 2.2.2 การเยี่ยมชั้นเรียน สร้างขวัญกำลังใจ แก่ผู้สอนในโรงเรียน
 - 2.2.3 การสังเกตการสอน
 - 2.2.4 การให้คำปรึกษา
3. **ขั้นการประเมินผล/สรุปผล**

เป็นการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จากการทำงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ตามกรอบปฏิรูปการเรียนรู้ที่ครูอาจารย์นำไปจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลอาจทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินโครงการ การวิเคราะห์วิจัย เป็นต้น เพื่อนำผลสรุปที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานการนิเทศภายในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนกิจ (2550 : 276) กล่าวว่า เทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) คือ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อน ซึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพมีเทคนิคหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมนำมาใช้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เทคนิคนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ต่างวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (method triangulation) เป็นการให้หลาย ๆ วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น เก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกันจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลจากเอกสาร แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบยืนยันกัน

2. ต่างแหล่งข้อมูล (data sources triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่ต่างกันนั้นด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเหมือนกัน หรือใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน แต่ต่างเวลา สถานที่และบุคคล แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบยืนยันกัน

3. ต่างนักวิจัย (investigator triangulation) เป็นการใช้นักวิจัยที่มาจากต่างสาขา หรือต่างประสบการณ์ หรือต่างภูมิหลังมาเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล แล้วนำผลการวิจัยมาตรวจสอบยืนยันกัน

4. ต่างทฤษฎีหรือแนวคิด (theory triangulation) เป็นการใช้ทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการอธิบายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือขัดแย้งกันก็ได้

สมิทร สุวรรณ (2550 : 1) กล่าวว่า หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่จะต้องทำคือ การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งอาจทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ได้ การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพที่นิยมใช้กันเรียกว่า การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน คือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกต และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกต ควบคู่ไปกับการซักถาม

Thurmond (Denzin. 1970 : unpagged ; อ้างอิงมาจาก Thurmond. 2001 : 254) กล่าวว่า การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) และการตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation)

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลต่างคนกันว่าได้ค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่าข้อค้นพบที่ได้มามีความเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี จะเน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะนำทฤษฎีใดมาใช้ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

ดังนั้น การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า จึงหมายถึง เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) และการตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 30 ให้ความหมายให้สถานศึกษานับสนับสนุนส่งเสริมการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยใช้กระบวนการการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยประเภทหนึ่งซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในทุกขั้นตอน

การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึง การวิจัยประเภทหนึ่งซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติการ อย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติการ 4 ขั้น คือการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกตและสะท้อนผลการปฏิบัติการดำเนินการอย่างต่อเนื่องไปจนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขได้จริงหรือพัฒนาสภาพการณ์ของสิ่งที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้มีผู้กล่าวถึงการวิจัยปฏิบัติการ คือ

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2540 : 136) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าเป็นรูปแบบการวิจัยที่สะท้อนถึงตนหรือการตรวจสอบตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้ปรับปรุงการปฏิบัติงานประการหนึ่งทำให้เข้าถึงการปฏิบัติงานของตนเอง และทีมงานหรือองค์กรประการหนึ่งและการตัดสินใจในการเลือกสถานการณ์ที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประการหนึ่ง

ประวิต เอรารธรรม (2545 : 5) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าหมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ และให้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน

สุภางค์ จันทวานิช (2545 : 68) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าหมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เห็นว่าดี เหมาะสม ตามความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัย มาดำเนินการปฏิบัติเพื่อทดลองว่าใช้ได้หรือไม่ ประเมินดูความเหมาะสมในความเป็นจริง ควบคุมแนวทางปฏิบัติการ แล้วนำผลมาปรับปรุงปฏิบัติการเพื่อนำไปทดลองใหม่จนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ นำไปใช้และเผยแพร่ได้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึงกระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ และให้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน

2. จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อจะปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้น โดยนำเอางานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์สภาพปัญหา อันเป็นเหตุให้งานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากนั้นใช้แนวคิดทางทฤษฎีและประสบการณ์การปฏิบัติงานที่ผ่านมาเสาะหาข้อมูลและวิธีการที่คาดว่าจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ แล้วสะท้อนวิธีดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้

3. กรอบแสดงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กรอบแสดงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและร่วมมือ (Participation and Collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีส่วนร่วมสำคัญ และมีบทบาทเท่าเทียมกันในทุกกระบวนการของการวิจัยทั้งการเสนอความคิดเห็นเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ตลอดจนวางแผนการวิจัย
 2. เน้นการปฏิบัติ (Action Orientation) การวิจัยชนิดนี้ใช้การปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และศึกษาผลของการปฏิบัติเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนา
 3. ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Function) การวิเคราะห์การปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสิ่งที่สังเกตได้ จะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผล เพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติการ
 4. ใช้วงจรการปฏิบัติการ (The Action Research Spiral) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนผล (Reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงแผน (Re-Planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจ และได้ข้อเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป
4. กระบวนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนสำคัญ ๆ ในการดำเนินการ ดังนี้
- 4.1 การจำแนกหรือพิจารณาปัญหาที่ประสงค์จะศึกษา ผู้วิจัยและกลุ่มที่ทำการวิจัยจะต้องศึกษารายละเอียดของปัญหาที่จะศึกษาอย่างชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนซึ่งทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องมีทฤษฎีรองรับในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหานั้น การวิเคราะห์สภาพปัญหา ควรพิจารณาให้ครบ 4 องค์ประกอบต่อไปนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู นักเรียน เนื้อหาวิชา และสภาพแวดล้อม
 - 4.2 เลือกปัญหาที่สำคัญที่เป็นสาระควรแก่การศึกษาวิจัย เลือกโดยอาศัยทฤษฎีมาร่วมพิจารณาลักษณะปัญหา แล้วสร้างวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนอาจสร้างสมมุติฐานของการวิจัยในรูปแบบของข้อความที่ต้องการประเมิน ที่แสดงความสัมพันธ์ปัญหากับหลักการหรือ ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องปัญหานั้น
 - 4.3 เลือกเครื่องมือดำเนินการวิจัยที่จะช่วยให้ได้คำตอบตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้มี 2 ลักษณะ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติหรือฝึกหัดตามวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ
 - 4.4 บันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยทั้งส่วนที่เป็นความก้าวหน้าและอุปสรรคตามวงจรการปฏิบัติการ คือ ในขั้นตอนของการวางแผนการปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ เก็บสะสมบันทึกไว้เพื่อใช้ในการปรับปรุงวงจรปฏิบัติการต่อไปและเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หาคำตอบของสมมุติฐาน
 - 4.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ของข้อมูลที่รวบรวมไว้ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูลเพื่อให้แน่ใจความถูกต้องแสดงรายละเอียด อธิบายสถานการณ์ จัดหมวดหมู่ และแยกประเภทของกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อที่เหมาะสมเปรียบเทียบข้อแตกต่างและคล้ายคลึงของข้อมูล
 - 4.6 ตรวจสอบข้อมูลของกลุ่มผู้วิจัยที่ได้พิจารณาไว้แล้วอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสรุปหาคำตอบที่เป็นสาเหตุและวิธีแก้ปัญหานั้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยสรุปประมวลเป็นหลักการ (Principle) รูปแบบ (Model) ของการปฏิบัติ หรือเสนอเชิงทฤษฎี (Proposition) หรือทฤษฎี (Theory) ทั้งนี้ต้องอาศัยหลัก ตรรกวิทยา โดยวิธีอุปมานและความรู้เชิงทฤษฎีด้วย

5. ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ประวิต เอรารวรรณ์ (2545 : 26-27) ได้สรุปขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดจุดพัฒนาขั้นตอนนี้ นักวิจัยสามารถใช้วิธีการหรือเครื่องมือต่างๆ มาทำการรวบรวมข้อมูล เช่นการสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกเหตุการณ์ การตรวจสอบและการวิเคราะห์เอกสาร การทดสอบ เป็นต้น ในขั้นตอนนี้ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการกำหนดปัญหา หรือกำหนดจุดพัฒนาหรือหาจุดสนใจร่วมกันที่จะวิจัย

2. ขั้นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาและ/หรือเพื่อพัฒนา ขั้นตอนนี้ต้องอาศัยกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มวิจัยร่วมกันกำหนดแผนงานที่จะนำไปใช้ ซึ่งแผนควรประกอบด้วยจุดประสงค์ของแผน ขั้นตอนวิธีการเครื่องมือและวิธีการประเมินผลความก้าวหน้าหรือความสำเร็จการรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบ การวางแผนอาจได้มาจากการสัมภาษณ์ การตรวจสอบหรือวิเคราะห์เอกสาร กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

3. ขั้นการปฏิบัติตามแผน เป็นการนำแผนที่จัดทำขึ้นไปปฏิบัติในสภาพทำงานที่ประสบปัญหาอยู่ และมีการรวบรวมข้อมูลนั้นอาจทำเป็นบันทึกประจำวันหรือนูทิน การทำตารางปฏิบัติงาน การทำตารางวิเคราะห์ และเวลา เป็นต้น

4. ขั้นการสังเกตผล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างและภายหลังการดำเนินงานตามแผน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจใช้วิธีการเชิงปริมาณ เช่น การใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบวัด แบบบันทึกการสังเกต แบบทดสอบ หรือวิธีเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น ก็ได้

5. ขั้นการสะท้อนผล เมื่อได้ข้อมูลและผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว นักวิจัยรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีการร่วมกันพิจารณาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องพัฒนา หรือแก้ไขต่อไปการรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้อาจใช้แบบประเมินผล การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม หรือเทคนิคการระดมสมอง เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีลักษณะคล้ายคลึงกันมีกระบวนการดำเนินการวิจัยที่คล้ายคลึงกับหลักการวิจัยทั่วไป คือ มีการกำหนดปัญหา การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิจัย ส่วนที่แตกต่างออกไปอย่างชัดเจน คือการสะท้อนผลเพื่อให้เกิดการวิพากษ์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

สรุปหลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นความพยายามที่จะปรับปรุงการศึกษาโดยการเปลี่ยนแปลง (Changing) การศึกษานั้น และการเรียนรู้ลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงนั้น

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานของกลุ่ม (Participatory) และให้การปรึกษาหารือร่วมกันทำงาน (Collaboration) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการฝึกปฏิบัติตามแนวทางที่กลุ่มกำหนด

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้สะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) โดยประเมินตรวจสอบในทุก ๆ ขั้นตอน เพื่อปรับปรุงการฝึกหรือการปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการเรียนอย่างเป็นระบบ (Systematic Learning Process) โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องนำความคิดเชิงนามธรรมมาสร้างเป็นข้อสมมุติฐานทดลอง ฝึกปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการทดสอบ (Test) ว่าข้อสมมุติฐานแนวนั้นถูกหรือผิด

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ (Start Small) อาจเริ่มต้นจากบุคคล (ครู/นักเรียน) คนเดียวที่พยายามดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงบางสิ่งบางอย่างทางการศึกษาให้ดีขึ้น โดยที่ปฏิบัติต้องปรึกษา รับฟังข้อคิดเห็น และอาศัยการร่วมปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้อง

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการสร้างความรู้ใหม่ที่ให้แนวทางปฏิบัติเชิงรูปธรรม จากการบินทัก (Records) พัฒนากิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เห็นถึงกระบวนการเข้าสู่ปัญหาการปรับปรุง และได้ผลสรุปที่สมเหตุสมผล ในขณะเดียวกันสามารถนำปรากฏการณ์ที่ศึกษามาประมวลมาเป็นข้อเสนอเชิงทฤษฎี (Proposition) ได้จากการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเห็นว่าเป็นกระบวนการเชิงปฏิบัติการที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาหน่วยงานให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาโดยแท้ และหากจะให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำต้องตระหนักอยู่เสมอว่ากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินการวิจัย นั่นคือการวิจัยชนิดนี้ไม่ควรที่จะทำอย่างลำพัง และควรใช้วงจรกระบวนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผลการปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับปรุงแผนงานแล้วดำเนินกิจกรรมที่ปรับปรุงใหม่ ซึ่งวงจรของ 4 ขั้นตอน ดังกล่าวจะมีลักษณะการดำเนินการเป็นบันไดเวียน (Spiral) การกระทำซ้ำตามวงจรจนกว่าจะได้ผลการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการอาจเริ่มโดยครู และนักเรียน แล้วปฏิบัติการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางพัฒนาขึ้นโดยรับฟังความคิดเห็น ข้อติเตียนผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และสังคมภายนอก บันทึกผลการปฏิบัติการที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ขั้นที่สำคัญนั้นคือ

6.1 บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ

6.2 บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษา และการสื่อสารในห้องเรียนหรือองค์กรที่ลดอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติ

6.3 บันทึกผลของการเปลี่ยนสัมพันธภาพทางสังคมและการจัดระบบองค์กรที่ลดอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติ

6.4 บันทึกผลการพัฒนาการที่เป็นข้อค้นพบที่สำคัญของการวิจัย

บริบทของโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2531 มีเนื้อที่ทั้งหมด 45 ไร่ 3 งาน 48 ตารางวา ตั้งอยู่บ้านโนนคุณ หมู่ที่ 1 ตำบลโนนคุณ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 600 คน

โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ

1. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1-3
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4-6

2. เขตพื้นที่บริการ 2 ตำบล คือ
 - 2.1 ตำบลโนนคูณ จำนวน 5 โรงเรียน
 - 2.2 ตำบลดงกลาง จำนวน 5 โรงเรียน
 - 2.3 สีประจำโรงเรียน สีนํ้าเงิน - สีเหลือง
3. คำขวัญของโรงเรียน
รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ
4. ปรัชญาของโรงเรียน
การศึกษาสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข
5. วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา
เป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. พันธกิจของโรงเรียน
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุคำขวัญของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติรัชมังคลาภิเษก และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
7. เป้าหมายของการจัดการจัดการศึกษา
นักเรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เต็มตามศักยภาพ มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม และดำรงชีวิตแบบวิถีไทยได้อย่างมีความสุข
8. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา
ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการที่มีโรงเรียนเป็นฐานของการพัฒนาโดยเชื่อมโยงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มุ่งเน้นผลงานและประสิทธิภาพด้านการเงินแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียน
 1. สภาพแวดล้อมภายในภายนอกโรงเรียน มีสังคมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา
 2. ครู ผู้บริหาร เป็นมืออาชีพจำนวนเพียงพอ และได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 3. ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนดี มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
 4. หลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
 5. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอและทันสมัย
 6. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนมีความหลากหลาย
 7. งบประมาณมุ่งเน้นผลงาน
 8. การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประเมินผลตามสภาพจริง
 9. จัดบรรยากาศต่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
 10. บริหารจัดการดี ใช้โรงเรียนเป็นฐานพัฒนา
 11. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ผู้ปกครองและชุมชนเชื่อถือ
 12. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน
 13. โรงเรียนเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครอง ชุมชนชื่นชม เชื่อมัน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

9. การบริหารจัดการ

โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก ดำเนินการบริหารจัดการตามขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งงานออกเป็น 5 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณแผนงาน กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงานทั่วไป และกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน

10. การจัดการศึกษา

โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก ดำเนินจัดการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนี้

10.1 ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 มาตรา และมาตร 289 ดังนี้

10.1.1 จัดการศึกษาให้แก่เด็กในเขตบริการทุกคน โดยการจัดให้มีการสำมะโนนักเรียน ประชาสัมพันธ์การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน และการติดตามเด็กเข้าเรียนเชิงรุก (มาตรา 43)

10.1.2 จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความเร็วและปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่งเสริมสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ (มาตรา 81)

10.1.3 เปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและวิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่น (มาตรา 298)

10.2 ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนี้

10.2.1 จัดการศึกษาตามระบบโรงเรียน 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา (มาตรา 15)

10.2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรา 22)

10.2.3 จัดการศึกษาตามมาตรา 23 โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

10.2.4 การจัดการเรียนรู้ตามมาตรา 24

10.2.5 ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26)

10.2.6 พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 30)

10.2.7 จัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

10.2.8 จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาตามมาตรา 48 มาตรา 49 ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบ ประกันคุณภาพภายนอก

11. สภาพปัจจุบันและปัญหา เกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การบริหารการศึกษาโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก

11.1 สภาพปัจจุบัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการ ประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และใช้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และเพื่อ รองรับการประเมินภายนอกโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ได้จัดให้มีระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มี คุณภาพจากสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างศักยภาพ โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ได้ยึดหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553 ได้ดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผน
5. ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. ประเมินคุณภาพภายใน
7. จัดทำรายงานประจำปีเสนอบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนถึง
8. มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ ยั่งยืน

กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและเกิดจาก ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

สภาพปัจจุบันโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัด ชัยภูมิ โดยถือว่างานการประกันคุณภาพภายใน เป็นภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบการ ดำเนินงาน 8 ด้าน ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 18 มาตรฐาน 84 ตัวบ่งชี้ โดยการแต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนคณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการโรงเรียนเป็น กรรมการและเลขานุการ เพื่อดำเนินการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก

จากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยา ราชการ รัชมังคลาภิเษก ตามกรอบระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการประเมินตนเองและได้รับการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัดในปี 2549 โดยภาพรวมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โนนคุณวิทยา ราชการ รัชมังคลาภิเษก อยู่ในระดับดีและในปีการศึกษา 2551 โรงเรียนโนนคุณวิทยา ราชการ รัชมังคลาภิเษก ได้ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และได้ประเมินตนเอง พร้อมทั้งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) การประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี

11.2 สภาพปัญหา

11.2.1 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโนนคุณวิทยา ราชการ รัชมังคลาภิเษก เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุสำคัญ 4 ประการ คือ ประการแรก ขาดความตระหนัก ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ประการที่สอง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่ให้ความร่วมมือ และขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ประการที่สาม การดำเนินงานไม่เป็นไปตามขั้นตอน ประการที่สี่ ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังไม่ผสมผสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานของครู ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาปี 2553 ที่ผ่านมา ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ของสถานศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวเป็นกระบวนการที่สำคัญจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและร่วมบริหารอันจะนำไปสู่การพัฒนาอื่น ๆ ของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาที่โรงเรียนกำลังประสบปัญหาได้ ซึ่งจากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะที่เป็นครูโรงเรียนโนนคุณวิทยา ราชการ รัชมังคลาภิเษก จึงให้ความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนโนนคุณวิทยา ราชการ รัชมังคลาภิเษก ดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

บุญศิลป์ อาษาสนา (2550 : 98-102) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการ โรงเรียนบ้านคำแมด ตำบลคำแมด กิ่งอำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ พบว่า 1) ขั้นการวางแผน พบว่า สภาพปัจจุบัน โรงเรียนบ้านคำแมด มีการปรับภูมิทัศน์ให้น่าอยู่ ได้มีการดำเนินการตามนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แต่การจัดการเทคโนโลยีของโรงเรียนยังไม่ครบถ้วน การดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศต้องปรับปรุง และให้สามารถนำไปใช้ได้ 2) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาดูงานตามกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะสรุปได้ว่า โรงเรียนคำพิทยาสรรพ์มีการดำเนินการพัฒนาโดยยึดแนวทางตามกลยุทธ์ของโรงเรียนทำให้ผลการดำเนินการในมาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ประสบผลสำเร็จ มีการดำเนินการชัดเจนและเป็นรูปธรรม เป็นโรงเรียนในฝันของกิ่งอำเภอชำสูง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 3) ขั้นการบูรณาการ พบว่า ตัวบ่งชี้ 16.1 มีการใช้กลยุทธ์หลักระดมสรรพกำลังสร้างภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ที่เข้มแข็ง อันเกิดจากพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร ประชาคมในรูปของผู้อุปถัมภ์ และผู้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา จัดทำโครงการปรับปรุงอาคารสถานที่โครงการจัดประเพณีสายสัมพันธ์ศิษย์เก่า และงานปีใหม่โดยกำหนดจัดในเทศกาลสงกรานต์เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนในการพัฒนาโรงเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 16.2 มีการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและกำหนดเป้าหมายในการประเมินในระดับเหรียญทอง

4) ขั้นปฏิบัติ โรงเรียนมีการดำเนินการโครงการปรับปรุงอาคารสถานที่ โดยใช้งบประมาณจากการบริจาคเพื่อจัดทำเป็นอนุสรณ์รุ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการปรับปรุงสวนหย่อมหน้าอาคารเรียน และจัดทำซุ้มพักผ่อนให้นักเรียนตามจุดต่าง ๆ โครงการจัดงานประเพณีสายสัมพันธ์ศิษย์เก่า โดยกำหนดจัดงานผ้าป่าการศึกษาโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการดำเนินงาน โรงเรียนผ่านการประเมินในระดับเหรียญทอง

กิตติภรณ์ ปะติเพ็ง (2550 : 127-130) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองเต่า อำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า 1) การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินภายนอก รอบสองที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา พบว่า ทั้ง 3 โรงเรียน โดยรวม และรายด้าน มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก มีการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา คือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ผู้บริหารได้สร้างความตระหนักและพัฒนาทักษะบุคลากร โดยส่งเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัด ส่วนด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาแต่ละโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาแต่ละมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ อย่างหลากหลาย 2) การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองเต่า โรงเรียนมีการดำเนินงานตลอดปีและถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการและใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการทำงานแบบทีมงานผลการประเมินการพัฒนา พบว่า มาตรฐานที่ 11 อยู่ในระดับดี ส่วนมาตรฐานที่ 12, 13, 14, 15 และ 16 อยู่ในระดับดีมาก ครูมีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี ไม่แสดงออกถึงความเบื่อหน่าย

นิกร ศรีสุพัฒน์ (2550 : 60-64) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการจัดทำแผนพัฒนา มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินการที่น้อยที่สุด คือด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศและการพัฒนา มาตรฐานการศึกษาจากข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กทั้งสองโรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ทุกคนมีส่วนร่วมในการประสานสัมพันธ์ทุกฝ่ายทุกคน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้เห็นข้อเสนอแนะและแต่งตั้งคณะบุคคลในการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษา แต่ยังมีปัญหาในการจัดระบบสารสนเทศเนื่องจากบริบทของ

โรงเรียนขนาดเล็กซึ่งขาดแคลนทั้งงบประมาณและทรัพยากร เทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้บริหารและครูยังขาดความรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียน

พลศักดิ์ พงษ์พิพัฒน์วัฒนา (2550 : 66-72) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี พบว่าปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจำแนกตามอัตรากำลังครูตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์กับต่ำกว่าเกณฑ์โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางการแก้ปัญหาคือ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านปัจจัย ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดการสอนและแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารและคณะครูควรมีคุณธรรมจริยธรรม และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ชุมชนด้านกระบวนการ ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ขวัญกำลังใจแก่ครู ส่งเสริมแนะนำให้ครูจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านผลผลิต ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ตระหนักเห็นคุณค่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรม และการปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา สถานศึกษาควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ

ประไพพรรณ ยศกลาง (2551 : 76-78) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสัง อำเภอสิดา จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการ โดยใช้กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศนิเทศภายใน พบว่า ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้เกิดความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนวิธีการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ผลการนิเทศภายใน ส่งผลให้บุคลากรมีความตระหนักมีความรู้ และมีความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานตามโครงสร้างการปฏิบัติงาน สามารถวางแผนพัฒนางานของตนเอง มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีความสนิทสนมคุ้นเคยในระหว่างการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด มีผลที่เกิดขึ้นชัดเจนตามขั้นตอนในการพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน

สุภาพร ไผ่โพธิ์ (2551 : 81-84) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่าตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านอันดับ 1 ด้านการรายงานการประเมินตนเองโรงเรียนจัดให้มีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาเตรียมข้อมูลสารสนเทศและเอกสารที่จำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ อันดับ 2 ด้านการปฏิบัติงานของสถานศึกษาคือโรงเรียนมีการรายงานผู้สำเร็จการศึกษาเป็นประจำทุกปี โรงเรียนจัดผู้สอนตามวุฒิและประสบการณ์ของครูผู้สอนโรงเรียนให้ความร่วมมือและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและท้องถิ่น และด้านที่ 3 การประเมินตนเองของสถานศึกษาผู้บริหารและครูมีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนทราบเหตุผลและความจำเป็นในการรับการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก เพื่อเตรียมเอกสารหลักฐานในการรับการประเมินจากองค์กรภายนอกและจากการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน

โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาและผู้บริหารได้รับการกระตุ้นอบรมให้ความรู้ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน

สุริโย จุลมณฑล (2551 : 72-75) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ด้านปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับด้านปัจจัย คือความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่ยอมรับความซื่อสัตย์สุจริต ของผู้บริหารโรงเรียนความสามารถในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับคือความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน และชุมชน โรงเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมดนตรี กีฬาและศิลปะวัฒนธรรมให้กับนักเรียนด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับคือความเป็นผู้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีของนักเรียนความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนความสามารถในการดูแลรักษาความสะอาดของตนเองทั้งนี้เพราะครู ผู้บริหารในเทศบาลนครเชียงใหม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่มีความตระหนักกำกับติดตามการอบรมให้ความรู้ เร่งรัดการทำงานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

วันนัย คำของ (2552 : 90-92) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองโป่งราษฎร์บำรุง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ พบว่า ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการโดยใช้กลยุทธ์ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ซึ่งมี 4 กิจกรรม คือ การประชุมชี้แจงการระดมความคิดเห็น การกำกับติดตามดูแล และการให้คำปรึกษา ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์และกิจกรรมที่กล่าวมาแล้ว พัฒนาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ปรากฏว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้นบุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษามีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวางแผนในการจัดการเรียนรู้ แต่ยังมีบุคลากรบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจไม่มีความชัดเจน เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ โดยเน้นให้บุคลากรได้ฝึกปฏิบัติจริง และร่วมกันวางแผนการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรสามารถร่วมกันจัดทำเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติการของโรงเรียนได้และบุคลากรทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ถูกต้อง

แพนลดา โคตรชมพู (2552 : 108-110) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านนาคำมูลชมพูพร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านนาคำมูลชมพูพร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการดำเนินการ 2 วงรอบ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม AIC และการนิเทศ ทำให้โรงเรียนมีการดำเนินงานดีขึ้น การพัฒนาขับเคลื่อนไปอย่างถูกต้องและรวดเร็วตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ดังนั้นจากการใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม AIC โดยใช้กิจกรรมการระดมความคิดเห็นและกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

มีผู้ศึกษาค้นคว้า และศึกษานิเทศก์ร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรม โดยศึกษานิเทศก์ได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะสามารถนำการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในไปพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน และ จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศ โดยจัดกิจกรรมการประชุมวางแผนการนิเทศ ทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนเกิดทักษะ และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจระบบการประกันคุณภาพภายในไปใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนได้

ไพรวลี จันทร์ตนา (2552 : 106-108) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนบ้านนายม อำเภอบึงลือรักษ์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านนายม ขาดความชัดเจน บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการวิเคราะห์มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ และการกำหนดความสำเร็จของงาน ทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ไข พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานด้านมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ ร่วมกันวิเคราะห์งาน 4 งาน เพื่อดำเนินการจัดระบบการดำเนินการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ระดมเครื่องคอมพิวเตอร์ ปัญหาที่พบคือ เอกสารที่นำมารวบรวมในการทำงานไม่สมบูรณ์ ทำให้การทำงานล่าช้า ไม่สามารถที่จะทำงานเอกสารได้ทันตามที่กำหนด และทำให้การประเมินผลยังไม่ประสบความสำเร็จ ต้องพัฒนาต่อยอดโดยการศึกษาดูงาน ส่งผลให้บุคลากรมีความตั้งใจ ร่วมมือมีใจ ร่วมใจ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ ตามงานหลักที่ตนเองปฏิบัติ และร่วมกันกำหนดสภาพของความสำเร็จ ร่วมกันศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ที่โรงเรียนบ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม อำเภอบึงลือรักษ์ จังหวัดอุดรธานี และนำผลที่ได้จากการศึกษาดูงานมาพัฒนา นำความรู้ ความเข้าใจ มาสรุปเป็นหลักการปฏิบัติจากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ ผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จัดทำการวิเคราะห์สรุป ประเด็นปัญหาจากรายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษาจากการรับการประเมินจากบุคคลภายนอก และดำเนินการพัฒนางานประกันคุณภาพของโรงเรียนจนประสบความสำเร็จ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Hendrix (2005 : 892-A) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพโครงการและ หลักสูตรการรักษาผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ : การศึกษาเดลฟายเพื่อตัดสินลักษณะของ ตัวชี้วัด วัตถุประสงค์ ของการศึกษาเพื่อตัดสินตัวชี้วัดของการปฏิบัติที่ดีสำหรับโครงการและ หลักสูตรการรักษาและคุณภาพ หรือผลของตัวชี้วัดหลักสูตรและโครงการรักษาที่เคยชินจากกลุ่มคณะกรรมการขั้นพื้นฐานการปฏิบัติที่ดีของตัวชี้วัดเหล่านี้ และคุณภาพของตัวชี้วัด ถูกเปรียบเทียบกับงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน และการศึกษาการรักษาแบบตัวต่อตัว สภาพแวดล้อม การปฏิบัติด้านการเรียนรู้ สู่การตัดสินตัวชี้วัด เฉพาะในการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เหล่านี้ ขั้นตอนการศึกษาปัจจัยนำเข้า คือ การจูงใจคณะกรรมการขั้นพื้นฐานที่มีความชำนาญ ซึ่งได้คัดเลือกจำนวน 29 คน ตัวแทนนักเรียน และคณะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์คณบดีระดับปริญญาตรี ที่มีความแตกต่างของการอำนวยการศึกษา ผู้อำนวยการสถาบันที่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการประสานงานการอุดมศึกษาของรัฐเท็กซัส และคณะกรรมการที่ประสานงานการอุดมศึกษาที่มีความแตกต่าง

ในการเป็นกรรมการที่ปรึกษา ใช้เทคนิคเดลฟายกำหนดการคัดเลือกผู้ชำนาญและเกณฑ์ที่เป็นตัวแทนของวิธีการปฏิบัติที่ดีและ คุณภาพหรือผลของตัวชี้วัดสำหรับโครงการและหลักสูตรการรักษาผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่ผ่านการหมุนเวียน 3 ครั้ง ค่าสถิติสำหรับตัวชี้วัดสรุปโดยการจัดตำแหน่งและการวิเคราะห์ ข้อค้นพบ คือมีตัวชี้วัด 108 ตัวที่เป็นตัวแทนของวิธีการปฏิบัติที่ดี และคุณภาพหรือผลของตัวชี้วัดสำหรับโครงการและหลักสูตรการรักษาผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

Schiber (2006 : unpagged) ได้ศึกษาการรับรู้ความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนหนึ่งซึ่งเมื่อทีมบุคลากรภายนอกออกจากโรงเรียนไปแล้วก็กลับมาทำงานของตนตามปกติ ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจจำนวน 12 ฉบับนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจเยี่ยมการรับการประกันคุณภาพการศึกษา กับเจตคติต่อความถี่และระดับของการเข้ามาเกี่ยวข้องของครูในกิจกรรมที่หลากหลายของโปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่ามีผลค่อนข้างอยู่ถึงแม้จะมีต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ น้อยตัวมาก แต่มีตัวแปรบางตัวแปรที่พบว่ามี ความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ได้รับการตรวจเยี่ยม กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการตรวจเยี่ยมตัวแปรที่มีนัยสำคัญส่วนมากเกี่ยวข้องกับบุคคลที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมหลากหลายเท่านั้น

Gynnild Vidar (2007 : 263-273) ได้ศึกษาแนวทางใหม่ในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยได้ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอร์วีเจียน ซึ่งได้รับการประเมินโดยบริษัทประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษานอร์วีเจียนเอเจนซี โดยการประเมินคณะวิชา 7 คณะวิชา ซึ่งมีมหาวิทยาลัยได้ทำการสอนให้แก่ นักศึกษา ซึ่งผลการประเมินได้รับรองคุณภาพว่ามหาวิทยาลัยได้พัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในเวลารวดเร็ว จากการประเมินดังกล่าวได้บ่งชี้ถึงหลักเกณฑ์ใหม่ของการรับรองคุณภาพว่าไม่ใช่เฉพาะการเตรียมการด้านระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนด้วยซึ่งเป็นสิ่งที่จะสนับสนุนที่สำคัญ

Wen Jia Rong, Shin Wen Ling (2008 : unpagged) ได้สำรวจมาตรฐานความรู้และการใช้สารสนเทศของครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานความรู้และการใช้สารสนเทศของครูในระดับประถมและมัธยมศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้วิเคราะห์แบบทดสอบ นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มโดยใช้เทคนิคเดลฟี่ 3 วงรอบ โดยมีผู้ร่วมศึกษาที่ได้รับทุนในการวิจัยร่วมกัน 10 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศได้จัดการประชุมสัมมนาเพื่อวิเคราะห์ คำนิยาม โครงสร้าง และประเด็นการอภิปราย แบบสำรวจโดยใช้เทคนิคเดลฟี่ ซึ่งได้รับการพัฒนาและตั้งชื่อจากการอภิปรายร่วมกัน หลังจากนั้นมีการแจกจ่ายแบบสำรวจไปยังกลุ่มผู้มีส่วนร่วม 33 คน ซึ่งเป็นคณบดีสถาบันที่จัดการศึกษาเกี่ยวกับสารสนเทศศาสตราจารย์ อาจารย์ใหญ่ ผู้บริหารระดับสูง และคณะครู และผู้เชี่ยวชาญในการใช้สารสนเทศ หลังจากการสำรวจโดยใช้เทคนิคเดลฟี่ 3 รอบแล้วมาตรฐานความรู้และการใช้สารสนเทศของครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้กำหนดขึ้นมี 3 ชั้น (มาตรฐาน ชำนาญการ และเชี่ยวชาญ) โดยมีการวัด 3 ด้าน (ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ) ซึ่งนอกเหนือจากการศึกษาค้นคว้าที่ต้องการ ความรู้และทักษะของครูแล้ว การจัดการเรียนรู้ซึ่งหาได้จากทัศนคติของครูซึ่งเป็นส่วนสำคัญของผู้มีคุณสมบัติตามมาตรฐาน คือการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีในการสอน เป็นความคาดหวังในความเป็นมาตรฐานและรักษาคุณค่าของครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในได้วัน

Cele (2008 : unpagged) ได้ศึกษาการบริหารจัดการการดำเนินงานประกันคุณภาพ การบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาในกาชาชู เนทล โดยมัวัดลู่ประสงค้เพือ คีการศึกษาการบริหารงานและประสบกการณ้ของผู้บริหารและนัการศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพ การคีการระดับมัธยมศึกษาที่กาชาชู เนทล โดยมุ่งเน้นไปที่การบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงพรรณนา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารโรงเรียนและนัการศึกษา ได้รวบรวมในปี 2007 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มีความเห็นสอดคล้องกับการบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพโรงเรียนในขณะที่อีกกลุ่มไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีความแตกต่างกันผู้ที่เห็นด้วยกับการบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพโรงเรียน จะเป็นประโยชน์มากหากมีการแนะนำ อัตราความก้าวหน้าของนัการศึกษา นัการศึกษาต้องการ บูรณาการระบบการจัดการคุณภาพมากกว่าระบบที่ไม่มีความชัดเจน พวกเขาจึงเสนอแนะว่าการ บูรณาการระบบจัดการคุณภาพโรงเรียนไม่ควรเกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนของนัการศึกษาซึ่งอาจจะ ทำลายความน่าเชื่อถือของการบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพการศึกษา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ และต่างประเทศ สรุปได้ว่า การดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาที่ยังไม่บรรลุเป้าประสงค้เกิดจาก ครูผู้สอนขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ไม่สามารถทำงานเป็นทีมงานได้ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้ง สภาพการดำเนินงานตามกรอบตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง ยังไม่สามารถพัฒนาให้บรรลุได้ เมื่อดำเนินการ ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการการนิเทศ ส่งผลให้ครูมีความ ตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจในการทำงาน และการคีการงาน ส่งผลให้ครูได้ประสบกการณ้ตรง จากโรงเรียนที่ดำเนินการได้ประสบกผลสำเร็จตามการปฏิบัติงานในสภาพจริง จึงนำผลการคีการจาก งานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น เพื่อนำเป็นแนวคิดในการวิจัยและอภิปรายผลที่เกิดขึ้นครั้งนี้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล
2. ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าดังนี้ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าและยินดีเข้าร่วมศึกษา ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 30 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า (หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ)
 - 1.2 หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 4 คน
 - 1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน
 - 1.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 18 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน
 - 2.2 ผู้แทนชุมชน จำนวน 3 คน
 - 2.4 ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

จำนวน 1 คน

ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีการศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) ตามแนวคิดของ (Kemmis and McTaggart. 1988 : 11-15) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิโดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflecting)

วงรอบที่ 1

1. ขึ้นวางแผน (Planning)

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานและปัญหา

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ได้ยึดหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน คือ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในยังไม่ประสบผลสำเร็จ สืบเนื่องมาจาก ครูขาดทักษะวิธีการในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จึงมีผลต่อการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากครูต่างคนต่างค้นคว้าด้วยตนเองไม่มีการทำงานเป็นทีม ระบบข้อมูลอยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่สะดวกต่อการค้นหา จากการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ครูขาดหลักฐานในการประเมินกิจกรรม หรืองานที่ปฏิบัติ การนิเทศงานของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ไม่สม่ำเสมอหรือต่อเนื่อง นับว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องรีบแก้ไข เพื่อเป็นไปตามหลักการและความหมายตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 จึงมีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีสารสนเทศครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการพัฒนา ผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้

จากปัญหาดังกล่าว กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ประชุมปรึกษาหารือ หาแนวทาง และวิธีการตลอดจนมาตรการในการที่จะพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียน โนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียน โดยการศึกษาเกี่ยวกับ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความเชื่อว่าถ้าหากได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างแท้จริงจะทำให้การดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และพร้อมรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป

1.2 กลยุทธ์ในการพัฒนา มี 3 กลยุทธ์ ดังนี้

1.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.2.2 การจัดการความรู้(KM)

1.2.3 การนิเทศภายใน

1.3 แผนปฏิบัติการ (Action Plan)

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยจัดทำเป็นแผนดำเนินการ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แผนปฏิบัติการวงรอบที่ 1 พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก
อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

กลยุทธ์/กิจกรรม	เป้าหมาย กิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนิน กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง กับการ ดำเนิน กิจกรรม	เครื่องมือที่ ใช้ในการเก็บ รวบรวม ข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ ข้อมูล
1. การประชุมเชิง ปฏิบัติการ - วิทยากร บรรยาย หลักเกณฑ์และวิธีการ ประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2553	- เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้	3-4 กุมภาพันธ์ 2555	- ผู้ศึกษาค้นคว้า - ผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า	- แบบสอบถาม ฉ.1 - แบบสอบถาม ฉ.2 - แบบสัมภาษณ์ ฉ.1	-กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า -กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพิ่มเติม
2. การจัดการความรู้ (KM) - การแลกเปลี่ยน เรียนรู้	- เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมจัดทำ สารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และ เป็นปัจจุบัน	10 – 11 กุมภาพันธ์ 2555	- ผู้ศึกษาค้นคว้า - ผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า	- แบบสังเกต - แบบสัมภาษณ์ ฉ.2	- กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า -กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพิ่มเติม

ตาราง 1 (ต่อ)

กลยุทธ์/กิจกรรม	เป้าหมาย กิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนิน กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง กับการ ดำเนิน กิจกรรม	เครื่องมือที่ ใช้ในการเก็บ รวบรวม ข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ ข้อมูล
3.การนิเทศภายใน	-เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับการให้ คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือใน การดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	24-25 กุมภาพันธ์ 2555	-ผู้ศึกษาค้นคว้า - ผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า	- แบบสอบถาม ฉ.3	- กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า - กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพิ่มเติม

2. การปฏิบัติ (Action)

2.1 กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการในวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 โดยดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการจากสภาพปัญหาที่พบได้กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ชัดเจนมากขึ้น ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมกันวางแผนพัฒนาการดำเนินงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” กำหนดเนื้อหาของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ด้านการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยใช้เวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ 2 วัน ดังนี้

- 2.1.1 วิทยากรบรรยายหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2.1.2 ทำงานกลุ่ม ตามใบงาน (Workshop)
- 2.1.3 นำเสนอผลการทำงาน และแสดงความคิดเห็น
- 2.1.4 วิทยากรบรรยายสรุปการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2.1.5 ประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2 กลยุทธ์การจัดการความรู้ ดำเนินการในวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2555 ดังนี้

- 2.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- 2.2.2 วิเคราะห์ขบคิดการใช้ความรู้
- 2.2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

2.3 การนิเทศภายใน ดำเนินการโดยให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยจะดำเนินการในวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2555

3. การสังเกต (Observation)

3.1 ดำเนินการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลตามแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศภายในเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารวมทั้งการติดตามผลการพัฒนางานผู้ทำการนิเทศประกอบด้วยผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน ดังนี้

- 3.1.1 นายถวิล มนตรี ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก
- 3.1.2 นายขงแบ้ง บุญประคม หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณและแผนงาน
- 3.1.3 นายเกียรติ บุญประภาศรี หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการกิจกรรมการนิเทศ
 - 1) การประชุมปรึกษาหารือ พบปะพูดคุย
 - 2) การให้คำปรึกษาแนะนำ
 - 3) การระดมความคิด
 - 4) การศึกษาเอกสารวิชาการ
 - 6) การสนทนาทางวิชาการ

3.2 สังเกตขณะที่มีการปฏิบัติงาน บันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการปฏิบัติงาน แบบตรวจสอบรายการ บันทึกผลการสังเกต ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิบัติงาน สังเกตการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

3.3 สังเกตสภาพการปฏิบัติงาน บันทึกการสังเกต ตรวจสอบรายการปฏิบัติงานเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาว่าสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในแผนภูมิการจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาหรือไม่

4. การสะท้อนผล (Reflection)

4.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการประชุมเป็นระยะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลจากผลการสังเกตการตรวจสอบรายการ การสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขพัฒนา รายงานข้อมูล เกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ประเมินผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับติดตามงาน

4.2 สรุปผลการประเมินแจ้งข้อดีข้อด้อย และข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขทำบันทึกรายงานผลการประเมินโครงการอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินการประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงสร้างการนิเทศภายใน แล้วเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง ผลจากการพัฒนาในวงจรที่ 1 ทำให้กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันวางแผนพัฒนาต่อ ในวงจรที่ 2 ตามขั้นตอนดังนี้

วงจรที่ 2

1. ขึ้นวางแผน (Planning)

1.1 สภาพปัจจุบันการดำเนินงาน และปัญหา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าดำเนินการสรุปผลการพัฒนาโดยวิเคราะห์รายละเอียดของปัญหา ที่ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการจัดสรรสนเทศให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบันได้คือ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนา งานโดยใช้ PDCA การอบรมครูเรื่องการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การออกแบบการจัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ และการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน จึงกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาในวงจรที่ 2 ขึ้น

1.2 กลยุทธ์การพัฒนา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปรับแผนการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อพัฒนาต่อจากการปฏิบัติงานในวงจรที่ 1 เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านที่ยังไม่เกิดผลที่ชัดเจนจากการพัฒนาในวงจรที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แผนปฏิบัติการวงรอบที่ 2 พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก
อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

กลยุทธ์/กิจกรรม	เป้าหมาย กิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนิน กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง กับการ ดำเนิน กิจกรรม	เครื่องมือที่ ใช้ในการเก็บ รวบรวม ข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ ข้อมูล
การนิเทศภายใน	1.ประชุมปรึกษาหารือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดทิศทางของการนิเทศ กำกับ ติดตาม 2. ดำเนินการนิเทศภายในเพื่อติดตามปรับปรุงแก้ไขงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ได้รับมอบหมาย	1 มีนาคม 2555 5 - 6 มีนาคม 2555	-ผู้ศึกษาค้นคว้า - ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาค้นคว้า - ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	-แบบสอบถาม ฉ.3	- กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า - กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม - กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า - กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม

2. การปฏิบัติ (Action)

ดำเนินการนิเทศติดตามปรับปรุงแก้ไขตามปฏิทินการนิเทศติดตามในวงรอบที่ 2 โดยมีผู้นิเทศภายใน ดังนี้

3.1.1 นายถวิล มนต์รี ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมั่งคลาภิเษก

3.1.2 นายขงเบ้ง บุญประคม หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณและแผนงาน

3.1.3 นายกิริติ บุญประภาศรี หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ

3. การสังเกต (Observation)

3.1 สังเกตขณะที่มีการปฏิบัติงาน บันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการปฏิบัติงาน ตรวจสอบรายการ บันทึกผลการสังเกต ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิบัติงาน สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

3.2 สังเกตสภาพการปฏิบัติงาน บันทึกการสังเกต ตรวจสอบรายการปฏิบัติงาน เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาว่าสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในแผนภูมิการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาหรือไม่

4. การสะท้อนผล (Reflection)

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะดำเนินการประชุมเป็นระยะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อนำผลการสังเกตมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข เพื่อนำผลการสังเกตมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบหลายมิติรายงานผลการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทเครื่องมือ มี 3 ประเภท ได้แก่

1.1 แบบสังเกต จำนวน 1 ฉบับ

1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ

1.3 แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบสังเกต จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับสังเกต พฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้าน ด้านการกำหนด มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้ สำหรับสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านการกำหนด มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2.3 แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับสอบถาม ผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมายในการประชุมปฏิบัติการ การจัดการความรู้ การพัฒนาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 วิธีสร้างเครื่องมือ

3.1.1 แบบสังเกต จำนวน 1 ฉบับ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.1.1.2 กำหนดกรอบขอบข่ายในการสังเกตและสร้างแบบสังเกตให้ครอบคลุม ขอบเขตของเนื้อหา

3.1.1.3 นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสม ให้คำแนะนำในการปรับปรุง

3.1.1.4 นำแบบสังเกตที่ปรับปรุงตามคำแนะนำและผ่านความเห็นชอบของ อาจารย์ ที่ปรึกษา แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะซึ่ง ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่า ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตให้แน่นอนและชัดเจน เช่นสังเกต พฤติกรรมการร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ พฤติกรรมการทำงาน และปรับเนื้อหาเรื่องที่สังเกตให้ สอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

3.1.1.5 ปรับปรุงแบบสังเกตที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอให้ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.1.1.6 จัดพิมพ์แบบสังเกตเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลต่อไป

3.1.1.7 การแปลผลข้อมูลตามเกณฑ์

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.2.1 ศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร

3.1.2.2 กำหนดกรอบขอบข่ายในการสัมภาษณ์และสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา

3.1.2.3 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้คำแนะนำในการปรับปรุง

3.1.2.4 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ปรับปรุงตามคำแนะนำและผ่าน ความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่าแบบสัมภาษณ์ควรแบ่งออกเป็นสามส่วน คือส่วนแรก เป็นส่วนที่ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ ส่วนที่สองเป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้ สัมภาษณ์และส่วนที่สาม เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ ในส่วนของรายละเอียดของ แบบสัมภาษณ์ให้ปรับคำถามข้อที่ 6 ใหม่ เป็น ความรู้ความเข้าใจการประเมินผลการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาและข้อที่ 10 วิธีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาควรเป็นอย่างไร

3.1.2.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.1.2.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.1.3 แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.3.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.1.3.2 กำหนดกรอบขอบข่ายในการสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา จำนวน 2 ฉบับ

3.1.3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้คำแนะนำในการปรับปรุง

3.1.3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำและผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะซึ่งผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าแบบสอบถามต้องประกอบด้วย คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามต้องชัดเจนมีส่วนสถานภาพทั่วไปซึ่งเป็นส่วนรายละเอียดของผู้ตอบ และข้อคำถามในฉบับที่ 1 ที่ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายให้ตัดออกและให้เหลือข้อคำถามทั้งหมด 11 ข้อ และข้อคำถามข้อที่ 5 ยังไม่ชัดเจนให้ปรับใหม่เป็น การกำหนดผู้รับผิดชอบมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและตรวจสอบได้

3.1.3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามและผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.1.3.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.1.3.7 การแปรผลข้อมูลตามเกณฑ์

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือทุกประเภทได้รับการตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามกรอบการศึกษาค้นคว้า ซึ่งรายชื่อผู้เชี่ยวชาญมี ดังนี้

3.2.1 นายถวิล มนตรี ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร
รัชมังคลาภิเษก วุฒิ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

3.2.2 นางวารุณันท์ รินลา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสามสวน
วุฒิ กศ.ม. สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.2.3 นางกุหลาบ ร่มศรี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน ภูเขียว วุฒิ กศ.ม.
สาขาวิชาวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสอบถามโดยเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2555
2. การจัดการความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม และบันทึกหลังการปฏิบัติ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2555
3. การนิเทศภายใน เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลวงรอบที่ 1 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2555 วงรอบที่ 2 วันที่ 7 มีนาคม 2555

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล ดำเนินการดังนี้
 - 1.1 การตรวจสอบหลายมิติด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งจากคนหลายคนหรือเก็บข้อมูลจากคนเดิมแต่ต่างเวลาหรือต่างสถานที่
 - 1.2 การตรวจสอบหลายมิติด้านผู้ศึกษา (Investigator Triangulation) เป็นการสะท้อนประเด็นการศึกษาจากกลุ่มผู้ร่วมศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน
 - 1.3 การตรวจสอบหลายมิติด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) เป็นการใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี คือ ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การศึกษาเอกสาร

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญที่สุดในเชิงอธิบายความซึ่งนำมาสรุปผล การศึกษาค้นคว้าและแสดงแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อการปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาการปฏิบัติงานนั้น ๆ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินผลและการตรวจสอบรายการ มาตรวจสอบคุณภาพ เพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่าสิ่งที่ปฏิบัติแล้วเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด หรือมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งจะเป็นข้อมูลหรือแนวทางในการพิจารณาหาวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยอิงกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการความรู้ (KM) และการนิเทศภายใน โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์พร้อมทั้งการอ้างอิงข้อมูลเชิงปริมาณบางส่วนซึ่งเป็นที่มาของข้อสรุป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 102)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 102)

$$S.D. = \frac{\sqrt{\sum (X - \bar{X})^2}}{n - 1}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง
 X แทน ข้อมูลและจำนวน
 $n - 1$ แทน จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างลบหนึ่ง

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมิ่งคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1
2. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1
3. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2
4. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

การศึกษากการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมิ่งคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ให้มีข้อมูลสารสนเทศครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการความรู้ (KM) และการนิเทศภายใน โดยผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมกันวางแผนการทำงานและเก็บรวบรวมข้อมูล ยึดหลักเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Techniques) ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 มีดังต่อไปนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ และได้เชิญศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จังหวัดชัยภูมิ มาเป็นวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ พบว่า มีการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ มีการพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา มีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และมีการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบ สำเร็จตามเป้าหมาย ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.การศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.05	0.66	มาก
2.การพิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา	4.03	0.70	มาก
3.การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐาน และตัวบ่งชี้	4.16	0.69	มาก
4.การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา	3.92	0.60	มาก
5.การกำหนดผู้รับผิดชอบ	4.19	0.57	มาก
6.จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ คลอบคลุม	4.05	0.57	มาก
7.การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและ พัฒนาการเรียนการสอน	4.30	0.70	มาก
8.การค้นหา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ สามารถทำได้ รวดเร็ว ทันต่อความต้องการ	4.19	0.84	มาก
9.การบันทึกข้อมูล มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน	4.22	0.92	มาก
10.ข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของโรงเรียนมีความครบถ้วนทุก รายการ	4.51	1.07	มากที่สุด
11.การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและ พัฒนาการเรียนการสอน	4.32	1.25	มาก
เฉลี่ยรวม	4.15	0.81	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ผลการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความเข้าใจวิธีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของโรงเรียนมีความครบถ้วนทุกรายการ ($\bar{X} = 4.51$) และด้านที่มีผลการประเมินต่ำสุดคือ การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงาน การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ทุกคนต้องเอางานที่ตนรับผิดชอบมาแบ่งให้เพื่อนจัดเข้าแฟ้มงานตามมาตรฐาน การทำงานต้องทำในระบบทีมจึงจะทำให้งานสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้นที่การสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ได้รับความรู้ ความเข้าใจ แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ซึ่งวิธีการดำเนินงานจากที่เมื่อก่อนการดำเนินงานตามมาตรฐาน มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย. 6 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

“...มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา มากขึ้นและมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา เข้าใจมาตรฐานของสถานศึกษาและสารสนเทศที่จัดทำเพื่อรองรับมาตรฐานต่าง ๆ...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา. 6 กุมภาพันธ์ 2555 : สัมภาษณ์)

“...การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ครั้งนี้ ถือเป็นการประชุมที่ได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย มีการกำหนดมาตรฐานและสารสนเทศ แบ่งงานที่ชัดเจน...”

(หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณและแผนงาน. 6 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ความรู้ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ วันนี้ ทำให้ทราบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องยากสำหรับครูเรา แต่ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ที่สำคัญที่สุดต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน...”

(หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป. 6 กุมภาพันธ์ 2555 : สัมภาษณ์)

“...การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพียงแต่ไม่จัดระบบสารสนเทศหรือกิจกรรมเข้าเป็นหมวดหมู่เท่านั้น ไม่ใช่ภาระงานที่เพิ่มขึ้น...”

(หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล. 6 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

“...การประกันคุณภาพการศึกษาภายในนั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในการทำงาน เพราะว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นการรับรองการปฏิบัติงานขององค์กรว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์. 6 กุมภาพันธ์ 2555 : สัมภาษณ์)

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา บรรลุผลตามเป้าหมาย บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ และได้ข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพต่อไป เช่น การใช้สารสนเทศพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (CAR) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การพัฒนาผลงานเข้าสู่การเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนให้ได้รับวิทยฐานะต่าง ๆ รวมทั้งการรับการประเมินภายนอกรอบที่ 3

2. การจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้จัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน โดยใช้กลยุทธ์ การจัดการความรู้ (KM) และการนิเทศภายใน ดังนี้

2.1 การจัดการความรู้ (KM) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ความรู้ของบุคคลที่สามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานอย่างเหมาะสม มีการพิจารณาข้อมูลต่างๆของโรงเรียนอย่างรอบด้าน นำไปสู่การปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆของการปฏิบัติงาน มีเป้าหมายเพื่อ จัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ และแบบสังเกต จำนวน 1 ฉบับ ใช้สถานที่ห้องโสตทัศนศึกษาและห้องเฉลิมพระเกียรติโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ดำเนินการตามกิจกรรมการจัดการความรู้(KM) ที่ได้รับมอบหมายและสามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมคือการจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบ และจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ดังตาราง 4 และตาราง 5

ตาราง 4 ผลการสังเกตการจัดการความรู้ (KM) การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

รายการสังเกต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1.มีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.05	0.23	มาก
2.มีส่วนร่วมในการพิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา	4.00	0.33	มาก
3.มีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้	4.00	0.47	มาก
4.มีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา	3.16	0.37	มาก
5.มีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	3.47	0.70	ปานกลาง
6.มีส่วนร่วมในการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุม	4.53	0.51	มากที่สุด
7.มีส่วนร่วมการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน	4.53	0.51	มากที่สุด
8.มีส่วนร่วมในการค้นหา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้สามารถทำได้รวดเร็ว ทันต่อความต้องการ	4.53	0.51	มากที่สุด
9.มีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูล มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน	4.37	0.50	มาก
10.มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของโรงเรียนให้มีความครบถ้วนทุกรายการ	4.37	0.50	มาก
11.มีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน	4.11	0.32	มาก
12.ทำงานได้ตามขั้นตอนต่อเนื่องไม่ทอดทิ้งงานกลางคัน ทำอย่างมุ่งมั่น เสร็จทันเวลา	4.37	0.50	มาก
13.มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	3.68	0.58	มาก
14.มีการนำผลการประเมินมาวางแผน ปรับปรุงพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบ	4.37	0.50	มาก
15.คิดแก้ปัญหาต่างๆ โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริงตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	4.32	0.48	มาก
เฉลี่ยรวม	4.12	0.61	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าผลการสังเกตการจัดการความรู้ (KM) การพัฒนาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โรงเรียนโนนคุณวิทยาฯ รัชมิงคลาภิเษก พบว่าการจัดการความรู้ (KM) การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ คลอบคลุม มีส่วนร่วมการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการค้นหา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ สามารถทำได้รวดเร็วทันต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.47$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตาราง 5 ผลการจัดการความรู้ (KM) การจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ 1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ 1.2 มีน้ำหนักส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกาย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการ	1.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ 2.จัดทำโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - จัดการเรียนการสอนเพศศึกษา - กิจกรรมตรวจสุขภาพ - กิจกรรมรณรงค์เรื่องการดูแลสุขภาพอนามัย - โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ - โครงการป้องกันไข้เลือดออกและโรคติดต่อต่างๆ - โครงการแข่งขันกีฬาระดับต่างๆ - โครงการกายบริหารประกอบดนตรี - โครงการ To Be Number One - โครงการโรงเรียนสีขาว - กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด - โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ 2.สรุปโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - การเรียนการสอนเพศศึกษา - กิจกรรมตรวจสุขภาพ - กิจกรรมรณรงค์เรื่องการ ดูแลสุขภาพอนามัย - โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ - โครงการป้องกันไข้ เลือดออกและโรคติดต่อต่างๆ - โครงการแข่งขันกีฬา - โครงการกายบริหารประกอบดนตรี - โครงการ To Be Number One - โครงการโรงเรียนสีขาว - กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด - โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร 2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ	1.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ 2.จัดทำโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม - กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา - โครงการพ่อครูแม่ครู - โครงการเครือข่ายผู้ปกครอง - โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน	1.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ 2.สรุปโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม - กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา - โครงการพ่อครูแม่ครู - โครงการเครือข่ายผู้ปกครอง - โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
2.3 ยอมรับความคิดเห็น วัฒนธรรมที่แตกต่าง 2.4 ตระหนักคุณค่า ร่วม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	- โรงเรียนวิถีพุทธ - กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักศาสนา - การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ - โครงการส่งเสริมความซื่อสัตย์ - โครงการกีฬาภายใน - โครงการพี่สอนน้อง/เพื่อนช่วยเพื่อน - โครงการเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี - กิจกรรมกิจอาสา - โครงการห้องสมุดเครือข่าย	- โรงเรียนวิถีพุทธ - กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักศาสนา - การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ - โครงการส่งเสริมความซื่อสัตย์ - โครงการกีฬาภายใน - โครงการพี่สอนน้อง/เพื่อนช่วยเพื่อน - โครงการเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี - กิจกรรมกิจอาสา - โครงการห้องสมุดเครือข่าย
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองรักเรียนรู้และพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง 3.1 มีนิสัยรักการอ่านและ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆรอบตัว 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อ การเรียนรู้ระหว่างกัน 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และนำเสนอผลงาน	1.ออกคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ 2.จัดทำโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการสำรวจและศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นตามกลุ่มสาระ - กิจกรรมเด็กดีรักการอ่าน - กิจกรรมยอดนักอ่าน - กิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ - กิจกรรมโรงเรียนเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ - การใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้และนำเสนอผลงานนักเรียน	1.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ 2.สรุปโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการสำรวจและศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นตามกลุ่มสาระ - กิจกรรมเด็กดีรักการอ่าน - กิจกรรมยอดนักอ่าน - กิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ - กิจกรรมโรงเรียนเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ - การใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้และนำเสนอผลงานนักเรียน

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง 4.2 นำเสนอวิธีคิดวิธีแก้ปัญหา ด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ 4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	1.ออกคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ 2.จัดทำโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - การเรียนการสอนแบบ โครงงานกลุ่มสาระ - ค่ายความเป็นอัจฉริยภาพทาง วิชาการทุกกลุ่มสาระ - การจัดการเรียนรู้แบบ กระบวนการแก้ปัญหา - แข่งขันทักษะทางวิชาการ - ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	1.คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ 2.สรุปโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - การเรียนการสอนแบบ โครงงานกลุ่มสาระ - ค่ายความเป็นอัจฉริยภาพทาง วิชาการทุกกลุ่มสาระ - การจัดการเรียนรู้แบบ กระบวนการแก้ปัญหา - แข่งขันทักษะทางวิชาการ - ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตาม หลักสูตร 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะ สำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติ เป็นไปตามเกณฑ์	1.ออกคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ 2.จัดทำโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการธนาคารคลังข้อสอบ - โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน - กิจกรรมสอนซ่อมเสริม - โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศ ทางวิชาการ - โครงการติว O-Net - โครงการพัฒนาหลักสูตร - โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1.คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ 2.สรุปโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการธนาคารคลังข้อสอบ - โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน - กิจกรรมสอนซ่อมเสริม - โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศ ทางวิชาการ - โครงการติว O-Net - โครงการพัฒนาหลักสูตร - โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะ ในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ สุจริต 6.1 วางแผนการทำงานและ ดำเนินการจนสำเร็จ 6.2 ทำงานอย่างมีความสุขมุ่งมั่น พัฒนางาน และภูมิใจใน ผลงานของตนเอง 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพ สุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับ อาชีพที่ตนเองสนใจ	1.ออกคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ 2.จัดทำโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ - การสอนแบบโครงงานกลุ่มสาระ การเรียนรู้ - โครงการจัดการรายไ้ระหว่าง เรียน - โครงการสหกรณ์โรงเรียน - โครงการธนาคารโรงเรียน - โครงการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ	1.คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ 2.สรุปโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ - การสอนแบบโครงงานกลุ่มสาระ การเรียนรู้ - โครงการจัดการรายไ้ระหว่าง เรียน - โครงการสหกรณ์โรงเรียน - โครงการธนาคารโรงเรียน - โครงการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ
มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิผล 7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมาย คุณภาพผู้เรียนทั้งทางด้าน ความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะและคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ 7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็น รายบุคคล และใช้ข้อมูลใน การวางแผนการจัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียน 7.3 ครูออกแบบและจัดการ เรียนรู้ที่ตอบสนองความ แตกต่างระหว่างบุคคลและ พัฒนาการทางสติปัญญา	- วิเคราะห์หลักสูตร - วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล - จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ - จัดทำวิจัยในชั้นเรียน - โครงการพัฒนาครูทุกกลุ่มสาระ - โครงการอบรมครูในการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ - สร้างและพัฒนาสื่อที่ หลากหลาย - วัดและประเมินผลผู้เรียนตาม สภาพจริง - แฟ้มสะสมผลงานครู	- รายงานการวิเคราะห์หลักสูตร - รายงานการวิเคราะห์ผู้เรียน รายบุคคล - แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ - รายงานวิจัยในชั้นเรียน - รายงานโครงการพัฒนาครูทุก กลุ่มสาระ - รายงานโครงการอบรมครูใน การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ - ทะเบียนการสร้างและพัฒนาสื่อ ที่หลากหลาย - เครื่องมือวัดและประเมินผล - แฟ้มสะสมผลงานครู - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน - บันทึกหลังการสอน -

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ 7.5 ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียน ทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค 7.7 ครูมีการศึกษาวิจัยและพัฒนากิจการการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน 7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา 7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลา เต็มความสามารถ		
มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหาร ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 8.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำและความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน	จัดทำโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการศึกษาดูงาน - โครงการศึกษาดูงาน - โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร - โครงการอบรมคอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหาร	สรุปโครงการ/กิจกรรมดังนี้ - โครงการศึกษาดูงาน - โครงการศึกษาดูงาน - โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร - โครงการอบรมคอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหาร

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
8.2 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ 8.3 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ 8.4 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ 8.5 นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจผลการบริหารการจัดการศึกษา 8.6 ผู้บริหารให้คำแนะนำคำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลา	- โครงการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา - โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนเปิดภาคเรียน - ออกคำสั่งมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารงาน - การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	- โครงการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา - โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนเปิดภาคเรียน - คำสั่งมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารงาน - บันทึกการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 9.1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด 9.2 คณะกรรมการสถานศึกษากำกับ ติดตาม ดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย	จัดกิจกรรมดังนี้ - การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา - การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน - ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	- สรุปรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา - บันทึกการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน - คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
9.3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนา สถานศึกษา		
มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามี การจัดหลักสูตรกระบวนการ เรียนรู้และกิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียนอย่างรอบ ด้าน 10.1 หลักสูตรสถานศึกษา เหมาะสมและสอดคล้องกับ ท้องถิ่น 10.2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่ หลากหลายให้ผู้เรียนเลือก เรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ 10.3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ ส่งเสริมและตอบสนองความ ต้องการ ความสามารถ ความ ถนัดและความสนใจของ ผู้เรียน 10.4 สนับสนุนให้ครูจัด กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุป ความรู้ได้ด้วยตนเอง 10.5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และนำผล ไปปรับปรุงการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ 10.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและ ครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน	1.ออกคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตร 2.ออกคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา 3.ประกาศการใช้หลักสูตร สถานศึกษา 4.จัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการ เรียนรู้ 5. จัดทำวิจัย 6.สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ 7.จัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบโครงงาน 8.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ หลากหลาย 9. โครงการนิเทศการสอนการนำ ผลไปปรับปรุงการสอน 10.การประชุมชี้แจงตามแผนงาน 11.การจัดทำรายงานผลการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	1.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ บริหารหลักสูตร 2.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3.ประกาศการใช้หลักสูตร สถานศึกษา 4.หลักสูตรสถานศึกษา และ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ 5.รายงานวิจัยในชั้นเรียน 6.รายงานการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ 7.รายงานจัดกิจกรรมการเรียน การสอนแบบโครงงาน 8.รายงานจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่หลากหลาย 9. สรุปโครงการนิเทศการสอน การนำผลไปปรับปรุงการสอน 10.สรุปการประชุมชี้แจงตาม แผนงาน 11.รายงานการจัดทำรายงานผล การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ 11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน 11.2 จัดโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน 11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	1.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา 2.ประชุมคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา 3.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการจัดการศึกษา 4.จัดทำแผนพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 5.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ 6.จัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน 7.จัดทำโครงสร้างการบริหารงาน 8.ออกคำสั่งมอบหมายงาน 9.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบ 10.กำหนดแนวการประเมินคุณภาพภายใน 11.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงาน 12.นำเสนอรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด 13.นำผลการประเมินคุณภาพภายในของต้นสังกัดมาปรับปรุงและพัฒนา	1.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา 2.บันทึกการประชุมคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา 3.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4.แผนพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 5.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ 6.ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน 7.โครงสร้างการบริหารงาน 8.คำสั่งมอบหมายงาน 9.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบ 10.กำหนดแนวการประเมินคุณภาพภายใน 11.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงาน 12.รายงาน SAR ต่อหน่วยงานต้นสังกัด 13.รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของต้นสังกัดในการปรับปรุงและพัฒนา

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง 12.1 กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 12.2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาตามคุณภาพของสถานศึกษา 12.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 12.4 ติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 12.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาย่างต่อเนื่อง 12.6 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน	1.ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 2.จัดทำแผนพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา 3.จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 4.จัดโครงสร้างบริหารงานให้เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษา 5.ออกคำสั่งมอบหมายงาน 6.จัดประเมินคุณภาพภายใน 7.จัดทำรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี 8.นำเสนอรายงานต่อต้นสังกัด 9.นำผลการประเมินคุณภาพภายในของต้นสังกัดมาปรับปรุงและพัฒนา	1.คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 2.แผนพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา 3.ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 4.โครงสร้างบริหารงานที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษา 5.คำสั่งมอบหมายงาน 6.ผลการประเมินคุณภาพภายใน 7.รายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี 8.นำเสนอรายงานต่อต้นสังกัด 9.แผนงานการพัฒนาการประกันคุณภาพจากการประเมินคุณภาพภายในของต้นสังกัด
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้		

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
13.1 มีการสร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และใช้ประโยชน์จากแหล่ง เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาเพื่อพัฒนาการ เรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากร ของสถานศึกษา 13.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคลากรภายใน สถานศึกษาระหว่างสถานศึกษา กับครอบครัว ชุมชนและองค์กร ที่เกี่ยวข้อง	1.จัดทำโครงการกิจกรรมดังนี้ - โครงการศึกษาดูงาน เปรียบเทียบ - โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน - โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของชุมชน - โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นของ ชุมชน	1.สรุปโครงการกิจกรรมดังนี้ - โครงการศึกษาดูงาน เปรียบเทียบ - โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน - โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของชุมชน - โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นของ ชุมชน
มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของ สถานศึกษามาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุ เป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น 14.1 จัดโครงการ กิจกรรมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตาม เป้าหมายวิสัยทัศน์ ปรัชญาและ จุดเน้นของสถานศึกษา 14.2 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญาและจุดเน้น สถานศึกษา	1.โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ การสอนเพศศึกษารอบด้าน 2.โครงการส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดต้นแบบมีชีวิต 3.โครงการส่งเสริมวิถีชีวิต พอเพียงตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	1.สรุปโครงการก้าวอย่างอย่าง เข้าใจการสอนเพศศึกษารอบ ด้าน 2.สรุปโครงการส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดต้นแบบมีชีวิต 3.สรุปโครงการส่งเสริมวิถีชีวิต พอเพียงตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	แนวทางปฏิบัติ	สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรม ตามนโยบาย จุดเน้น แนว ทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อ พัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษา ให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น 15.1 จัดโครงการ กิจกรรม พิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้นตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษา 15.2 ผลการดำเนินงานบรรลุ ตามเป้าหมาย	1.โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนทั้งระบบ 2.โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศ ทางวิชาการ 3.โครงการเด็กดีรักการอ่าน คล่อง เขียนคล่อง	1.สรุปโครงการยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง ระบบ 2.สรุปโครงการส่งเสริมความ เป็นเลิศทางวิชาการ 3.สรุปโครงการเด็กดีรักการอ่าน คล่อง เขียนคล่อง

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจากการจัดกิจกรรมการจัดการความรู้(KM) มีเป้าหมายเพื่อ จัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ พบว่า ในภาพรวม กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ดำเนินการตามกิจกรรมการจัดการความรู้ (KM) ที่ได้รับมอบหมายและ สามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมคือการจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบ และจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ดังนั้นการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...บุคลากรได้ใช้กระบวนการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างและใช้ความรู้ ในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม...”

(ครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ. 12 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ครูมีการปรึกษาหารือในเรื่องการทำงานทั้งงานที่ได้รับมอบหมายการจัดทำสารสนเทศเป็น หมวดยุทธศาสตร์ และงานที่ทำร่วมกัน ดำเนินการอย่างมีแบบแผน ตามกำหนดเวลา...”

(ครูกลุ่มสาระศิลปะ. 12 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ครูได้ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเป็นระบบทั้งการจัดทำข้อมูล สารสนเทศ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงและก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ จนปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย...”

(ครูกลุ่มสาระสุขศึกษา. 12 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ครูได้ใช้วิธีการจัดการข้อมูลที่เป็นความรู้ให้เป็นระเบียบครบถ้วนตามที่ต้องการ และง่ายต่อการค้นหา มีระบบที่รวดเร็วสะดวกง่ายต่อการนำมาใช้และตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์. 12 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

“...สามารถจัดข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุมสอดคล้องและเป็นปัจจุบันตามมาตรฐานของสถานศึกษา ดำเนินการได้ตามแผนงานที่วางไว้ และสามารถพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ดีกว่าที่เป็นอยู่...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพ. 12 กุมภาพันธ์ 2555 : การสัมภาษณ์)

2.2 การนิเทศภายใน

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้มอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ระหว่างวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2555 ถึงวันที่ 7 มีนาคม 2555 ควบคู่ไปกับการนิเทศภายใน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับการให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม การดำเนินการนิเทศภายในประกอบด้วย การประชุมปรึกษาหารือ การพบปะพูดคุย การให้คำปรึกษา แนะนำ การศึกษาเอกสารวิชาการ การสนทนาทางวิชาการ พบว่า ผลการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายส่วนมากบรรลุตามเป้าหมายของการจัดกิจกรรมแต่ยังมีบางส่วนที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขคือ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนางานโดยใช้ PDCA การอบรมครูเรื่องการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การออกแบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน ดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการสอบถาม การตรวจสอบรายการการนิเทศภายใน การพัฒนาการดำเนินงานประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา

รายการตรวจสอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
<u>ด้านที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา</u>			
1.มีการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้	3.89	0.31	มาก
2.มีการพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา	3.79	0.50	มาก
3.มีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้	3.82	0.39	มาก
4.มีการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบ	3.86	0.36	มาก
<u>ด้านที่ 2 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ</u>			
1.สถานศึกษามีแผนภูมิการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป	3.93	0.26	มาก
2.สถานศึกษามีคำสั่งมอบหมายงานและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน	3.96	0.19	มาก
3.สถานศึกษามีการวางระบบระเบียบรับรองการบริหารอย่างเหมาะสม	3.93	0.26	มาก
4.สถานศึกษามีระบบบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพ	3.93	0.26	มาก
5.สถานศึกษามีระบบบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ	3.93	0.26	มาก
6.สถานศึกษามีระบบบริหารงบประมาณ ที่มีคุณภาพ	3.93	0.26	มาก
7.สถานศึกษามีระบบการบริหารงานทั่วไปที่มีคุณภาพ	3.93	0.26	มาก
8.มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน	2.86	0.36	ปานกลาง
9.มีระบบการบริหารงานโดยระบบ PDCA	2.89	0.31	ปานกลาง
10.จัดอบรมครูให้ความรู้เรื่องการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ	2.79	0.42	ปานกลาง
11.มีการออกแบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ	2.75	0.52	ปานกลาง
12.จัดเก็บข้อมูลโดยบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์อย่างครบถ้วน	2.75	0.52	ปานกลาง
13.ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาครอบคลุมมีความเป็นปัจจุบัน	2.86	0.36	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
14.ใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาประกอบการตัดสินใจ วางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.96	0.19	มาก
15.นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและจัดการเรียนการสอน	3.93	0.26	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.56	0.33	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ผลการตรวจสอบรายการ การนิเทศภายใน การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีคำสั่งมอบหมายงาน และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการออกแบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และจัดเก็บข้อมูลโดยบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์อย่างครบถ้วน ($\bar{X} = 2.75$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการสะท้อนผลการปฏิบัติงานในวงรอบที่ 1 โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือ 3 ประเภท คือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เมื่อสิ้นสุดการพัฒนางานรอบที่ 1 ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่าครูยังขาดความชัดเจนในการทำงานจากการพัฒนาส่งผลให้บุคลากรได้แสวงหาแนวทางในการพัฒนาที่มีความเหมาะสมโดยการตกลงกันที่จะใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการความรู้(KM) และการนิเทศภายใน โดยผลการประเมินวงรอบที่ 1 แยกตามวัตถุประสงค์ตามตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ ปรากฏผล ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สามารถ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ ตามประกาศของกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาและพบว่าการบริหารงานได้กระจายอำนาจหน้าที่ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามภารกิจงานของโรงเรียน ให้มีอำนาจหน้าที่ตามงานที่ได้รับมอบหมาย 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยการให้ขวัญและกำลังใจและแสดงความชื่นชมเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ ในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ มีการสอบถามความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ครูระดมสมองในการปฏิบัติงาน บุคลากรทุกคนช่วยเหลืองานกันอย่างเต็มที่เมื่อมีคำสั่งในการปฏิบัติงานทุกคนทุกฝ่ายร่วมระดมสมอง แรงกาย แรงใจ จนสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ

สถานศึกษาได้สำเร็จด้วยดี โดยทุกคนยอมรับมติในที่ประชุม การพัฒนาในภาพรวมคณะครูและบุคลากร มีความพึงพอใจและสามารถทำงานร่วมกันอย่างดี บรรลุตามเป้าหมาย

2. การจัดการความรู้ (KM) เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และ เป็นปัจจุบันโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่สะสมไว้ในแต่ละบุคคล มาจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศเป็นหมวดหมู่และ เป็นปัจจุบัน ในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนมีการระดมสมอง แรงกาย แรงใจ จนสามารถจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศเป็นหมวดหมู่และเป็นปัจจุบันสำเร็จด้วยดี ทุกคนยอมรับมติในที่ประชุม การพัฒนาในภาพรวมคณะครูและบุคลากรมีความพึงพอใจและสามารถดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้

3. การนิเทศภายใน เพื่อให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้มอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนางานแก่ครูตามความรู้ ความสามารถและความสนใจ ร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมกับกลุ่มเต็มความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากการปฏิบัติงานด้วยความร่วมมืออย่างจริงจังมากขึ้น สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้วิธีการหลายรูปแบบ ได้แก่วิธีการ การจัดการความรู้ (KM) วิธีการประชุมปรึกษาหารือ หรือวิธีการพบปะพูดคุย วิธีการให้คำแนะนำ วิธีการศึกษาเอกสารวิชาการ วิธีการสนทนาทางวิชาการ วิธีการเยี่ยมชั้นเรียน และวิธีการสังเกตการสอน การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน จึงทำให้การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพัฒนาขึ้นตามลำดับ แต่ยังไม่บรรลุความมุ่งหมายทั้งหมด

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ประชุมวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันพบว่า หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงในทางพัฒนาขึ้นแต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหายังคือ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนางานโดยใช้ PDCA การอบรมครูเรื่องการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การออกแบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน จึงได้ลงความเห็นว่าจะพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพิ่มเติม ในวงรอบที่ 2

การดำเนินการพัฒนาในรอบที่ 2

ผลจากการพัฒนาในรอบที่ 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้นำผล ดังกล่าวมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาในรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน มาพัฒนาโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวางแผนพัฒนาในรอบที่ 1 มาพัฒนาในรอบที่ 2 ปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศภายในระหว่างวันที่ 5 - 6 มีนาคม 2555 เพื่อตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้กิจกรรมการนิเทศประกอบด้วยการจัดการความรู้ (KM) การประชุมปรึกษาหารือ การพบปะพูดคุย การให้คำปรึกษาแนะนำ การศึกษาเอกสารวิชาการ และการสนทนาทางวิชาการ

ผลการดำเนินการที่ประชุมผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ร่วมกันพิจารณาข้อปัญหาที่พบ ดังนี้ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนางานโดยใช้ PDCA การอบรมครูเรื่องการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การออกแบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล

คอมพิวเตอร์ให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน พบว่าบุคลากรที่มีความสามารถมีน้อย วัสดุ อุปกรณ์ บางอย่างต้องรอคอยเนื่องจากต้องทำเรื่องซื้อ จึงทำให้ล่าช้า ด้านมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่จะต้องประเมินรอบใหม่ ทั้ง 15 มาตรฐาน บุคลากรมีความเข้าใจและร่วมมือในการเตรียมการวิเคราะห์ มาตรฐานทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม โดยการพัฒนาแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้บุคลากรระดมความคิด และภาระงานในหน้าที่ออกมารวมกันโดยให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา

การดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยคณะกรรมการนิเทศภายใน ได้ติดตามอย่างต่อเนื่อง มีปัญหา พฤติกรรมที่บ่งชี้ ไม่ปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และการเชิญ ผู้ปกครองนักเรียนร่วมหารือในการริเริ่มงานใหม่ นำปัญหาการดำเนินการตามพฤติกรรมที่บ่งชี้มาร่วมกัน พิจารณาสร้างแนวทางการพัฒนา ด้วยการแสดงความชื่นชมการทำงานของครู บุคลากรในวาระการประชุมประจำเดือน ออกใบวุฒิบัตร เกียรติบัตร ในการทำความดี เช่น การบริจาคเงิน สิ่งของผู้บริหาร ควบคุมกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหาร ทราบตามกำหนดเวลา เร่งรัดและกำชับให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย ให้มีการ ประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียน แจ้งให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมตามเวลาที่นัดหมาย

จากการสังเกตของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า พบว่า ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารมีการออกเกียรติบัตรให้กับครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้รับมอบหมาย และกำชับให้คณะกรรมการนิเทศภายในรายงานผลการดำเนินงาน ตามกำหนดเวลาของครูและบุคลากร ที่ได้รับมอบหมาย และรายงานผลการดำเนินงานทุกครั้ง เพื่อให้มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ผู้บริหารทำหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรพร้อมทั้งแนะนำงานที่ปฏิบัติให้มีความถูกต้อง แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาทุกครั้ง จนทำให้ผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาโดยคณะกรรมการประเมินจากต้นสังกัด สพม. เขต 30 ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด สามารถบรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยคณะกรรมการ ประเมินจากต้นสังกัด สพม.เขต 30

มาตรฐาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ	4.75	0.50	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึง ประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.50	0.58	มาก
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิด สร้างสรรค์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล	4.25	0.50	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

มาตรฐาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	3.25	0.50	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	4.75	0.50	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	4.75	0.50	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	5.00	0.00	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	5.00	0.00	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน	4.75	0.50	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	4.50	0.58	มาก
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญาและจุดเน้นที่กำหนดขึ้น	4.75	0.50	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น	4.75	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.67	0.34	มากที่สุด

จากตาราง 9 แสดงว่าผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการประเมินจากต้นสังกัด สพม.เขต 30 พบว่าการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และมาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และ มาตรฐานที่ 13

สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$) อยู่ในระดับ มากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.20$) อยู่ในระดับปานกลาง

จากบันทึกการสัมภาษณ์ การนิเทศภายใน ในการดำเนินการพัฒนางรอบที่ 2 ในภาพรวมผู้ที่ได้รับมอบหมายงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“...มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมากขึ้น หลังจากได้รับฟังการนิเทศ แนะนำ ชี้แจงและศึกษาเอกสารพร้อมทั้ง เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานมีการดำเนินการแบบเดียวกัน...”

(ครูกลุ่มสาระการงานอาชีพ. 6 มีนาคม 2555 : การสัมภาษณ์)

“...เข้าใจการจัดระบบสารสนเทศให้ตรงกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้มากขึ้น สามารถวิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ได้...”

(ครูกลุ่มสาระศิลปะ. 6 มีนาคม 2555 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานและแบ่งงานรับผิดชอบได้ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานไม่ซับซ้อน งานเดินอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ สำเร็จทันเวลา...”

(หัวหน้างานแผนงาน. 6 มีนาคม 2555 : การสัมภาษณ์)

“...รู้สึกว่าคุณคนมีความพึงพอใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และมีส่วนร่วมในการพิจารณาการทำงาน การทำงานส่วนมากประสานงานกันทำเป็นอย่างดีทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย...”

(หัวหน้างานพัสดุ. 6 มีนาคม 2555 : การสัมภาษณ์)

“...บุคลากรทุกคนมีความพึงพอใจที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบงานตามความถนัด และความสนใจ โดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม ความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจ...”

(ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา. 6 มกราคม 2555 : การสัมภาษณ์)

“...การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในต้องสร้างความเข้าใจระหว่างครูผู้ปกครอง ชุมชน ในหมู่บ้านเขตบริการ เพราะเป็นจะต้องเหลือเกื้อกูลกันจึงจะประสบผลสำเร็จ...”

(หัวหน้างานกิจการนักเรียน. 6 มีนาคม 2555 : การสัมภาษณ์)

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2

การพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา เมื่อสิ้นสุดวงรอบที่ 2 โดยภาพรวมผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ตามกรอบงานหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จึงมีความคล่องตัว บรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า เพราะได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการนำกระบวนการ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการจัดการความรู้ (KM) และการนิเทศภายใน มาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาค้นคว้านำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ให้มีข้อมูลสารสนเทศครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

สรุปผล

การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ปรากฏผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ผลการดำเนินการพัฒนางรอบที่ 1

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ผลการดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ และได้เชิญศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จังหวัดชัยภูมิ มาเป็นวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ พบว่า มีการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวง ศึกษาธิการประกาศใช้ มีการพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา มีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และมีการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกได้รับทราบ บรรลุตามเป้าหมาย

2. ด้านการจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

2.1 ผลการจัดการความรู้(KM) เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่สะสมไว้ในแต่ละบุคคล มาจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศเป็นหมวดหมู่และเป็นปัจจุบัน ในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนมีการระดมสมอง แรงกาย แรงใจ จนสามารถจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำสารสนเทศเป็นหมวดหมู่และเป็นปัจจุบัน บรรลุตามเป้าหมาย

2.2 ผลการนิเทศภายใน เพื่อให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้มอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนางาน แก่ครูตามความรู้ ความสามารถและความสนใจ ร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมกับกลุ่มเต็มความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากการปฏิบัติงานด้วยความร่วมมืออย่างจริงจังมากขึ้น สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้วิธีการหลายรูปแบบ ได้แก่วิธีการ การจัดการความรู้(KM) วิธีการประชุมปรึกษาหารือ หรือวิธีการพบปะพูดคุย วิธีการให้คำแนะนำ วิธีการศึกษาเอกสารวิชาการ วิธีการสนทนาทางวิชาการ วิธีการเยี่ยมชั้นเรียน และวิธีการสังเกตการสอน การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน จึงทำให้การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพัฒนาขึ้นตามลำดับและบรรลุความมุ่งหมายทั้งหมด

ผลการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เมื่อสิ้นสุดทั้ง 2 วงรอบ โดยภาพรวมผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ตามกรอบงานหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จึงมีความคล่องตัว บรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

อภิปรายผล

การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการความรู้ (KM) และการนิเทศภายใน เมื่อครบ 2 วงรอบแล้ว ทำให้โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถนำมาพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประไพพรรณ ยศกลาง (2551:76-78) พบว่า ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้เกิดความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ขั้นตอนวิธีการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพในสถานศึกษา การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ผลการนิเทศภายใน ส่งผลให้บุคลากรมีความตระหนักมีความรู้ และมีความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานตามโครงสร้างการปฏิบัติงาน สามารถวางแผนพัฒนางานของตนเอง มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป บุคลากรมีความสนิสนิยมคุ้นเคยในระหว่างการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด มีผลที่เกิดขึ้นชัดเจนตามขั้นตอนในการพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจการพัฒนาการเรียนการสอน

ของผู้เรียนสอดคล้องกับ แพนลดา โคตรชมพู (2552 : 108-110) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม AIC และการ นิเทศ ทำให้โรงเรียนมีการดำเนินงานดีขึ้น การพัฒนาขับเคลื่อนไปอย่างถูกต้องและรวดเร็วตามระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ดังนั้นจากการใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม AIC โดยใช้กิจกรรม การระดมความคิดและกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้ศึกษาค้นคว้า และศึกษานิเทศก์ร่วมกัน วางแผนกำหนดกิจกรรม โดยศึกษานิเทศก์ได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษาภายใน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ สามารถนำการจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ สอดคล้องกับ วันดนัย คำของ (2552 : 90-92) พบว่า ผลการดำเนินการพัฒนาใน วงรอบที่ 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและ การนิเทศภายใน พัฒนาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษา ปรากฏว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษามากขึ้นบุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการประกัน คุณภาพการศึกษามีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวางแผนในการจัดการเรียนรู้ แต่ยังมีบุคลากร บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจไม่มีความชัดเจน เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ศึกษา ค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมเชิง ปฏิบัติการ และการนิเทศ โดยเน้นให้บุคลากรได้ฝึกปฏิบัติจริง และร่วมกันวางแผนการพัฒนางาน ประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรสามารถร่วมกันจัดทำเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาของโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติการของโรงเรียนได้และบุคลากรทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ถูกต้อง

จากการใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ให้มีผลการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีกิจกรรมย่อย คือ การทำใบงานการ จัดทำมาตรฐานสถานศึกษา ทำให้บุคลากรมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น ของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพบุคลากรร่วมกันวาง แผนการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้เอกสารมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา จากการดำเนินกิจกรรมการระดม ความคิดเห็น ทำให้บุคลากรภายในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ได้ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และยินดีให้ความร่วมมือในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียนต่อไป สอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการของ สมเกียรติ ศรีจักรวาล (2543 : 130-147) ได้สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการคือ การจัดประชุมเพื่อเพิ่ม หรือเสริมทักษะบางเรื่องให้แก่ผู้เข้าประชุม โดยเฉพาะ วิธีการอาจประกอบด้วยการบรรยาย หรืออภิปรายเนื้อหาต่าง ๆ ติดตามด้วยการลงมือปฏิบัติ ภายใต้งานดูแลและให้คำแนะนำของที่ปรึกษา สอดคล้องกับ นงนุช วงษ์สุวรรณ (2543 : 181) ได้สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นรูปแบบหนึ่งของการฝึกอบรม ที่ต้องการให้ผู้เข้ารับ

การอบรมเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การฝึกอบรมวิธีนี้เน้นทางด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติการ โดยเน้นทางด้านปฏิบัติการมากกว่าการพูดสัมมนา

2. จากการใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ (KM) มีกิจกรรมย่อย คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดโครงสร้างการบริหารงานและการจัดสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน โดยแบ่งกลุ่มย่อยตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพการศึกษา แล้วร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดมความคิดในการจัดโครงสร้างการบริหารงานและการจัดสารสนเทศให้ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2548 : 18) ได้สรุปไว้ว่าการจัดการความรู้เป็นกระบวนการร่วมกันของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม โดยมีเป้าหมายพัฒนางานและคน สอดคล้องกับ พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547 : 32) ได้สรุปไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้

3. จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน มีกิจกรรมย่อย คือการกำกับติดตามดูแลและการให้คำปรึกษา มีเนื้อหาสาระในการนิเทศภายใน คือ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนางาน โดยใช้ PDCA การออกแบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้มีความครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศ ทำให้ผู้เข้ารับการนิเทศมีความสนใจ กระตือรือร้นในการทำงานและให้ความร่วมมือในการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอกเป็นอย่างดี และสามารถเตรียมเอกสารข้อมูลสารสนเทศ ร่องรอยการปฏิบัติงานได้ครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับหลักการนิเทศภายในของ จันทราณี สงวนนาม (2545 : 153) ได้สรุปไว้ว่า การนิเทศภายในเป็นการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารโรงเรียนและครู ตลอดจนบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของโรงเรียนและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่พึงพอใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศ ได้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรภายในโรงเรียนทุกคน สอดคล้องกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2545 : 19) ได้สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสัมฤทธิ์ผลสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการดำเนินการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน จะต้องใช้องค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย เช่น บุคลากรที่แตกต่างกัน เวลา เครื่องมือในการประมวลผล วัสดุ เพราะฉะนั้นแล้ว ครูจะต้องมีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ หรือการประสานงานที่ดี จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

1.2 มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งต้องนำไปใช้เป็นเป้าหมายหรือกรอบทิศทางการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาตนเอง ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมอัตลักษณ์ความโดดเด่นของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อความสมบูรณ์ของมาตรฐานและเพื่อใช้ในการประเมินตนเองของสถานศึกษาในแต่ละปีการศึกษาว่าสามารถบริหารจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่

1.3 สถานศึกษาเป็นหน่วยงานการศึกษาที่สำคัญที่สุดที่นำเอามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เพื่อการประเมินภายนอก

1.4 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาช่วยให้สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ช่วยวางหลักและแนวทางในการกำหนดนโยบายแผนการจัดการศึกษา ใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับ ตรวจสอบ การนิเทศ การติดตาม และประเมินผล มีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพและความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ควรศึกษามาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร เพื่อพัฒนาให้สูงขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาในเรื่องการประกันคุณภาพภายในให้ครบทุกด้าน คือด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรับรองการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- กิตติภรณ์ ปะติเพนัง. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองเต่า อำเภอแก่งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking). 2551.
<http://www.bb.go.th/information/speech/new_book/creativ>
กรกฎาคม 2554.
- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. เอกสารประกอบการเรียนวิชา 501813 การพัฒนาองค์การ.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- _____. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2545.
- จำรัส นองมาก. ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชันพรีนติ้ง, 2544.
- ชาญชัย อาจิณสมภาร. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จิงเจริญ, 2535.
- _____. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.
- ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. เอกสารประกอบการสอนวิชา 0501816 การประกันคุณภาพการศึกษา.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- ชูชัย สมितिไกร. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ธีระวุฒิ ประทุมณพรัตน์ และคณะ. การนิเทศภายในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2532.
- นงนุช วงษ์สุวรรณ. การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม. จันทบุรี : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
จันทบุรี, 2543.
- นิกรณ์ ศรีสุพัฒน์. การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อุดรธานี เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2550.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- บุญศิลป์ อาษาสนา. การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาตรฐานด้านการ
บริหารและการจัดการ โรงเรียนบ้านคำแมด ตำบลคำแมด กิ่งอำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น
โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

- ปณิดา พันภัย. การบริหารความรู้แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : เนชั่น, 2544.
- ประวิต เอรารวรรณ. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ, 2545.
- ประไพพรรณ ยศกลาง. การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสัง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. การจัดการความรู้พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2547.
- พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2539.
- _____. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. กลยุทธ์ในการฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- พลศักดิ์ พงษ์พิพัฒน์วัฒนา. ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.
- แพนลดา โคตรชมพู. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านคำมูลชมภูพร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ไพวัลย์ จันทรัตน. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านยายมอำเภอบึงปลักษ์ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ไพวัลย์ พัทธกาสาลี. “ถนนสายประกันคุณภาพ : คลังความรู้ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานหลักสูตร,” วารสารวิชาการ. 12(2) : 47 ; สิงหาคม, 2552.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวนะบุตร. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- รุ่ง แก้วแดง. คู่มือการนิเทศและพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.
- เริงชัย จงพิพัฒน์สุข. คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. แนวทางการประเมินคุณภาพในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2544.
- วันชัย ศิริชนะ. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- วันฉ่ำ ค้าทอง. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองโป่งราษฎร์บำรุง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

- วิจารณ์ พานิช. การจัดการความรู้กับการบริหารราชการแนวใหม่. 2551.
<www.person.ku.ac.th/training/kukm/article/1097206195> ตุลาคม 2554.
- วิชชุดา หุ่มวิไล. การศึกษานอกระบบ. กรุงเทพฯ : บารมีการพิมพ์, 2542.
- วีระเดช เชื้อนาม. การจัดการความรู้. 2551.
<<http://www.kmutt.ac.th/sd/html/pdf/learning.pdf>> ตุลาคม 2551.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. “คุณภาพ : ความสำเร็จที่ต้องเริ่มจากภายในสถานศึกษา,” วารสารวิชาการ. 6 : 49-55 ; มกราคม, 2546.
- วีรุธ มาฆะศิรานนท์. การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธรรมการพิมพ์, 2548.
- ศิริ ถิอาสา. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ : กรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนกิจ. พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์, 2550.
- สัจด์ อุทรานนท์. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. หน่วยที่ 8 การนิเทศภายในสถานศึกษาปฐมวัยในประมวลสาระชุดวิชาการบริการสถานศึกษาปฐมวัย. นนทบุรี : สารวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- สมเกียรติ ศรีจักรวาท. การวางแผนและการจัดประชุมทางวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมนึก นนธิจันทร์. ขอบข่ายของการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา. สุรินทร์ : ชมรมส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครู, 2540.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2536.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. การจัดการความรู้. 2550. <www.trung.psu.ac.th> 6 พฤษภาคม 2552.
- สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ,” วารสารศึกษาศาสตร์. 2(2) : 136 ; เมษายน-กันยายน, 2540.
- สุภากร จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุมิตร สุวรรณ. “การวิจัยเชิงคุณภาพ,” การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research). 2550.
<<http://www.oknation.net/blog/moh-den/2007/10/09/entry-3>> 4 พฤษภาคม 2552.
- สุภาพร ไผ่โพธิ์. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. “การนิเทศภายใน หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ภายในโรงเรียน,” วารสารวิชาการ. 5(8) : 23 ; สิงหาคม, 2545.
- สุริโย จุลมณฑล. การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3. การจัดการความรู้. 2553.
 <<http://www.pattani3.go.th/kmc/KMmodel.htm>> 10 ตุลาคม 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การบริหารบุคคลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- _____. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การปฏิรูปการศึกษาไทย/ศ.ดร.เกษม วัฒนชัย.
 กรุงเทพฯ : 21 เซนจูรี่, 2545.
- _____. การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
เอกสารนิเทศลำดับที่ 52/2541 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐาน
การศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- _____. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาเล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
 ลาดพร้าว, 2541.
- _____. การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ :
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 ก.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9. ม.ป.ท. : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
 ลาดพร้าว, 2542.
- _____. แนวทางประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก.
 กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2544.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). รายงานการประเมิน
คุณภาพภายนอกสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานรอบ 2 (พ.ศ.2549-2553) โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร
รัชมังคลาภิเษก. ชัยภูมิ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
 (องค์การมหาชน), 2551.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. เอกสารความรู้ประกอบการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติการกระบวนการเรียนรู้ปี 2544.
 อุบลราชธานี : รุ่งศิลป์การพิมพ์ออฟเซต, 2545.
- อัจฉรา โพธิยานนท์. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับอุดมศึกษาและแนวความคิด
ในการประยุกต์การจัดการความรู้ภายในองค์กร. 2551. <<http://2phraarthit.net>>
 18 มิถุนายน 2551.
- อนุกัตต์ เกตุสิริ. การนิเทศการศึกษา. อุบลราชธานี : เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหาร
 การศึกษา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2541.
- Agbejule M. and S. Saaikoski. "The Effect of Cost Management Knowledge on the
 Relationship Between Budgetary Participation and Managerial Performance,"
The British Accounting Review. 3(15) : 427-440 ; December, 2006.

- Cepeda, A. T. and S. Vera. "Dynamic Capabilities and Operational Capabilities : A Knowledge Management Perspective," Journal of Business Research. 1(5) : 426-437 ; August, 2007.
- Cele, Victoria Zamandosi. "The Management of the Implementation of Quality Assurance Policies : The Case of Integrated Quality Management System in Secondary Schools in KwaZulu Natal," Masters Abstracts International. 47(03) : unpagged ; June, 2008.
- Gynnild, Vidar. "Quality Assurance Reconsidered : A Case Study," Quality in Highe Education. 13(3) : 263-273 ; November, 2007.
- Hendrix, Mary W. "Quality Assurance in Online Doctoral Programs and Courses : A Delphi Study to Determine Specifix Indicators," Dissertation Abstracts International. 66(03) : 892-A ; September, 2005.
- John, C. Maxwell. Build the Leadership Team. 4th ed. New York : Princess, 2008.
- Kemmis, S. and R. McTaggart. The Action Research Planner. 3rd ed. Victoria : Deakin University, 1988.
- Thomas L. Wheelen and J. David Hunger. Strategic Management and Business Policy. USA : Pearson Education International, 2008.
- Thurmond. "The Point of Triangulation," Journal of Nursing Scholarship. 33(3) : 254 ; March, 2001.
- Schiber, Sandra Lynn. "Perceptions of Comprehensive High School Administrators and Counselors Model Continuation High Schools in the California Central Valley," Dissertation Abstracts International. 67(2) : unpagged ; August, 2006.
- Wen, Jia Rong and Wen Ling Shih. "Exploring the Information Literacy Competence Standards for Elementary and High School Teachers," Computers & Education. 50(3) : 787-806 ; April, 2008.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม ฉบับที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก
อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

ผู้สอบถาม

ผู้ให้การสอบถาม

วัน/เดือน/ปีที่สังเกต วันที่ เดือน พ.ศ.

1. การเตรียมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินการอย่างไร

.....

2. การเตรียมการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้
 ดำเนินการ
 อย่างไรบ้าง

.....

3. การดำเนินการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

.....

4. การดำเนินการพิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และ
 มาตรการ

ส่งเสริมของสถานศึกษาดำเนินการอย่างไร

.....

5. การดำเนินการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ดำเนินการอย่างไร

.....

6. การดำเนินการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ดำเนินการอย่างไรบ้าง

.....

7.การประเมินผลการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินการอย่างไรบ้าง

.....

8.การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินการอย่างไรบ้าง

.....

.....

9.การกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบันดำเนินการอย่างไร

.....

.....

10.การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอนดำเนินการอย่างไร

.....

.....

11.ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

**แบบสอบถาม ฉบับที่ 2 การประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร
รัชมังคลาภิเษก
อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามการประเมินชุดนี้ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาการดำเนินงาน

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

2. เลือกเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านว่าท่านมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติเรื่องต่อไปนี้เพิ่มขึ้นเพียงใด

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
2.	การพิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา					
3.	การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้					
4.	การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา					
5.	การมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบ					
6.	จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ คลอบคลุม					
7.	การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน					
8.	การค้นหา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ สามารถทำได้รวดเร็ว ทันต่อความต้องการ					
9.	การบันทึกข้อมูล มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน					
10.	ข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของโรงเรียนมีความครบถ้วนทุกรายการ					
11.	การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน					

**แบบสอบถาม ฉบับที่ 3 การตรวจสอบรายการการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัด
ชัยภูมิ สพม.เขต 30**

ครั้งที่วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบตรวจสอบรายการที่จะนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้ตรวจสอบรายการ ตรวจสอบตามประเด็นหัวข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น
2. เลือกกาเครื่องหมาย ☒ ตามความคิดเห็น

ที่	รายการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	1.มีการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามทระหวงศึกษาธิการประกาศใช้					
2	มีการพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา					
3	มีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้					
4	มีการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบ					
5	สถานศึกษามีแผนภูมิการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป					
6	สถานศึกษามีคำสั่งมอบหมายงานและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน					
7	สถานศึกษามีการวางระบบระเบียบรับรองการบริหารอย่างเหมาะสม					
8	สถานศึกษามีระบบบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพ					
9	สถานศึกษามีระบบบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ					
10	สถานศึกษามีระบบบริหารงบประมาณ ที่มีคุณภาพ					
11	สถานศึกษามีระบบการบริหารงานทั่วไปที่มีคุณภาพ					
12	มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน					
13	มีระบบการบริหารงานโดยระบบ PDCA					

ที่	รายการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	จัดอบรมครูให้ความรู้เรื่องการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ					
15	ออกแบบการจัดเก็บข้อมูล					
16	จัดเก็บข้อมูลโดยบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์อย่างครบถ้วน					
17	ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาครอบคลุมมีความเป็นปัจจุบัน					
18	ใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาประกอบการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา					
19	นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและจัดการเรียนการสอน					

แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

ผู้สัมภาษณ์

ผู้ให้การสัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

สถานที่สัมภาษณ์

หัวข้อที่ทำการสัมภาษณ์

1. ความรู้ความเข้าใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีความเข้าใจมากน้อยเพียงไร

.....

2. ความรู้ความเข้าใจต่อการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

.....

3. ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินการพิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อน
 อัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

.....

4. ความรู้ความเข้าใจต่อการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

.....

5. ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

.....

6. ความรู้ความเข้าใจ การประเมินผลการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

.....

7. ความรู้ความเข้าใจการจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา

.....

.....

8. ความรู้ความเข้าใจการกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ คลอบคลุม เป็นปัจจุบัน

.....

.....

9. ความรู้ความเข้าใจ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน

.....

.....

10. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาควรทำอย่างไรจึงจะประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2 การจัดทำสารสนเทศให้ครอบคลุมถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
โรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

ผู้สัมภาษณ์
 ผู้ให้การสัมภาษณ์
 วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา
 สถานที่สัมภาษณ์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อนำผลการสัมภาษณ์ไปปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานต่อไป ลักษณะของแบบสัมภาษณ์จะเป็นคำถาม ปลายเปิดสำหรับผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น

กรอบคำถามในการสัมภาษณ์

1.การจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายใน

ของสถานศึกษา

1.1 การจัดทำโครงสร้างการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนดำเนินการ
 อย่างไร

ใครเป็นผู้ดำเนินการ

.....

1.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนอย่างไร เกิดผล
 อย่างไร

.....

1.3 มีการกำหนดขอบข่ายงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรไว้ในโครงสร้างการ
 บริหารงานหรือไม่

.....

1.4 วิธีการสั่งงานและมอบหมายงานของโรงเรียนเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.5 ระบบการทำงานของบุคลากรปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่ ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างไร

.....

.....

1.6 ท่านมีปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. มีการจัดข้อมูลสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึงและการให้บริการ

2. 1 มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2.2 มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้องตรงกับความต้องการหรือไม่

.....

.....

.....

2.3 การค้นหา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ สามารถทำได้รวดเร็ว ทันต่อความต้องการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2.4 มีการบันทึกข้อมูลอย่างไร มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันหรือไม่

.....

.....

.....

2.5 ข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของโรงเรียนมีความครบถ้วนทุกรายการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2.6 มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอนหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสังเกต การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ
ครั้งที่..... ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา 2554
วันที่ เดือน..... พ.ศ.....ผู้สังเกต.....
ผู้รับการสังเกต.....

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตชุดนี้ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป
2. เลือกเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติเรื่องต่อไปนี้

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	มีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
2.	มีส่วนร่วมในการพิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา					
3.	มีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้					
4.	มีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา					
5.	มีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน					
6.	มีส่วนร่วมในการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุม					
7.	มีส่วนร่วมการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน					
8.	มีส่วนร่วมในการค้นหา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้สามารถทำได้รวดเร็ว ทันต่อความต้องการ					
9.	มีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูล มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน					
10.	มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของโรงเรียนให้มีความครบถ้วนทุกรายการ					

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	มีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอน					
12.	ทำงานได้ตามขั้นตอนต่อเนื่องไม่ทอดทิ้งงาน กลางคัน ทำอย่างมุ่งมั่น เสร็จทันเวลา					
13.	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง					
14.	มีการนำผลการประเมินมาวางแผน ปรับปรุงพัฒนา งานที่ตนเองรับผิดชอบ					
15.	คิดแก้ปัญหาต่างๆ โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริง ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล					

ภาคผนวก ข

ภาพประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการประกันคุณภาพภายใน

นายถวิล มนตรี ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนคุณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก
ประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

นายศิริติ บุญประภาสรี หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ ประธานจัดงาน
กล่าวรายงานต่อประธานในพิธี

ประธานในพิธีบรรยายพิเศษการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า รับฟังการบรรยายจากวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

วิทยาการบรรยายการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา

วิทยาการ นายจำรัส ภูปัญญา บรรยายการจัดทำสารสนเทศให้
ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

มอบของที่ระลึกให้กับวิทยากร

กิจกรรมการจัดการความรู้ (KM) การจัดทำสารสนเทศให้
ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน

การประเมินการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในจาก
หน่วยงานต้นสังกัด สพม.30

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ	นายเกียรติ บุญประภาศรี
วันเกิด	วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด	อำเภอดำเนินแก้ว จังหวัดยโสธร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 99 หมู่ 14 ตำบลหนองคอนไทย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ 36110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนโนนคูณวิทยาคาร รัชมังคลาภิเษก อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ 36180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสงเปือย อำเภอดำเนินแก้ว จังหวัดยโสธร
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ อำเภอดำเนินแก้ว จังหวัดยโสธร
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ อำเภอดำเนินแก้ว จังหวัดยโสธร
พ.ศ. 2538	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาไทย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
พ.ศ. 2555	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม